

نریمان حسن زاده

سچیا مپش اثر لری

۷ جیلده
۳-جو جیلد
پئسلر
باکی - ۲۰۱۱

ن.حسن زاده. سنجيلميش اثرلرى. ۷ جيلدده. ۳-جو جيلد (پيئىسلىر).
ترتيبچى:

ناظيم حسن زاده،

فيلولوگيا علملرى اوزره

فلسفه دوكتورو

اؤن سؤزون مؤلفى:

رئداكتور:

عيسى هيببىلى،

آكادئميك

،ىزى اولدانه امروللاھق ى

فيلولوگيا علملرى اوزره

فلسفه دوكتورو، دوسئنت

نریمان هسنزادنين ياراديجيلغين دا دراماتورگيا

موھوم يئر توتور. اونون «بوتون شرق بيل سين»، «آتابيلر»،

«پومپئيين قافقازا يوروشو»، «ميديا سارايى» منزوم

پيئىسلىرى، «نابات خالانين چؤرى» (سهنلش ديرهنى مينگچى-

وير درام تئاترينين باش رئژيسسورو چولفوقار آباسوو)، «كى-

مين سوالى وار؟» (تئلئويزيا تاماشاسى - رئژيسسورو لوتقى مم-

مدبيوو) اثرلرى رئسپوبليكاميزين موختلېف تئاترلارين دا مو-

وففقيتلە تاماشايا قويولموش دور. «بوتون شرق بيل سين»

اثرى ماياكوسكى آدينا موسكوا دؤولت آكادئميك تئات-

رين دا اوغور لا گؤستريلميش، موکافاتا لاييق گؤرولموش دور...

ن. هسنزادنين «سنچيلميش اثرلرى» نين يندديجيلدليينين

۳-جو جيلدينه «آتابيلر»، «پومپئيين قافقازا يوروشو»، «مى-

ديا سارايى» منزوم پيئىسلىرى داخيل آنديلميش دير.

۲۰۱۱ - «ى پرومئتى» ♥

حؤرمتلى نریمان حسن زاده!

سىزى - خالقيميزين تانينميش شاعرينى ۷۰ ايللىك يوبيلئيينيز مونا-

سېئىتلە اوركدن تېرىك اندىرەم.
...سىز زنگىن عنعنەلرە مالىك اولان معاصر آذربايجان پونزىيا-
سېئىن گۆركەملى نومايندلر يىندىنسىنىز.
...خالقىمىزىن كئچمىشىنى جانلان دىران منزوم سەنە اثرلر يىنىز
اۈز بىدىعى مزىتلرى، مزمون دولوون لووو و مؤوضو آكتواللىغى ايله
تئاترلار يىمىزىن رېئىرتوارلار يىن دا لايىقلى يىر توتموش دور...
ن. ھىسنز ادنىن «شۆھرت» اور دىنى ايله
تلتىف اولونماسى موناسىيىتلە
آذربايجان رىسپوبلىكاسىنىن پرنزىدىنتى
حيدر اليتوون مؤلفە اونوانلادىغى مکتوبدان
(ياكى شەھرى، ۳ دىكابىر ۲۰۰۱-جى ايل)
بىدىعى ياناشما

خالق شاعرى نرىمان ھىسنز ادنىن لىرىكاسىن دا دراماتىزم
انئىمىننلر يىنى آسان لىقلا گۆرمك مومكون دىيىل دىر.
معاصر آذربايجان ادبىياتىن دا صاف، خالص لىرىكانىن
يارادىڭىلار سىراسىن دا نرىمان ھىسنز ادنىن خصوصى يىرى وار دىر.
شئىرلىرى تپەدن دىر ناغا قدر لىرىزم حادثەسى دىر. حتى نرىمان
ھىسنز ادنىن دانىشيق طرزىن دە دە لىرىك بىر ھىزىن لىك قابارىق موشا-
ھىدە اولونور. پونزىيامىزىن سون دۈورون دە نرىمان ھىسنز ادە
قدر فرقلى شاعرانە تلفوظە مالىك سنتكار گۆسترمك چتىن دىر.
دانىشيق طرزىن دەكى ھىزىن لىك، آخىرى لىق، كۈوركلىك شاعرىن
لىرىكاسىنىن دا
اساس خصوصىتلر يىنى تشكىل اندىر. ياخود دا نرىمان ھىسنز ادنىن
حىياتا و اينسانلارا موناسىيىتىنىن ايفادە طرزى سانكى لىرىكاسىن داكى
اساس نوتلار اوستون دە كۆكلىمىش دىر. نرىمان ھىسنز ادنىن ترژو-
مئى-ھالىن دا مردانە و شاعرانە بىر كۈوركلىك و مودرىكلىك
ياناشىر. بو معنادا نرىمان ھىسنز ادنىن لىرىكاسى ايله كاراكتىرى،
صنعتى و عۆمور يولو بىر-بىرىنى عضوى صورت دە تاماملانىر. نرىمان
ھىسنز ادە چاغداش آذربايجان ادبىياتىن دا وارلىغى بوتونلوكلە
شئىردىن يوغرولموش نادىر شاعرلرىن دىر. شئىرلىرى دە نرىمان ھى-
سنز ادنىن اۈزو ايله بىرلىك دە دىر. او، يالنىز قلمە آلدىغى شئىرلرىن
مؤلفى اولارق بىتمىر، بوتۈنلۈك دە ترژومئى-ھالى و منوىياتى

ایله سانکی یازیلیمیش و هله یازلاژاق تام کوللیاتینین داشیییژی سی دیر. خالق شاعری نریمان حسن زاده صنعتی ایله بوتؤولشمیش دیر:

نریمان هسنزادنین شئیرلرین ده معین انئیک ژیزگیلر مو -
شاهی ده اندیلمکده دیر. اولاً، شاعرین تهکییه سین ده انئیک اصولون الا -
متلری وار دیر: "من سنی سئون ده یاز هاواسیی دی"؛ "اؤیلمه پیا -
نینو چالینمیر نه زمان دی"؛ "شهردن ایریلیب من باغا گلدیم"؛
"سن باخدین هسر تله، هسدله منه" و سایر. لاکین نریمان هه -
سن زاده ایفاده انئیدی انئیک آنی درهال پونئیک ژهت دن معنالان -
دیر ماقلا لیریکانین ایچین ده اری دیر. بونا گوره ده انئیک علامت تصویر -
چیلییه آپار ماییب، لیریکانی زنگینلش دیرهن کنیفیته چئوریلیر. حتی
شاعرین بعضی شئیرلری معین حیات حادثه سینین، موشاهی ده اولونموش
کونکرنت بیر وضعیتین لیریک باخیمدان منالاندیر یلمیش انئیک لؤو -
هسی تأثیری باغیشلا ییر. اما شاعرین تقدیماتین دا همین انئیک لؤو هه
اینسانی هنیران اندرک، هایژانلاندیر اژاق و دوشوندوررک قدر
لیریک بیر اوبراز سوییه سینه یوکسلیر. "آراباچی"، "ایاققابیلا ر"،
"سوپورگه چی" شئیرلری انئیک سژییه لی موشاهی دنین پونئیک باخیمدان
اور یجینال منالاندیر یلماسین دان یوغرولموش دور. بونا گوره دیر کی،
انئیک طرز ده ایفاده اولونان "ایاققابیلا ر" شئیری لیریک - فلسفی پونئیک
نومونه سوییه سین ده اومومیلشیر:

قایمیزین آغزین دا،
اول آنژاق ایکی دی.
اونلار دا منیمکی دی.
دؤرد اولدو سونرا بیر گون.
اوچ ایل کئچدی سراسر
گاه آخشام، گاه دا سحر
هنی آجیلیب اورتول دو
بیزیم دو غما قاپیلار.
بیر گون ده آلتی اولدو
همین ایاققابیلا ر.
ایکی سی بر - بزرکلی،
دؤردو بزرک سیز اولدو.
آرتدی ایاققابیلا ر

سونرا دا سککیز اولدو.
 کئچیر گونلر، هفتهلر،
 یاش اوستونه گلیر یاش.
 کچیک آیقاقابیلار
 بویوبور یاواش-یاواش.
 فیکریمژه، نریمان هسنزادنین یارادیژ یلیغین دا دراماتورگی-
 یایا گلن یول لیریکاسینداکی ائییک علامتلردن باشلانیر. کچیک هژمه
 مالیک اولماسینا باخمایاراق، "آیقاقابیلار" شئیری بیر عائله نین درامی
 تأثیر باغیشلا بیر. بو، نریمان هسنزادنین شئیر یارادیژ یلیغینداکی
 دراماتیزمین، حرکتین پوئتیک ژهتدن منالاندیر یلمیش، اوبرازا
 چنور یلمیش "آیقاقابیلاری دیر". دوغرو دور، بو قبیلدن اولان شئیرلرین ده
 دراماتورگییا اوچون زوروی اولان کونفلیکت گؤرونمور. لاکین بیر
 عائله-

نین ترژومئیهالیندا بزکلی کچیک آیقاقابیلاردان بویوک آیقاقا-
 بیلارا قدر کئچیلن یولون پوئزییاسینی تقدیم ائدن شاعرین چوخ آسان-
 لیقلا همین پروسسدهکی چتین، گرگین مقاملاری دا گؤستر مک ایم-
 کانلارینی تسوور ائتمک اولار. بو معنادا ائییک ماهیتلی پوئتیک
 نومونهلر نریمان هسنزادنین لیریکادان دراماتورگییایا
 کئچیدینین باشلانغیژی دیر. بو قبیلدن اولان شئیرلر نریمان هسنزا-
 دنین لیریکاسینداکی دراماتیزمین تومورژوقلاری دیر. عمومیتله،
 شاعر نریمان حسنزاده دراماتورگییایا ائییک دوشونژهدن کئچهرک
 گلیمیش دیر. ائییک-دراماتیک پوئمالاری لیریکاسینداکی دراماتیک مشق-
 لرین قانونایغون منتیقی داوامی کیمی میدانا چیخمیش دیر. نری-
 مان حسنزاده آزر بایژان ادبیاتیندا "ائییک-دراماتیک" فور-
 ماتدا پوئمانین اساس یارادیژ یلاریندان بیری دیر. "نریمان" (۱۹۶۸)،
 "زومرود قوشو" (۱۹۷۶)، "کیمین سوالی وار" (۱۹۸۴) ائییک-
 دراماتیک

پوئمالاری "آراباچی" و "آیقاقابیلار" شئیرلریندن سوزولوب گلن
 ائییک-دراماتیک علامتلرین قانونایغون منتیقی بئکونودور. بو
 پوئمالار عمومی لیکده آزر بایژان ادبیاتیندا ائییک-دراماتیک
 پوئما جانرینین او غورلو نومونهلری دیر. "ائییک-دراماتیک" جانردا یا-
 زیددیگی بیان ائدیلسه ده، حقیقتن ده ائییک و دراماتیک خصوصیتلر

اوستونلوک قازانسا دا، بو اثرلرده لیریکانین دا کیفیت قدر پایى واردير. ائپیک-دراماتیک پوئمالارین داکی بعضی پارچالار آیریژا موس-تقیل بیر شنیر کیمی سسلنیر. "نریمان" پوئماسین دا گؤرکهملی دؤولت خادیمی نریمان نریمانووون مشهور گئنویا کونفرانسین دا چبخشی ارفهسیندهکی دوشونملرینین ایفادهسی اولان آشاغی داکی پارچا ایژتیمای لیریکانین قیمتلی نومونهسی سایبلا بیلر:

آلیندی، ساتیلدی بلکه یوز کره،

باکینین وارینی دونیا بؤلوش دو.

ایشیقلی گنژملر یاد شهرلره

قارانلیق دؤنگملر باکییا دوش دو.

یوغول دو مملکت آلودا، قان دا

یادلار ائله بیلدی اوز ائوبن دهدير.

بابکین مزاری آزرستان دا

قیلینژی درئزدئن موزئیین دهدير.

ازیلهن بیر ائلین، یا یوردون بیلین،

نغمهسی چوخ قلبه، اوریه یاتدی.

آدی چکیلن ده شرقده وازئهین،

قربده بودئنشئتت شوهرته چاتدی.

سوس دو اوزانلارین تئللی سازلاری

اود اولدو کندینین آلین ترین ده.

بابام نیز امینین الیازمالاری

چورویور لوندونون موزئیلرین ده.

...سولمادی عشقیمیز، مهببتیمیز،

سئودیکسه او قلبی اوخشایا بیلدیک.

اؤلکهمن اولکمه داشیندیقژا بیز،

عصردن-عصره یاشایا بیلدیک.

اصلین ده موکمل ایژتیمای لیریکا نومونهسی اولان پارچادا داخالی

بیر گنژلیک، وطنداش ناراحت لیغی، دراماتیزم مؤرؤود دور. بوتون

بونلارا گؤره ائپیک سژییهلی، ایژتیمای مزمون لو لیریک شئیردن ائپیک-

دراماتیک پوئمایا کئچید نریمان هسنزادنین یارادیژ یلیغین دا

دراماتورگیانین ینتکینلشمهسی مرحلهسی حساب اولونا بیلر. حتی

موشاهی دملر گؤستریر کی، "نریمان" و "زومرود قوشو" پوئما-

لارین دا دراماتیک خصوصیتلر ائپیک خصوصیتلری اوستلمیش دیر. بو پوئمالاردا دیالوق و مونولوق ائپیک تسویرلردن قات-قات چوخ-دور. هم ده ائپیکلیک ذاتاً پوئمایا خاص کیفیت دیر. لبرو-ائپیک، ائپیک-دراماتیک پوئمالارین اولماسینا باخمایاراق، عمومیتله پوئما بیر جانر کیمی اساساً ائپیک نؤوه داخل دیر. نریمان حسن-زادهنین "نریمان" و "زومرود قوشو" پوئمالارین دا ائپیک مه-قاملار اولسا دا، بو اثرلر اساساً دراماتیک پوئمالار دیر. اگر بو پوئمالارداکی بعضی لیریک ریژتلر، هاشییهلر، الاقلندیریژی لیک فونک-سیاسینی یئرینه یئتیرمن ائپیک تسویرلر اولماسای دی، همین اثرلری درام نؤونه عایید نومونهلر ده حساب ائتمک مومکون اولاردی. آذربایژان ادبیاتین دا دراماتیک پوئمالار او قدر ده چوخ دنیل دیر. حسین ژاویدین "آذر" i و صمد وورغونون "کوم-سومول پوئماسی"، "هورموز و اهریمان" و "ایگون" پوئمالاری دراماتیک پوئما جانرینین ان کامل نومونهلری دیر. نریمان هسنزادنین "نریمان" و "زومرود قوشو" پوئمالاری ان یئنی دؤور آذربایژان ادبیاتین دا دراماتیک پوئما جانرینین مومکمل حادثهسی دیر. بو اثرلر، عینی زامان دا، نریمان حسنزاده اوچون هم ده دراماتورگیانین ارفهسی و آستاناسی دیر. شاعرین "نریمان" ائپیک-دراماتیک پوئماسینین درام فورماتین دا هازیرلانیب آذربایژان تناترلارین دا اوغورلا تاماشایا قوبولماسی اوچون اثر اوزرین ده ژیددی، اساسلی بیر دبیشیکلیک ائتمهیه ائهنیژ قالمیش دی. "بوتون شرق بیل سین" تاماشاسی سادّه اولاراق "نری-مان" دراماتیک پوئماسینین سهنه نین شرطلرینه و ایمکانلارینا اوغورلاشدیریلیمیش واریانتی دیر. بو تاماشا ایلک نؤوبه ده آذربایژان خالقینین بؤیوک اوغلو نریمان نریمانوون تالی درامی دیر. بون-دون باشقا، "بوتون شرق بیل سین" تاماشاسی هله ۲۰-جی عصرین سکسینژی ایلرین ده دؤولت موسقیل لیگی ایدنیاسینی و میلی منافیی اؤزونه-مخصوص شکل ده سهنه دن سسلن دیرهن اثر کیمی ده موهم اهه-میته مالیک دیر. فیکریمیزه، "بوتون شرق بیل سین" تاماشاسینین اوغورلو سهنه تژسسومو نریمان هسنزادنین دراماتورق کیمی ده اؤزونه یانامینین ایفاده سی دیر. محض بو تاماشادان سونرا ادبی

ایژتیمایت و اوخوژولار گۆرکه‌ملی شاعر نریمان هسنزادنی هم ده ایستعدالدی دراماتورق کیمی قبول ائتمیش دیر.

نریمان حسنزاده "آتابیلر" (۱۹۸۴)، "پومپئین قافقازا یوروشو" (۱۹۹۷)، "میدیا سارایی" درام اثرلرینی تاریخی مؤوضوعا یازمیش دیر. آذربایژاندا اؤزومخسوس اینکیشاف یولونا مالیک اولان تاریخی درام عنعنه‌سی نریمان هسنزادنین تاریخی دراملاری ایله داها دا زنگینلشمیش دیر. بو اثرلر منزوم تاریخی دراملار کیمی ده ژیددی اهمیته مالیکدیرلر. ادبیاتیمیزدا منزوم تاریخی دراملارین (منزوم تاریخی فازیله ده داخل اولماقلا) ان یوکسک زیروه-سینی آذربایژان رومانئیزمینین بانیلریندن اولان حسین ژاوید و خالق شاعری صمد وورغون فتح ائتمیشلر. تأسف کی، صمد وور-غونون "واقیف" منزوم تاریخی درامینین یاراندیغی واختدان (۱۹۳۸) کئچن تخمیناً قیرخ ایله‌دن آرتیق زامان عرضینده بو جانردا ادبی-مدهنی محیطین فؤوقونه قالخا بیله‌ن سانبال‌لی بیر اثر میدانا چیخمامیش دیر. خالق شاعری نریمان هسنزادنین "آتابیلر" من-زوم تاریخی درامی (۱۹۸۴) ایله مؤؤژود بوشلوق آرادان قالخمیش دیر. "آتابیلر" آذربایژان ادبیاتیندا منزوم دراماتورگیانین دا، تاریخی دراملارین دا اینکیشافیندا موهم صنعت حادثه‌سی ساییلما-غا لاییق دیر. ۲۰-جی عصرین سکسنینژی ایلرینده یازیلما سینا باخما-یارق، بو اثرده ایدئولوجی تمابوللر دئییل، دؤولت‌چی‌لیک ماراقلاری-نین و میلی منافعلرین عکس ائتدیریلمه‌سی اساس کیمی قبول ائدیلمه‌سی زامانینا گۆره مؤلفین وطنداش‌لیق ژسارتینین و اوزاق‌گۆرن‌لی-یینین ایفاده‌سی ایدی. "آتابیلر" گئنیش معنادا آذربایژان میلی دؤو-لت‌چی‌لیک ایدئاسینین درامی دیر. نریمان حسنزاده هله موستقیل-لیک‌دن قاباق یازدیغی بو اثرله آتابیلر دؤولتینین سیماسیندا آذربایژاندا موستقیل دؤولت قوروب یاراتماغین موکونلو یونو دقت مرکزینه چکمیش دیر. باکی‌دا آکادئمیک میلی درام تئاتریندا و ناخچیوان دؤولت موسیقی‌لی درام تئاتریندا بؤیوک اوغورلا تاماشایا قویولان، فاسترول سفرلری واسطه‌سیله اولکه‌میزین دئ-مک اولار کی، اکثر رنگیونلاریندا موفقیتله نوماییش ائتدیری-لن "آتابیلر" منزوم تاریخی درامی خالقیمیزین میلی دؤولت‌چی‌لیک

دوشونزەسىنىن فورمالاشماسىنا ژىددى تائىر گۇستىرەن اھمىيەتلى
 اثر دىر. اثر دەكى آتابى قىزىل آرسلان آر بايزان دۇولتچىلىپىنىن
 عظمتى ايله ياناشى، داخلى صدىتلر ينى، ساراي موھىپىنىن فاژىوى
 مقاملار ينى دا آچماغا ايمكان وئەن مۇھتشم اوبراز دىر. مۇلف
 قىزىل آرسلانن اطرافىن دا ژرەيان ائىن حادثەلرى، تارىخى پروسسۇلرى
 درىن دن اۇيرنمىش و بدىعى ادبىياتىن، درام صئىتىنىن يوكسك
 ايمكانلارى سويىھسىن دە تقدىم ائدە بىلمىش دىر. بو منزوم تارىخى
 درام آر بايزان تارىخ علمىنىن آتابىلر ينى تكرر ائتمەن، آم-
 ما تارىخ دن قىدالاناراق مىللى ادبىياتىمىزىن آتابىلر ينى يا-
 راتماق ساحەسىن دە الەھ ائدىلمىش بۇيوك و يۇكون نئىژەدىر. اثر دە
 آر بايزانن "قىزىل دۇورو" كىمى قىمەت وئرىلەن آتابىلر دۇولتى-
 نىن يوكسك سويىھسى، ھم دە قىزىل آرسلان كىمى مودرىك، وئىپىر-
 ور، اولكە منافىئىنى ھر شئى دن اوستون توتان ھۇكمدار لارىن بوتۇو
 و پارلاق سىماسى ايله معىن اولونور. آشاغى داكى پارچا گىنىش و بۇ-
 يوك معنادا آر بايزان ھۇكمدار لارى اوبرازى حاقىن دا عمومى-

لشمىش سىياسى دوشونزەنى ميدانا قويور:

دانىشوق آپارىن قونشولار لا سىز،
 گرگ تاپ دانماسىن حىيىتىمىز.

ھۇرمەت، مدنىت خترىنە گرگ،

كىمەسە باش ايبىب، تىزىم ائتمىك.

پاشايىر دونىادا خئىپىر دە، شر دە،

حىكمەتلە اوبوشمور ھىچ واخت اداوت.

تارىخە ھۇرمەت وار حىياتدا، بىر دە

ھۇرمەتە تارىخى بىر موناسىبىت.

اما قونشولار لا گرگ دىل تاپاق.

نىفاق بوخ، اتفاق، ھر شئى دن قاباق.

نرىمان حسن زادە آتابىلر دۇولتتىنن قودرتىنى ھم دە سە-

نتكار اژمى دوھاسىنىن ووسعتى ايله تقدىم ائدىر. "آتابىلر" در ا-

مىن دا تارىخى لىك قىزىل آرسلانلا ياناشى، اژمى ايله باغلى حادثەلر لە

دە ژانلاندىر بىلر. بۇيوك مئمارىن آتابى ھۇكمدارى شمسددىن

ائلدەنىزىن خانىمى مۇمىنخاتونون شرفىنە اوژالتدىغى مۇھتشم

مقبرە دۇورون اھمىيەتلى مدنىت حادثەسى سويىھسىن دە

تقديم اولونور . بونونلا، بئله، تورک-موسلمان دونياسيندا قاديندا
اوژالديلميش بو بيرينژى نهنگ ابي دنين مۇلفى اژمى ناخچيوانى
اثرده هم ده موقتکير شخصيت کيمى نظرده چارپديريلير.
نريمان هسنزادنين تقديماتيندا "شئيرده، صنعتده دويدوغو
اوسونو هوردويو داشلاردا" ايفاده ائتمک ايستعدادينا ماليک اولان،
کاشى

ناخيشلارلا يازديغى کرپيژ حرفلى "ديوارا هورولموش سداقتى" کيمى
قبول ائدن اژمى ميللى تفکوره ماليک، گننپش دونياگوروشلو صنعت
و فيکير باهاديرىدير. بويوک صنعت اوستادينين ديلين دن سسلنديريلن
اشاغىداكى ميصراعلار اژمى فننومئنيتين فلسفهسینی دولغون شکیلده
ايفاده ائدير:

دوغما آنانى دا دويماق اوچون سن،
گرک سود امسهن اونون دوشوندن.
آنا لايلاسيينا ياتاسان گرک،
آتا نفهسينه اويانديغين تک.

ديلميز يارانير سوددن، سوموکن،
بون سوز اؤز-اؤزونه مؤهتاژدير وطن.

آزربايزان علمى-ادبى فيکرينده ايلک دفعه اولاراق ۱۲ جى عصرين
ايكى

قودرتلى سنتکاري - نظامى گنژوى و مئمار اژمينين ناخچى-
واندا گوروشمهسى حادثهسى "آتابيلر" دراميندا تصوير انديلميشدير.
معين درژده يازيلديغى ايللرين رومانتيک پافوس مئيليني ايفاده
ائتسه ده نريمان حسنزاده "دورون مشطى" کيمى منالانديرديغى
صنعت نهنگلرينين لاييقللى ادبى-تاريخى قيمتيني اوخوژويا-تامام-
شاجيبيا چاتديرا بيلميشدير:

اژمى، ... نظامى، ... دورون مشطى!
سن قوران علىسهن، او يازان على.

بو ايکى سنتکار بوردا دوغولدو،
داشيميز، سوزوموز قيمتلى اولدو.

نريمان هسنزادنين شاعر فهى ايله هيسس اندرک سهنهده ژان-
لانديرديغى نظامى-اژمى گوروشونون تاريخى حقيقت اولدوغونو بير
قدر سونرا آزربايزان علمى فيکرى ژيددى آختاريشلار سايهسينده تصديق

اُتدی. گۆرکه‌ملی شرقشوناس پروفئسور روستهم البئوین نظامی گن-
ژوبنین ناخچیوانا سفری حاقین‌داکی علمی آچیقلامالاری بدیعی‌ته-
خییول‌ده احتیمال اولونان گۆروشون تاریخی گنرچک‌لیک اولدوغونو
یقین-

لشدیردی. بو فاکت نریمان هسنزادنین تاریخه بدیعی یاناشما-
سینین علمی منتیقه اساسلاندیغینی نومایش انتدیریر.
اثرده واهید دؤولت ایچری‌سین‌ده دراماتیک کونفلیکت سارا‌ایداخی‌لی
قوت‌بلشمه و چکیشمه‌لر اساسین‌دا قورولموش‌دور. قیزیل آرسلان، نی-
زامی، اژمی، ژاهان پهلوانین اوغلو ابوبکر، باغبان، اوزان
آزربایژان دؤولت‌چیلینین بوتؤولویونو تمثیل ائدن اوموممیلی
ایده‌الی بوتون انترجی‌سی ایله ایفاده ائدیرلر. ژاهان پهلوانین آروادی،
سارای چکیشمه‌لرینی اولکه میقیاسین‌دا ضدیتلر و فلاکتلر
سوییه‌سینه چاتدیران اینانژ خاتون آذربایژان دراماتورگیاسین‌دا
یارادیلیمیش مورککب قادین اوبرازی‌دیر. "بزکلی ایلانا" بنزه‌دیلمن
بو فندگیر قادینین درین‌لیکلرینی اینژه‌لیکلرینه قدر آچماسی نری-
مان هسنزادنین اؤزومخسوس دراماتیک کاراکتترلر یاراتماق
اوستالیغینین گؤستریشی‌سی سایبلا بیلر. اوغلو محمود، ژاهان پهل-
وانین امیرلری آریبا، روز، قیزیل آرسلانین اوگنی قارداشی، سلژوق-
لارین سونونژو نماینده‌سی توغرول بی و باشقالاری میلی دؤو-
لت‌چی‌لیک ایده‌آلارینین دئییل، حاکمیت هر یسلینین، شخصی مارق-
لارین، منسپرستلین داشیبیژیلاری کیمی تقدیم اولونورلار. بدیعی
تخییولون مهسولو اولان گولاچار اوبرازی ایله مؤلف گرگین و مو-
رککب سارای موحیطی احاطه‌سین‌ده یوکسک منویاتی یاشاتماغین
مومکونلویونو، یاخود زورویلیینی گؤستریمک نیتینی میدانا
قویموش‌دور. نتیژه اعتباریله نریمان حسن‌زاده عینی قوتبو تم-
سیل ائدن بو اوبرازلارین فرقلی مؤقعلرینی، فردی ژیزگیلرینی باژاریقلا
رسم ائتمیش‌دیر. نتیژه‌ده "آتابیلر" منزوم تاریخی درامی هم ده
کاراکتترلر درامی کیمی یاددا قالیر.
شئیرده اساساً کؤورک، هزین، اینژه، لیریک دوغولاری ترهنوم
ائدن نریمان حسن‌زاده دراماتورگییادا سرت، مورککب، ژیدی
متبللری و کاراکتترلری ایفاده اندرک حیاتین، ایژتیمای-سیاسی مو-
هبتین گؤرونهن و گؤرونمه‌هن قاتلارینی اچان سنتکار کیمی دقتی

ژلب اندیر. دو غرودور، بئله مقاملاردا شاعرین وطنداش لیق لیریکا- سینداکی ژیددی فیکیر و ایدئیلارلا سسلشمن تنزیسلرین، ژیزگیلرین درام اثرلرینده داها دا اینکیشاف ائتدیریلمه‌سینی، شئیردن دراما قدرکی تکامل پروسئسلرینی ایزله‌مک مومکون دور. بونونلا بئله، نری- مان هسنزادنن دراماتورگیاسین‌دا، خصوصاً، "بوتون شرق بیل- سین" و "آتابیلر" دراملاریندا عکسینی تاپان وطنداش لیق موتبو- لری شئیرلرینده‌کی اوخشار مقاملارلا موقایی‌سده نئزه دئیرلر، بیر نئچه اوکتاوا یوخاری‌دیر. تزدالی حادثهلرین، سارای اینتریق‌الارین- دان، "اصفهان قوتبو" و آتابیلر خانه‌دانی چکیشمه‌لریندن یا- رانان فائهلر یئکون قناعتلر کیمی مؤلفه "وطنی بیرلییه چاغیر- ماق"، اولکه اوچون قبلیئزین و صنعتین بیرلییین حکمتینی آچماق، میلی شعورون اوینیشینین زورویلیینی دیفته ائتمک معناسیندا توتارلی واسطه‌یه چئوریلیمیش‌دیر. تخمیناً اوتوز ایل اول، فرق‌لی ایژتیمای قورولوش

زمانی یازیلیمیش و "آتابیلر" تاماشاسینین یئکون موددهاسی کیمی دوشونولموش آشاغی‌داکی میصراعرلر ایندیکی دؤرووموز اوچون ده (صاباح

اوچون ده) آکتوال‌دیر:

میللتین شعورو اوپان‌سین گرک،
قوروسون وطنی گؤز بییی تک.

"آتابیلر" منزوم تاریخی درامی ژمیتین اساس طبقه‌لرینی

احاطه ائدن میلی برلیک ایدئیسینین اوغورلو تاماشاسی‌دیر. بو اثر آذربایژان ادبیاتینین و میلی تئاترین بؤیوک نایلیتی‌دیر.

نریمان هسنزادنن "پومپئین قافقازا یوروشو" منزوم

درامی (۱۹۹۷) دا تاریخه معاصرلیک ایشیغیندا بدیعی یاناشما اساسیندا میدانا چیمیش‌دیر. اثرده بیزیم ائرادان اولکی بیرینژی عصرده رو-

ما سرکرده‌سی پومپئین قافقازا یوروشو اساسیندا قافقازدا، او

ژومله‌دن آذربایژان آلبانیاسیندا گئدن ایژتیمای-تاریخی پرو-

سئسلر اؤز عکسینی تاپمیش‌دیر. اومیموبیتله، نریمان حسن‌زاده

مؤوضو اعتباریه آذربایژان پونز بیاسینین و دراماتورگیاسینین

اوقولرینی گئنییش معنادا قافقازا قدر یوکسلتمیش‌دیر. شاعر "زوم-

رود قوشو" پوماسین‌دا گورکه‌م‌لی روس شاعری آلكساندر پوشکینین

قافقاز-ارزوروم سفرینین فونوندا قافقازین آزادلیق روحونو
بوؤوک ایلهاملا تصویر انتمیش دیر. او، ۱۹۹۵-ژی ایله یازدیغی "قافقاز"
آدلی لیریک پوئماسی ایله آذربایژان پونزییاسینین بنزرسیز قافقاز-
نامه سینی یاراتمیش دیر. حاقیندا چوخ یازیلماسینا باخمایاراق،
نریمان هسنزادنین "قافقاز" پوئماسی قافقازین یئنی و تک-
رارسیز بدیعی اوبرازی کیمی یاددا قالیر:

قافقاز منیم اژدادیمین وطنی دی،
عذابیمین، فریادیمین وطنی دی،
اول نیمین، ایت نیمین وطنی دی.
قافقاز منیم وطنیمین وطنی دی.
تاریخینی خیشلا یازدی تورپاق اوسته،
آغ چالمالی بیر عسگردی اولو قافقاز،
دایانیبدی آیق اوسته.
سانژیلیبدی بایراق کیمی
داغ-داغ اوسته.

... ایسکندرین اوزو بری،
پومپیلرین، سنژارلارین آیاغینین ایزی بری.
ننچه دیلین بیر ازبری.
... قافقاز بویدا داشی دیلار قافقاز، سنی،
خزر سنی، کوروم سنی، آراز سنی.
سونرا سرحد، سونرا سرحد دیرکلری.
بو دا قافقاز حاکمینین
قافقازداکی شاه اثری!

"قافقاز" پوئماسی "پومپین قافقازا یوروشو" منزوم تاریخی
درامینین پرولوقو تأثیرلی باغیشلا بیر. نریمان سنزادنین شنیرین-
ده ده، دراماتورگییاسیندا دا قافقازین معنوی زنگین لیگی و اوژالیغی
باشاییر. "پومپین قافقازا یوروشو" اثری همین معنوی زنگین-
لیین و اوژالیغین دراماتیک ژهتدن بدیعی تصدیقیندن عبارت دیر.
اثرده اساس حادثهلر ژانلاندیریلمازدان اول قافقازا عمومی
پوئتیک نظر سالیبیر، بورانین عظمتی و ماهیتی دقت مرکه-
زینه چکیلیر:

قاف داغی... انسخیلین یازدیغی اثر،

بوردا پرومونتئى زىزىرلەيىلر .
 ملكلر ، ايپيلسلر بوردا گۆرونور ،
 بوردا قار اريمير ، قارا قورد دوشور .
 دئيرلر قديمدن بوردا يئر يانير ،
 تورپاق بوخارلانير ، سو آلوولانير .
 اولكەسىن دن قاچاراق كولخى دا كنيازليغين دا سيغيناڭاق تاپميش
 ھۆكمدار مورداتى اله كنجيرمك اوچون روما سركردهسى پومپئين
 آزر بايژان آلبانياسى اراضى سين دن كنجيرمك حربى يوروش ائتمك
 نيتينين آخارين دا يادنلى ايشغال چى و وتتپورور خالق موتبوى
 اثرين آنا ختتيني تشكيل ائدير . آلبان چارى اوروزون مودريكليگى
 ھۆكم-
 دار و خالق پروبلئميين سھنە تژسسومو اوچون گننيس ميدان
 آچميش دير . نريمان حسنزاده چار اوروزون سيماسين دا اوتوپيك ايدهآل
 ھۆكمدارى دئييل ، رئال ، گنرچك ، خالقا و تورپاغا باغلى وتسنور اول-
 كه باش چىسى اوبرازيني يار اتميش دير . "قافقازين قارتالى" آدلان ديريلان
 ايندرييا كنيازى چار آرتاكلا آلبان ھۆكمدارينين ھۆكەم و انتى-
 بارلى اتقائينين آزر بايژان و گورژوستان خالقلارينين بيرليگى و
 موتتفيقلىينين ھۆكەم بونؤورەسىنى تشكيل ائتمەسى ايدئياسى نرى-
 مان ھسنزادنين عمومى قافقاز انوى باخيشلارينين اساسين دا-
 يانير . ھله اثر ادران اول اثرمنيستان چارى ايكنيزى تيقرانين قافقازين
 بيرليگى دوشونزەسىن دن چوخ اوزاق اولوب ، ساختا "بؤيوك اثرمنيستان"
 ايدئياسىنى گنرچكلش ديرمك يولون دا ايكيوزلو و مكرلى سياست يئريت-
 مسينين اؤن مۇقەبە چكىلمەسى اثرمنى خيسلئتئينين تاريخى گننيزى سيني
 آيدين تسوور ائتمەيه شرايط يار ادير . اوغول شاهزاده تيقرانين ھاكى-
 ميتە ييەلمەك باخيمين دان اوز آتاسينا خيانتكار مۇقەدە
 دايناماسى ايله باغلى مقاملارين سھنەيه چىخاريلماسى اويدورما
 "بؤيوك اثرمنيستان" ايدئياسينين دا ماھيتين دە حاكميت
 ماراقلارينين اوستونلوك تشكيل ائتديينى تاماشاچييا چاتديرماق اوچون
 تاريخ دن آليئاراق ادبياتا گنيريلميش رئال حادثەلر دير .
 "پومپئين قافقازا يوروشو" تاريخى درامين داكى مليكە آيدان
 آنا اوبرازى مودريك ، موتفكير آزر بايژان قادينلارينين معنوى
 سيماسىنى دولغون شكل دە اوموميلشديرير . آلبان چارينين آناسى اولان

ملیکه آیدان گننیش معنادا دؤولت باشچی سی سوییه سین ده دوشون-
میی باژاران، اولکه اوچون عقلی و قهره مان هؤکمدار لار تربییه
انندیب ییتیش دیره بیلهن و تنپرور آنا کیمی منسوب اولدوغو خالقین
دا اوژالیغینی و اوزاقگورنلیینی ایفاده اندیر:

ایچین دن بیلمهسه قورد بیر آغاژی،

مین ایل او مر ائلیر دمیر آغاژی.

کنجیب احتیاطلا داغدان، قاپادان،

دوز یولا چیخان دا بیخیلیر اینسان.

... بدهن یاراسینین بیر قمی یوخ دو،

وطن یارالانسا، مله می یوخ دو.

"آتابیلر" درامین داکی مورککب، مکرلی اینانژ خاتون او برازی

و "پومپنین قافقازا یوروشو" اثرین ده کی عقلی، مودریک ملیکه

آیدان صورتی نریمان هسنزادنین ازر بایژان ادبیاتینا

گنیردی هر طرفلی شکل ده ایشلنمیش، بوتون قوتیلری ایله تقدیم اندیل-

میش اور یجینال قادین او براز لاری دیر. عینی زمان دا، "آتابیلر" دکی

گولاچار و "پومپنین قافقازا یوروشو" ندکی ایلکژان دراماتیک

او براز لار اولماقلا یاناشی، تالئی و کاراکتئری اعتباریله لیریزی ایله

یاددا قالان قادین او براز لاری کیمی ده دقتی ژلب اندیرلر.

بوتو ولو کده "پومپنین قافقازا یوروشو" منزوم تاریخی درامی

شرق مودریکلینین ایشیغین دا خئیرین قلبه چالاژاغینا اینام هیس سی ایله

تامام لانیر. همچنین نریمان حسن زاده اثر بویو ایشغالچیلیغین،

نامردلین هنج و اخت قلبه چالا بیل میژینی ده بدیعی ژهت دن

اساسلاندیریر. مؤلف قافقازین معنوی زنگینلیینی و اوژالیغین

قربین قیلینژین دان داها کسکین و اوزون مورلو اولدوغونو دا گؤس-

تره بیلیر.

نریمان هسنزادنین "میدیا سارایی" درامی گننیش یایلمیش

آستیاق اساتیرینین درام فورماسینا سالینمیش، سهنلشدیریلیمیش شک-

لیدیر. اثرده حاکمیت چکیشمه لری، خیانتین آژی آقیتی، معنوی

ایفلاسا محکوم لوغو ایذباسی تلقین اولونور. سارای حیاتین دان بحث

انتمه سی، قارشی طرفلرین گرگین دراماتیک چکیشمه لرین گؤستریمه-

سی، شر نوتلارینین قاباریق لیغی "میدیا سارایی" اثرینین نریمان ه-

سنزادنی دیگر دراملارینا یاخینلاشدیریر. لاکین یاخین، اوخشار مؤو-

زودا قلممه آئینماسینا باخمایارق، نریمان حسنزاده مسه-
لیه فرقلی بوژاقدان باخماغی باژارمیشدیر. بو اثرده خیانت کیمی
تقدیم اولونان حدیسه نین ماهیتینده اصلینده سارایلاردا آنلاشیل-
ماسی چتین اولان اینسانی بیر موناسیبت ده واردیر... بونولا بئله،
فیکریمیزه، "میدییا سارایی" اثری ناتمامدیر، بیتمیشدیر.
گۆروندویو کیمی، خالق شاعری نریمان حسنزاده آزرбайژان
دراماتورگیاسینی تاریخی مؤوضولار و معاصرلیک ایدئیا سی ایله
زنگین-

لشدیرمیشدیر. ۲۰-جی عصرین آخیرلاریندا آزرбайژان ادبیاتیندا
منزوم دراماتورگییا عنعنه سینین یاشادیلماسی و اینکیشاف ائتدیریل-
مسی نریمان هسنزادنین موهوم ادبی خیدمتی دیر. اونون درا-
ماتیک خصوصیتلری ایله سنجیلهن منزوم دراملاری شیریت باخی-
میندان دا کامیل اثرلردیر. بو اثرلرده منزوم درام اولماق
نامینه شیرین فورمال طلبلرینه عمل ائتمک مئلی گۆرونمور. اک-
سینه، نریمان هسنزادنین منزوم دراملاری آزرбайژان
پوئزیاسینین دا نایلیتی ساییلما بیلر. بو اثرلر منزوم درام
جانرینین یوکسک طلبلرینه تام ژاواب وئریر.
تاریخی مؤوضولاری احاطه ائتمه سی نریمان هسنزادنین منزوم
دراملارینین اؤزومخسوس لوغونو، فرقلی سژیوی خصوصیتلرینی
معین ائدیر. دراملاریندان گۆرونور کی، نریمان حسنزاده تا-
ریخی مؤوضودا اثرلر یازماق اوچون دوکتورلوق دیسسنرتاسییا سی،
یاخود

بیر قدر ده آرتیق منبع لرله تانیش اولموش، آراش دیرمالار آپار-
میشدیر. لاکین او، تاریخی پرسونلره و شخصیتلره موناسیبتده باش
وئریمیش حادثهلری وزنه و قافییه سه سالماقلا ایشی بیتمیش حساب ائتمه-
میشدیر. بو اثرلرده تاریخین آخارینی قوروماق شرطی ایله بدیعی تخی-
یولون گنیش ایمکانلاری آیدین شکیلده دقتی ژلب ائدیر. تاریخی لیک و
علمی لیک بدیعی مقصدین، سنتکار ایدئیا سینین عرصه سه گنیریلمه سی و
اینکیشاف ائتدیریلمه سی اوچون ایستیناد ائدیلهن منبع فونکسییا سینین حیاتا
کنچیریر. تاریخه بدیعی یاناشما حتی سنجیلیمیش مؤوضویا بللی بیر سه-
وییه ده بلد اولان اوخوژونون و یا تاماشاچینین دا همین دورون
حادثهلرینه و شخصیتلرینه دایر تسوورلرینی درینلش دیرمه سه،

گنیشلەن دیر مەیه خیدمەت ائە بیلیر. بون دان باشقا، تاریخی مؤوضویا
بدیعی یاناشما خالق شاعری نریمان حسن زاده اوچون سادژە و قە-
تییهن ادبی پارادیژ یلیغین قایدا-قانونلاری چرچیو ەسین دە اولوب کی-
چنلری یادا سالماق، برپا ائتمک، چات دیرماق معنالارینی داشی-
ماقلا بیتمیر. بدیعی یاناشما گنیش معنادا نریمان ەسنزا-
دنین تاریخلە معاصر دؤور آراسیندا کۆرپو یاراتماق، مواسیرلرینە
یئنی و ایبرتامیز سۆز دئمک مقصدینین حلینە میدان آچیر. و
خالق شاعری نریمان حسن زاده تاریخدن بو گونه چات دیر یلماسی زە-
روری و ەمیتلی اولان سۆزو ان یوکسک بدیعی سوییەدە و موا-
سیرلیک ایشیغیندا ایفادە ائتمیین بؤیوک اوستادی دیر.

عیسی ەبیبیلی،
ناخچیوان دؤولت اونیوئرسیتئنتینین
رئکتورو، آکادئمیک

آتابیلر

تاریخی خرونیکا

۱۲-جی عصر

آتابیلر

آتابی قیزیل آرسلان

اینانچ خاتین

نظامی

اجمی

توغرول بی

ابوبکر

محمود

آیبا

روز

گولاچار

ابوشر

یاد آدام

سالنامهچی، باغبان، کنیزلر، عسگرلر،

اٹلچیلر، اوزان، رفقاسهلر

حادثهلر ۱۱۹۱-۱۱۸۶-جی ایللرده باش وئریر.

سالنامهچی

بیسمیلاهییر -رهمانیر-رحیم!

دونیانین عادیل حاکمی، بؤیوک موزففر، ایسلامین و موسلو-

مون باشچیسی جاهان پهلوان آتابی ابوجفر موهممد

ابن آتابی ائلدهنیز ایسلامین و موسلومون پاکلیغی مؤمنه

خاتینا بیر خاطره اولاراق بو توربهنی تکیب باشا چاتدیرماغی امر

انتمایش دیر.

لوتفکار حاق-تالانین اونا رحمی گل سین!

مین یوز سکسهن آلتینجی ایل!

(توربهنین قاپیلاری آچیلیر، اثرین بیر نئچه پئرسوناژی چیخیر و

سالنامهچی اونلاری بیر-بیر تقدیم ائدیر).

۱-جی پئرسوناژ: آرر انین و آذربایجانین حاکمی آتابی

قیزیل آرسلان دی.

۲-جی پئرسوناژ: جاهان پهلوانین آذربایجانلی قادینین-

دان اولان اوغلو ابوبکر دی.

۳-جو پئرسوناژ: جاهان پهلوانین فارس قادینی اینانج خا-

تین دان اولان اوغلو محمود دو.

۴-جو پئرسوناژ: قیزیل آرسلانین آنا قارداشی توغول بی دی.

سلجوقلارین سونونجو نماینده سی دی.

۵-جی پئرسوناژ: جاهان پهلوانین امیرلری دی - آیبا و

روز.

۶-جی پئرسوناژ: روزون سئوگی لی سی دی - ,اولاچار.

۷-جی پئرسوناژ: آذربایجانین بؤیوک شاعری گنجلی نظامی-

دیر. «خوسروو و شیرین» پوئماسینی جاهان پهلوانا حصر ائت-

میش دیر .

نظامی

(دیواردا یازی اوخویور)
«بیز گئدیریک، آنجاق قالیر روزیگار،
بیز اولوروک، اثر قالیر یادیگار...»
(فیکیرلی)

بیر ائل مثللی وار، قدیمدن قالیر، -
تیکهن گئدری دیر، تیکیلهن قالیر.
یئر شؤهرت اولوب یئردن اوجالان،
،، ائدن یارادان دی... قالان یارانان...
خوش دور بو توربه نین هوسنو، جامالی،
سوسموش موسیقی دیر، توخونموش خالی.
تورپاغا سجده دیر، قادینا حورمت
اینسانی یارادان آنا طبیعت
بوردا سنتکارا قیسقانا بیلر،
داشلارا توخون سان... اویانا بیلر.
سالنامه چی

(اجمی داخیل اولور)

آذربایجانین بؤیوک مئمارلی ناخچیوانلی اجمی ابن ابو -
بگردی. توربه نین تیکیلمه سینی آتابی شمسدین ائله نین اون -
دان خاهش انتمیش دی.

نظامی

اوستاد، چوخ ممنونام دعوتینیزدن،
ائللر دانیساجاق خیدمتینیزدن.

اجمی

عشق اولسون موبارک قده مینیزه!
شاعر، گلشینیز بایرام دیر بیزه.
خاقانی شیروان دان گلی دی گرک،
دعوت ائلمیشدیم... گنجیک دی، دئمک.
دئبیر لر، مککده زیارت ده دی،
بئلقانی ایله عبادت ده دی.

(پاوزا)

گنجهدن بير باشا نخشيجا هانا؟!

نظامی

بير باشا تور بهيه،

نئجه شاهانه!

نئجه مواسيردى، نئجه قديمدى،

بو منيم ان اوزاق سياهنتيمدى.

تيكيلهن قالاچاق... بو حقيقتدى.

تيكمك اوزو بئله بير تريقتدى.

اران دا سؤي لئير سيزدهكى هونر،

سلام گؤندريبدى بيزيم طرفلر.

اجمى

اران، گنجباسار، شنير يوواسى،

هله تئلى سازين گؤزل اوازي!

اوردا اوزانلردان درس آليبديلار.

آتاي يوردونا سس ساليبديلار.

گنجه - اناسى دير بوتون ارانين،

شاعرى خوشبخت دير بئله آنانين.

نظامی

دوغرو بويوردونوز، وار اولون، اوستاد،

اؤولادا آتاييق، وطنه اؤولاد.

آتاي ائلدهنيز ساغ اولايدي كاش.

صنعت معجزهدير... عاديجه بير داش

سونرا خاتين اولور، ائلدهنيز اولور.

اينسان داشا دؤنور... داش عزيز اولور.

اجمى

شعرده، صنعتده دويديو غوم اووسون،

ايستديم هؤردويوم داشلاردا اولسون.

بو گون گلهملى دير جاهان پهلوان،

دئبيرلر، ساغاليب، ياخشى دي خاقان.

بو گون توربهميزين آچيليشى دير،

اونون ساغليغينا دؤوران ياخشى دير.

(مليكه اينانچ ايانلارين موشاييتيله داخيل اولور)

سالنامہ چی
آتابی جاہان پهلوانین آروادی ملیکہ اینانچ خاتین دیر .

اینانچ خاتین
شاعر خوش گلیب دی... بو بیئر لر ہارا؟

نظامی
گلڈیم کی، باش اییم بویوک منمارا .
منی بو تور بہننن آچیلیشینا
اؤزو دعوت ائدیب، بورج لویام اونا .

اینانچ خاتین
اجمی، بو ایشین خئییر-موبارک!
نظامی

اؤلکہ سجدہ سینہ یئری سین گرک .
اؤرپکلی گلینتک پاک دیر، تمیز دیر .
اجمی

جاہان پهلوانا ہدیہ میز دیر .
اونا دعاسی وار ائلین-اوبانین .
سہہتی نئجہ دیر بویوک خاقانین؟

اینانچ خاتین
لو غمان سؤز وئرسہ دە، یاتیر پهلوان،
نہ تانری رحم ائدیر، نہ داوا-درمان .
دونیا سئہریکار دی... اؤز تجربہم وار،
ہاردا سئوینچ گوردوم، اوردا دا قم وار .
(فیکیرلی)

گلین سیز، اجمی، نظامی، سیز دە .
سارای دا گوروشک، عائلمیز دە .
اوردا صحبت ائدک، مسلہت لشک،
نیتیم بو ایدی... بو سؤز و دئمک .

نظامی
بیزدن سلام دئیین الہزرتہ،
دئیین، دواچی بیق بیز او قوتہ،
گورمک آرزو سویلا چیر پینیر اورک .
اجمی

دئىن دوچىيىق.

اينانچ خاتىن

گلىن، گۈرۈشك.

(گندىر)

نظامى

آغىردى جاھانين خستەلەنمەسى،

بوخ دور اولكەمىزدە اونون اوزى.

اوستاد، ائلىمىزدە بىر مثل دە وار،

سركرده بىخىل سا، اوردو داغىلار.

چوخ دان ائشيتمىشديم، جاھان خستەدىر.

اورك سكسكەدە، قولاق سس دەدىر.

اجمى

من دە بو گلىش دن دئىيلەم آگاہ،

بىزى اوز ائوينە دعوت ائدىر شاھ:

قاسىد گۈندرسىدى، يا دا بىر چاپار،

بىزى درگاھىنا چاغىرار دىلار.

نظامى

ملىكە قملىدى، گۈردونوز، اوستاد،

بىر آز شوبھلىدى، بىر آز ناراحات.

اجمى

گندك، عزيز شاعر، مؤهترەم قوناق،

بىز ائودە گۈرۈشك، ساراي دان قاباق.

(گندىرلر)

۱-جى پرده

۱-جى شكىل

آتابىلر سارايى.

جاھان پهلوانين شرفينه اوخونان دعا ائشىدىلير.

اينانچ خاتىن ناراحات دىر.

سالنامەچى

قودرتلى ھۆكمدار، بۈيۈك آتابى، اجم دونياسىنين خا-

قانى، ايسلام و موسلومون باشچىسى جاھان پهلوان ائلدەنيز

اوغلو ائل-شاھ ۱۱۸۶-جى ايلين آخىرلاريندا وفات ائتمىش دىر.

اينانچ خاتين
 آتابى دۇولتى، بو قديم ساراي،
 اوندان ياديگاردى، هاراي، آى هاراي!
 جاھانا سيغمادى جاھان پهلوان،
 او تدبيرلى اولدو اوز آتاسيندان.
 سلجوقلار باش ايدى هر امريميزه،
 ايراق سلطنتى ديز چؤكدو بيزه.
 (دعا داوام اندير)
 اوردا شرفينه دعا اوخونور،
 بوردا يارام اوسته بير ال توخونور.
 اوردا ساغ ليغينا بئل باغلايرام،
 بوردا قم ايچينده ياس ساخلايرام.
 آپايب خلوتى دفن انلديك بيز،
 ياشادى شؤهرتله، گنتدى خبرسيز.
 دوز ايكي آى كنجير اولوم گونوندن،
 بير الله بيلير كى، نه چكيرم من.
 خالفا دنميشيك كى، ياتير جان اوسته،
 دونيا قرار توتوب بير يالان اوسته.
 (كنيزلر گليب قوللوق گؤسترمك ايستيرلر)
 خالخاللار آييلدير منى، ائى كنيز!
 ياددير اوريمه بو مرکه نيز.
 سوکوت ايستيريم، اولو بير سوکوت!
 (كنيزلر گنديرلر)
 باشيمين اوستونده سيخلاشير بولود،
 ايندى فيزيل آرسلان باش سرکردهدير.
 اونون فيكرى ندير، مراى ندير؟
 سرهنگ... پهلوانين كچيک قارداشى!
 هله ابوبکر... او بيزه قارشى!
 دونهن بير هرهمدن اولان بو اوشاق،
 صاباح مملکته صاحب اولاجاق؟!
 اونو فيزيل آرسلان چوخ ايزليبير،
 اما بو دويونو اينانچ ايزليبير.

محمود
آنا، فيكىرلى سەن؟
اينانچ خاتىن
ئىلەسىن آنان؟

۱

آياق دا زىنقىر وو
محمود
آنا، آتامىزدان سن يادىگار سان.
آنا...
اينانچ خاتىن
ساغ اول، او غلوم، بو دقت اوچون،
جان دۆزمور بو عذاب-اذىت اوچون.
دويونجا آغلاماق دردى اونودور،
اونو باجار مىرام... فلاكت بودور.
بىر توى پالتارى وار، بىر ياس پالتارى، -
اينسانىن حياتى، بىر ده مزارى.
بو دونيا از لدن بىر قورو سس دىر،
اونو دىن دىر مەسەن، قارادىنمزدىر.
محمود
گل، آنا، قوى اوپوم سنىن اوزون دن،
وطن آنامىزدىر، آنامىز وطن.
اينانچ خاتىن
يىنتر، آرخالاندىن دوغما وطنه،
وطن آرخالان سىن قوى ايندى سنه.
امىن قىزىل آرسلان سنه ياد دئىيل،
اما تالئىين دن ناراحات دئىيل.
جاهاتىن تاختىن دا سن اوزون ايلش،
قانونى اوغلسان...
محمود، فيكىر لىش.
داها بو جاهاتىن جاهانى يوخ دور،
گووهر وار اولكەده، ساياتى يوخ دور.

آد سنين اولسا دا، گوج سنين دئييل:
سن وطن دئسەن دە، وطنين دئييل.
باشى، باش ايمله ساخلاماق اولمور،
قىزىل سىز تورپاق دا بير تورپاق اولمور.
ايندى وار-دؤولتى كئچيرسن اله،
حورمت قازانارسان خزينه ايله.
محمود

آنا، ابوبكر... اوز عائلهمىز؟..

اينانچ خاتين

آتابير، آنادان آيريسينىز سىز،
،،ارك اونوتماسين اصلينى اينسان،
جاهانين قانونى اروادى منەم،
او يوخدو... ياشادان يو آدى منەم.
بير گوزده گورونمز باش ايله بدن،
او هرمدن اولوب، سن مليكهدن،
او بئشيكده ياتيب، سن اللر اوسته،
ايندى سن ائودهسەن... او، يهر اوسته.

(پاوزا)

ياددان گوزليبريك زربەنى، هر واخت
ان ياخين آدامدان آليريق آنجاق.
ياخيندان دوز وورار نيشان آلان كس،
اوزاقدان يعنيلار... هدفه ديمز.

محمود

عميمىز او غلو بس؟ توغول بى، توغول؟

اينانچ خاتين

اونون دا نيئى باشقادير، او غول.
،،اوزونو يومانتك جاهان پهلوان،
توغولون آتاسى بيزدن ناگاهان
قوشون يئريتميشدى.

ائله او باهار،

سلجوقلار پائناختى توتمايلى ديلار،
آتابى دؤولتى ازيلمىدى،

سيزين ده باشينيز كسيلمى دى.

محمود

هامامدان چيخاندا، دئير لر اونا
كيمسه زهر وئريب... الله وار، آنا.
شربت اوزينه ايچيب هوكمدار.

اينانچ خاتين

سنه كيم دئيبيدى؟

محمود

كنار آداملار.

آتاما ساغ ايكن او قارداش دئييب،
آتام اولن كيمي قوشون يئريديب.
اونون نظرينده عدالت بودور،
قوهوملوق اوزو ده شوبهه دوغورور.

اينانچ خاتين

(كنارا، فيكىرلى)

بيرر از سادلؤوه دو محمود دئيه سمن،
حياتدا هر شئي گؤرور او، اوزدهن.
بيرر كيچيك پياله، بيرر از جا شربت،
اللى مين دينارا... بئلىدى قيمت.
سنه هالال اولسون ابوشر قوچاق،
سنى قيزيل آرسلان گئيردى بيرر واخت
قاچيب گيزلنديين توركمينيستاندان.
اونون دا تورونو قوراريق، داين!

(گندير)

سس

(محمود قولاق آسير)

يئتر، آرخالاندين دوغما وطنه،
وطن آرخالان سين قوى ايندى سنه.
جاهانين تاختيندا سن اوزون ايلش،
قانونى اوغول سان...

محمود، فيكىرلش!

(جاهان پهلو انين شرفينه اوخونان دعا ائشيديلير.)

نظامى، اجمى، قىزىل آرسلان و باشقالارى داخىل اولوب
بىر-بىرىلە سالاملاشسۇن (لار).

نظامى

«بۇددى گۇي آلتنىن دا ئى دۇنيا شاھى!
بۇشېنجى اولكەنن سىن سەن پناھى.
امرىن دە بو قدر اولكە، شەر وار،
قاپىن دا سوتون دو سارايلى شاھلار...»
(ملىكە داخىل اولوب سلام وئىرى)
ملىكە، آراندان، ، انجىباساردان،
چىچىك گۇندىبىلر - مىن داوا-درمان.
دۇبىبىلر چاتدىرىن شاھ سارايىنا،
ئىل آغزى دعادىر، اينانن اونا.
بو گۇل دىن دىلمەيىب، اىچسە دىبىرلر،
بۇيوك ھۆكمدار ا تىز شفا وئىر.

اجمى

داشدوز دو، مىكە، نىشىجاھان دان،
اولكە خىر توتوب، ياتىر پهلوان.
بو دوزون سويون دا يويون سا ھر كس،
يوز ايل اۇمر ائلسە، آغرىدىم دۇمىز.
بو قاي دا قىدىم دىن قالىر يادىگار،
ھكىمسىز ياشايىب ھكىم بابالار.

۱-جى كنىز

(داخىل اولور)

بىر قارى گلىب دى، آغىرچىك آرواد،
دۇبىر كى، گۇندىرىب مىنى جامات.
آغزىم دا دعا وار، گۇزوم دە اووسون.
اللھىن كىكى اوستون دە اولسون.
دۇبىر، مىن دۇنيانن شفا علىيەم،
دۇبىر، بو قايى دا مىن اۇلمەلىيەم.
پهلوان بالامىز ساغالمالى دىر،
دۇبىر، مىكەنن اوزو حالى دىر.
اينانچ خاتىن

كنيز، خبر وئر كى، گنجيكيب آرواد،
،،ئجيكيب بوتون خالق، بوتون جامات.
دونيا جاھان سيزدى، جاھان دونياسيز.
(دعا اوخونور)

دونيا دا وفاسيز، او دا وفاسيز!
اۈلكەنن باشچىسى اۈلوبدور، دنمك.
اسان گۈرونمەسین... احتياط گرک.
اۈزونون قويدوغو وسيت بودور،
نئجه يازيبدى سا، ائلجه دورور.
سالنامەچى

(داخيل اولور)

اۈلومون دن بير آز قاباق جاھان پهلوان اۈولادلارينا و-
سيت انتميشدى كى، عميلرى قيزيل آرس لانا تابع اولسونلار؛ هم ده
توغرول بيين قوللوغون دا دورسونلار، مسلهتلش سينلر، اونا
اوركلرين ده كين بسلمە سينلر، اطاعتين دن چيخماسينلار... يار-
ديم گۈستر سينلر.
بو وسيتى اولجەدن پوزان اينانچ خاتين اولدو.

اينانچ خاتين

(ھيه جانلا)

توغرول بى ايستير قيزيل آرسلانى،
اونون آداملارى بيلميرم ھانى؟
قاسيد گۈندر ميشديم، گلەلى ديلر،
گليب فيكر يمیزی بيلملى ديلر.
قيزيل آرسلان

محمود، نوازش انت، سيخيلير آنان،
جاھانن فيكرى دير يقين سارسى دان.
او، سلطان سنجرين اوزى ايدى،
تالنين اۈلكەيه تۈھفەسى ايدى.

سالنامەچى

او، بۈيۈك ھۈوسەلە صاحبى، خوشخاسيت، عدالتلى، مودرىك بير
حاکم ايدى. اونون حاکميتى واختين دا تابئليين ده اولان اۈلكە-
لر سولە شرايطين ده، تبهلرى ايله امين-آمان ليقلا ياشاير ديلار.

(گندیر)

نظامی

اؤلوم خبرینه اولمور اینانماق،
نه دئمک مومکون دو، نه بونو دانماق.

گج می

اللریم سویودو، بوزا دؤن دو جان،
نظامی، گؤر کیمی آپاردی زامان!
اوندان یادیگاردی هر بویوک اثر،
خاتین تور بهسی ده - امانتیمدی.
ائشقیله دوزدویوم کرپیچ حرفلر
دیوارا هؤرولموش سداقتیمدی.

نظامی

کؤچ دو او دونیایا بو دونیا اوغلو،
یئر آلتی یئر اوستدن شوهرتلی اولدو.

(پاوزا)

«وسلین هوهسی اؤمرومو سون آنا یئتیردی،
هیجران قمنین خنجرینی قانا یئتیردی.
اؤمرون گمیسی روزیگارین دالغالاریندا
توفان سیز اؤتوب گؤر نئجه اوممانا یئتیردی.
توردان قورتاران قوش کی، قاپیتماز تورا بیر ده،
کنچمیش اؤمرو کیم یئنی دن جانا یئتیردی.
بیل سهن، نیه بیز بیلیمیشیک قدرینی وسلین،
چونکی بیزی بخت قفلتن ائهسانا یئتیردی».
اوستاد، قیزیل آرسلان چوخ ناراحت دیر،
قلبین ده توفان وار، اوزده راحت دیر.

اج می

آقیل آدمالارین فهمی، دقتی
قاباقجا هیسس اندیر هر فلاکتی.

قیزیل آرسلان

(اونلارا یاخینلاشیر)

بیز بونو بیلیردیک - اؤلوبدو جاهان،
کنچه ده بیلیمیردیک اینانچ خاتین دان.

جاهان سيز بو دونيا بيزه دار گليب.

(پاوزا)

بو گون چوخ معتبر آداملار گليب.

سيزه مينتندارام.

اجمى

وار اولون سيزى!

ابوبكر

عميم قوروياجاق شرفيميزى.

آتامين يوخلوغو آرتيق هيسس اولور،

بیر پارا اميرلر شوبهه دوغورور.

عميم اله آلسين گرک دؤولتى.

اينانچ خاتين

جاهانين بو ايدى اؤز وسيتى.

(قىزىل آرس لانا مراجعتله)

جاهانين ياتديغى شانلى تورپاق دا،

سيزى طلب اندير اوردو دا، خالق دا.

شوعارلار دئييلير شرفينيزه،

تانرى بخش ائل ييب بو حاقى سيزه.

منجه، اميرلرين يئكديلدیر سؤزو،

سيزه ترفداردى رعيت اؤزو.

(پاوزا)

سارای دا بو گون دن محمود دا گرک

بیر روتبیه چاتسين ابوبكر تک.

قىزىل آرسلان

محمود، ابوبكر... قارداشدى اونلار،

گرک آيريلماسين قارداش اولانلار.

اينانچ خاتين

(گنديب قىلينچ گنيرير)

آنا سودو كيمي هالال انديرهم!

قوى جهان پهلوان، قىيلئى-عالم،

سيزين شخصينيزده اولسون برقرار،

قىيلينچ اونونكودور، آلين، هؤكمدار.

اۋزو تاپشیرمیشدی، ایندی بویورون،
سیز ده سوزونوزون اوستونده دورون.
سیزه گۆز دیکیبدی بوتون مملکت.

قیزیل آرسلان

سۆزوموز قیلینجلا دئییلیر، فقط،

سنه آند ایچیرم، جاهان پهلوان،

نه قیلینج سوساجاق، نه قیزیل آرسلان.

قیلینج گۆتورمهسه، تاریخده بیر خالق،

اینانج خاتین

سیزه توغول بی دن شخصی نامهدیر،

چاپارلار گنیریب... اوسته لیک - سلام،

بیزه سداقتدی، سیزه ائهتیرام.

قیزیل آرسلان

(مکتوبو اوخویور)

شخصی فرمانی دیر، دعوتنامه دیر.

تشریف آپارماغی تکلیف بویورور.

آرادا اولکی سداقت دورور.

اجمی

(نظامیه)

جاهانین اوزی قیزیل آرسلان دیر،

اصل هونوردیر، او قهرمان دیر.

حربی رونبہسی وار، شانی، شوهرتی،

سؤیر سنتکاری، شعری، صنعتی.

نظامی

فلاکت گۆیلردن بو تاختا دوشدو،

بیزیم گلشیمیز پیس وختا دوشدو.

گۆرونور، تالئین بوی دو یازیسی،

هله آچیلمایب حکمت دونیاسی،

ندن دیر، سویودور اینسانی تورپاق؟

اجمی

گلیر قیزیل آرسلان.

نظامی

بیز ویدالاشاق.
قیزیل آرسلان
نه قدر خوش اولدو منه بیر یان دان،
سیزیله گۆر و شوم، الله ساری دان.
اولکده وضعیت آغیردی بیر آز.
گۆزلسک، سونرادان واخت باغیشلاماز.
سیزی یولا سالیم.

اجمی
یوخ، یوخ، هؤکمدار.
نظامی

سیز زحمت چکمیین.
قیزیل آرسلان
منه خوش اولار.

اینانچ خاتین
سیزی دعوت ائتدیم شاه سارایننا،
سارای سوکوتونون لال هارایننا.
بییهسی هاردا دیر بو جاه-جالین؟!
سیزی یولا سالیم...

اجمی
یوخ، یوخ، سیز قالین.
(گنڈیرلر)

اینانچ خاتین
(آرخاسینجا)
گنڈین، هؤکمدار،

اوردا اوزنگینی ابوشر توتار.
توغرول بی حالی دیر تدبیریمیزدن،
تانری قوی اوزمه سین علینی بیزدن.
سیز ابوبکردن ناراهاتسینیز،
منیم محمودوما تامام یادسینیز.

قیزیل آرسلان
(داخیل اولور)
ابوشر، هاردا سان؟

ابوشر
 گلدیم، هوکمدار.
 قیزیل آرسلان
 بیزی همهدانا چاغیریب دیلار،
 سن ده بیزیمله گئت، قالما دستهدن.
 (گندیر)
 ابوشر
 شاهیم، بو دعوته میننتدارام من.
 اینانچ خاتین
 یاراماز کیشیبه آعجیر اولماق،
 تر دود فلاکت گتیریر آنجا.
 آل بونو
 (کیسه اوزادیر)
 اوسته لیک قایی دان کیمی
 سارای دا یاشارسان... اوز یووان کیمی...
 (ابوشر گندیر)
 قالخیب اصفهان دا قان لی بیر عصیان،
 دئییر لر قهر اولسون جاهان پهلوان.
 آتابی دؤولتی داغیل سین گرک.
 بیزیم تالئیمیز نه گؤستره جک؟!
 قوی اولسون... محو اولار یا اصفهان دا،
 یا گؤروش زامانی او، همهدان دا،
 توغرو ل بی قنیمدی قیزیل آرس لانا،
 او زامان سئوینر او غول و آنا.

۲- جی شکیل
 اینانچ خاتین و اوغلو محمود
 کنیز
 (داخیل اولور)

سلطان توغرول بىدى، بىر دە اميرلر،
ندىر مراملارى، بىزە دئمىرلر.
گۆرمك ايسىتىرلر، مليكە، سىزى،
تانرى ھىفز ائل سىن شرفىنىزى.
(گندىر)

اينانچ خاتىن
گنت اوزون قارشىلا، محمود، اللى اول،
صحبت زامانى دا سن تدبىرلى اول.
سنە كۆمك اوچون گليب او بىلر،
توغرول بى سلجوق دو، سن آتابىلر!
(توغرول بى، آيبا، روز، ياد آدم داخىل اولورلار)
توغرول بى
مليكە، ھندىر نام ايرادەنىزە.
اينانچ خاتىن
توغرول بى خوش گليب.

(آيبايا و روزا)
بورچلويام سىزە.
اىلشىن، بويورون... بو ائو، بو اوتاق.
(توغرول بى)
مرھوم آتانىز ا دوغماىدى بىر واخت.
سىز دە گلردىنيز... دىيشدى زامان.
ايندى نە آتانيز، نە دە پهلوان.
بو دونيا ھرەبە بىر اجل وئىر.
چەرى، شىرتى عىنى ال وئىر.
گولوش دە، كدر دە اولور بىر اوزدە،
مىن آجى دادىرىق بىر اؤمروموزدە.
دورور گۆز ونوزدە آتا خىفتى،
اؤلکە اونوتمايىب بو خىانتى.
توغرول بى، آتانيز مرھوم... او زامان
وبا يايلىمىشدى...
بلکە وبادان؟!
ابوشر

(کنارا)

فیکری یابیندیریر، مرهابا، اینانج،
سن اوژون اولدون کی، او «وبا»، اینانج.
ائله بو سارایدا، سارایدان خلوت،
بو الدن او اله کئچدی خیانت.
آچدیقا اوزانیر بو اریش-آرغاج،
مکرلی اینانج دی ملیکه اینانج.
اینانج خاتین
محمود - پهلواین هالال او غلودور،
او تاختدا اوتورسون - ریجامیز بودور.

۵۸

وار-دؤولت، جاواهر، داش-قاش، خزینه
یوز ایل خرجه سهنیز، توکنمز یئنه.
سیزین هونریز، جاوانلیغینیز،
توغرول بی، قیبتیه لایبقدی یالنیز.
توغرول بی، سلطان لیق شرفینیزه
من آند ایچیرم کی، صادقم سیزه.
توغرول بی
ملیکه، من سیزی دوز باشا دوشدوم،
خلوتی گلدیم کی، اوزوم گوروشوم.
فرمان گوندر میشم قیزیل آرس لانا،
تشریف کنیرم جک او، همهدانا.
(ملیکه یاد آدامدان شوبه لنیر)
ملیکه، یاد آدام یاخین دی بیزه،
بیر شوبه گلهم سین اوریینیزه.
من بونو هیسس ائتدیم باخشینیزدان.
یاد آدام
شوبه دوغورورسا، بدبخت دیر اینسان.
سیزه مراجعت جساتیم دی،
بیر خدمت بویورون... سادتیم دی.
اینانج خاتین
خوش دور.

روز

(آبیایا)

شوبه‌لی‌دی‌ر، منجه، بو هر یف.

آیبا

توغرول بی اوزویله اونو گتیریب؟!!

اینانج خاتین

بیز تاختا چیخاریب قیزیل آرسلائی،

اوسته قالدیر اریق تنز اصفهانی.

شیر وانشاه اھسیتان یئریر اوسته،

قارا بولودلاردان اودالر اوسته.

قدیم‌دن دوشمن‌دی آتابیلره

توغرول بی، اینانین اولو گویلره.

او سینار علین‌ده سلجوقلا، فارسین

آران، آذربایجان خبر توتماسین.

آیبا

جاهان پهلوانین واری‌سی آنجاق،

جاهان پهلوانین او غلو اولاجاق.

اینانج خاتین

بیزیم طرف‌ده‌دی آیبا و روز،

قوشونا باش‌چی‌لیق - سیزین بورجونوز!

روز

(فیکیرلی)

قیزیل آرسلان ایله بو گون ووروشماق -

جاهان پهلوانی بیخماق‌دی صاباح.

اینانج خاتین

روز من‌ده ایندی‌دن شوبه دوغورور!

آیبا

حر بی آداملاردا سیاست اولمور،

فیکیرینی گیزلمیر، اوزه شاخ دئییر،

دوشمن اوستونه ده او شاخ یئر یگیر.

اینانج خاتین

سیاست عقل‌دی، بیر ده احتیاط،

بونو بيلمه ينى محو ائدير حيات .

توغرول بى

(كنارا)

باش - قادين باشىدى، كيشى آغلى وار .

اينانچ خاتين

يقين، دندىينيز حربى آداملار

سونونجو فيكرينى اولجه دئير،

سونرا قادين كيمى عذر ايستير .

روز

مليكه، آغيردى اتهامينيز،

سيزدن گوتورورهم بو سوزو يالنيز .

عادى دويوشچونو جاهان پهلوان،

چوخ يوكسك توتوردو اوز درگاهيندان .

اينانچ خاتين

من دن اينجيمين، ارک انتدیم سيزه .

سوزوم توخونماسين اوريينيزه .

روز

بو دا سياستدى؟

اينانچ خاتين

بلى، سياست .

سياستدن كنار نه وار كى...

(گولور)

روز

دهشت!

توغرول بى

بيز گئدك .

اينانچ خاتين

توغرول بى، سيزه ياخشى يول .

آيبا، ياخشى يول .

(,ائديرلر)

تائرى، كؤمك اول!

(محمودا)

ايندى نه امين وار، نه دوست، نه تانيش،
سنين دوشمەنيندى بوتون يارائيش.
يا نيفرت انتمىي باجار دونيادا،
يا ازىل، تاپدالان آياقلار آلتدا!
(گندير)

۳-جو شكيل

ر ا ز و ،، اول آچ آر داخيل اولورلار.
روز

a

كيمسه مندن اوترو داريخير هر دم،
كيمسه ياسا باتير گورهنده منى.
كيمسه بايرامام، كيمسه ماتههم،
كيمسه ابدى حيات يئلکهنى.
كيمسه يول گوزليير، علينده چيچك،
كيمسه كؤلگه كيمي ايزليير منى.
هار داسا پايما سئوينج دوشهچك،
هار داسا بير كدر گوزليير منى.
دوستلار اوز چئويدى، - منى قوى دولار،
حاكلر اوزومه حؤكم اوخودولار.

گولاچار

بيلميرم كيم سنين خترينه دييب،
دييشيب اولكى او سوز، او صحبت.
سنين گوزلرينده قم چيچكلهيب،
منيم اوريمده او قمه حؤرمت.

روز

سن انله اينجهسهن، سن انله هسساس...

گولاچار

فيكيرين اوخونور دايم گوزوندن،

گۈلۈش آزالدېردى ياشىنى بېر آز،
قم ياشلى گۈستېر سنى اۈزۈن-دن.

روز

اوخشا ساچلارى مى، سېپل روحوما،
سنه ياخين اولوم، دونيادان اوزاق.
قال دېر دابانىنى، سارىل بويىنوما،
قوى سوکوت دانېش سېن: ايکېمېز سوساق.
سنه ياخين اولوم، دونيادان اوزاق.
دۈزوموم آزالېر ھردن ائله بېل،
دوشوب اريېرم تزه قار کىمى.
سنىن نوازېشېن معناسېز دئېل،
او چاتېر دادېما خىلاسکار کىمى.

گولاچار

گل يانېما ايننەن بئله،
سوروش منى، آختار منى.

اورېيندە آپار منى،

گۈزلرېندە قايتار منى.

ايچېمدە دېر اودوم-کۈزوم،

گۈز اولوبدور سېررېم-سۈزوم.

ھىچ بېلمېرم دئېم، دۈزوم؟

اينتېزاردان قورتار منى.

روز

اۈېرش من سېز ياشاماغا، منېم گولوم،

بېر آز من سېز ياشا داھا، منېم گولوم،

بو حىياتدا ھر كسېن اۈز حىياتى وار،

ھر دېلدە بېر باياتى وار.

بلكە دە ھر باياتىدا

بېر تورپاغېن فرىادى وار.

بو، حىياتدېر، سرتدېر اوزو،

سېناقلاردان كنجېرېرىك اۈرموموزو،

منېم گولوم.

گولاچار

اۋزون اويات منى، عزيزله منى،
ايلەن دىر بو آخشام خوش اوزله منى.
وئرمە اۋز علين دن بير الە منى،
تالىٰ عزيزله سين قوى ھلە منى.

روز

نە قدر آغىردى سن دن آيرىليب،
باشقا بير ايقليمە سفر ائل مک.
سونرا دا، ھار داسا كۈنلۈنو آليب،
بير قلب آغرىسىيلا «داريخما» دنمک.
قال سام، كيملىمە جاو ابدئھم من،
گنت سەم، كيملىگى مى سوروش اۋزون دن.
گولاچار

بىزى گۈروش دوردو، حياتا ھسەن!
ھانى او شوخلوغون، شاق راق گولوشون.
كىم دن سە آيرىلماق نيتين دەسەن،
من سنە نە دئىيم... تلسمە، دوشون.

روز

بير آز مۇھلت ايستىيرم عۇموردن،
نە قدر كى، بو دونيادا بىز واريق،
بو دونيانى ياشاداريق، ياشاريق،
سن اولارسان، من اولارام - ايکىمىز،
حيات شيرين، دونيا گۈزل، سن عزيز.
گولاچار

كىم سە قار غاييب دىر انلە بىل منە،
گرک گنجەلريم يوخوسوز اولسون.
گرک من كىمىن سە قالام قنىدينە،
سونرا دا يانماغىم اۋزومە قال سين.

روز

گۈردوم حياتىمدا كىم سە سىزلىگى،
ياخشى لىق آختاريب، تاپديم پيس ليگى.
گولاچار، اولوبدو جاھان پهلوان،
مىللى قوروروموز، شانلى قەرھمان.

اور يېم ائله بيل دار قفس دهدير.

گولاچار

من ده انشيتيميشديم، آغير خستهدير.

روز

ايچېمه بير قوه، درد ايير مني،

ائله بيل فلاكت ايزليير مني،

سين دبرماق ايستبير توتوب ائله بيل،

سن گلدين، يوخ، داها بو مومكون دئييل.

ان گوجلو قومهسن بو يئر اوزون ده،

بلکه هئچ بيلمير سن بونو، اوزون ده.

گولاچار

روز، سن قهره مان سان، هم ده په لوان،

گور موشه م، گولش ده اوچونو بيخان...

(گولور)

روز

گولاچار، مهبيت ندير دونيادا؟

گولاچار

اينسانلا دو غولور، ياشايير او دا،

دويونجا گولمكدی، هم ده آغلاماق،

دئيير لر، چتين دي گيزلي ساخلاماق.

روز

(فيکيرلي)

مهبيت! نه دئييم بو اولوي آدا،

هاميبا بير گوزله باخمايير او دا.

بيرينه عؤمور-گون يولداسي وئير،

باشقا بيری سینه گوز ياشي وئير.

گولاچار

روز، سنی سوروشور آرابير آنام،

من ده آنا اولماق آرزوسون دايام.

بس دی بو يوروشلر، يورول دو تورپاق،

بيز ده بير ائو اولاق، عائله قوراق.

من لايلاي اوخويوم، اوشاق بلييم...

روز
نه گۆزل آرزودور، منیم ملیم!
گولاچار
سن منیم اریم اول.
(گولور)

روز
گولاچار، دایان،
منی اور بیمدن یارالاییرسان.
گولاچار
الله ائل مه سین، ائله دئمه، روز.
سونرا بیر قیزی میز، بیر ده او غلوموز.
قیز دونیا گۆزلی، اوغلان دا توفان!
آدینی قویاریق جاهان پهلوان.

روز
(اونو قوجاقلاییر)
بو سۆز بیر حکمتدی، ساغ اول، ،اولاچار،
یاشاسین، اؤلمه سین بؤیوک آداملار.
آدلاری آدلارا قویولسون گرک،
بیز ده یاشایاریق، اوندا اولمیریک.
اوندا بیلیرسن می، خالق دا خالق اولار.
بیر آدی دوز مین ایل یاشاتماق اولار.

(پاوزا)
گولاچار، باخ بو گون بیز گۆر وشوروک،
صاباح همه دانا یولا دوشوروک.
گولاچار
نه وار همه داندا؟
بو خبر ندیر؟

روز
صاباح قیزیل آرسلان اؤزو گنده جک،
تاختا چیخمالی دیر - بو، عنعنه دیر،
توغرول بی سلطان لیق اعلان اندجک.
(پاوزا)

گولاچار، منیم ده اؤز خیففتیم وار،
جاهان پهلوانا سداقتیم وار.
اونون قوشونونا سرکرده منم.
من... قیزیل آرس لانا ایندی دوشمنم.
محمود... پهلوانین هالال اوغلودور،
تاخت-تاج اونونکودور.

گولاچار

دهشتدی بو، روز،
قوی گئری چکیل سین سیزین اوردونوز.
روز، سن ال قال دیرما قیزیل آرس لانا،
او دا قهره مان دیر، صادق قال اونا.
اونون هونرینه سن باش اییب سن،
قیزیل آرس لانا دنئیب فخر ائل اییب سن.
روز، قاییت بو یول دان!

روز

یوخ دور فای داسی.

گولاچار

ایگید او غوللارین بودور وفاسی!
قیریر بیر بیرینی ایگید او غوللار،
قیزلارین یولونو باغلا بیر اونلار.
روز، قاییت بو یول دان!

روز

گنجدی، گولاچار،

بیر یان دان باغلیان، بیر یان دان آچار.
گولاچار

سنه آند ایچیرم، روز، منه اینان،
بیر ایمتاهان اولدو بو اهد پییمان.
روز، قاییت بو یول دان!

روز

(اسی)

قاییتماق اولماز؛

سن قاییت، من گئتدیم... تۆکولهن دولماز.

گولاچار
من اوز اوربیمده گتیردیم سنی،
من سنین یاتیندا ایتیردیم سنی.
(آغلییر)

روز
بو ایشه دوغرودان قول قويدوم ناهاق،
آچیق خیانتدی گیزلی اتفاق.
ملیکه توغرولا بادالاق گلیر،
توغرول ملیکهمه...
داها واخت گلیر.
منیم ده تالئیم بنلیمیش البت.
قابیتسام - خیانت،
گنتسهم - خیانت!
باشا، مهبیتیم، باشا، اولاچار،
سنه سداقتله اولجهیم من.
اینان، هاردا منی خیردالاسلار،
یانینا بویویوب گلهجهیم من.
الویدا، گولاچار!

۲- جی پرده
۱- جی شکیل
همه‌داندا توغرول بیین ایقامتگاهی.

سالنامهچی
(داخیل اولور)

اینانج خاتینین دوشمن اولدوغونو بیلسه‌لر ده، امیرلرین
بیر قیس می بو نتیجهیه گل دیلر کی، جاهان پهلوانین واری سی
اونون دوغما قارداشی قیزیل آرسلان اولمالی دیر. اونلار قیزیل
آرسلانا اوز سداقتلرینی بیلدیردیله و خاهیش ائتدیله کی، قو-
یولموش قانون-قای دایا گوره همه‌دانا گندیب دؤولتی ایداره
ائتمی اوز اؤده‌سینه گؤتورسون.
سلطان توغرول بی ایسه بوتون ترفدارلارینا بیلدیردی کی،
قیزیل آرسلانی اوز آتابی تعیین ائتمهیه مجبور دور و بو و-
زیفهمه آنجاق اونون قویولماسی باره‌ده فرمانی گؤندرمیش دیر.

باغبان

(داخيل اولور)

گلير قيزيل آرسلان، اونا هالالدى،
او دا چينار کيمي قالخدى، اوجالدى.
گوروم آياغينا داش توخونماسين،
دعاسى يوللاردا بد اوخونماسين.

(گندير)

توغرول بى

اينانجين قريبه بير عالمى وار،
قادين هيککەسى وار، کيشى زهمى وار.
آغلاسا يوللارا دومان، چن دوشر،
هير سلەنسه، کايئات گوزون دن دوشر.
مليکه اينانجا ود وئرديم، گورک،
بيزيم گوروشوموز نه گوسترمجک...
آيبا، روز هانى؟

آيبا

چوخ ناراحاتدى،

بير آز اسبىدى... ايندى باباتدى.
بزهن هيرس لنير ده اسيب-جوشاراق.
باشين دان بير يارا آلميشدى بير واخت.
جاهان پهلو انين روز ساغ الىدى.

توغرول بى

بوخ، گرک روزا دا دنبيلملىدى،
گلير قيزيل آرسلان ابوبکرله،
اصفهان دان گلير ايندى مکرله.
اوردا ياتيزديرپ او، عصيانلارى،
گندک، لنگيتمیک ايشلرى بارى.

(گنديرلر)

باغبان

(قايىدير)

دنييرلر، ايستمير توغرول بى اوزو،
آتابى نسلينى گوتورمور گوزو.

یاد آدام

(داخیل اولور)

قوجا، امیرلردن کیم وار بو یاندا؟
نه گوردوم من گوردوم او اصفهاندا.

جاهان پهلوانین الیه دارلاری،

قال دیرا بیلیمیشدی بوتون بازاری.

الرده نیزه لر، بئلر، کورکلر.

اوردا قاریشمیشدی تاجیرله نوکر،

اما قیزیل آرسلان ینتیشهن کیمی

آیاغینا دوش دو خالق کوشهن کیمی.

(گنڈیر)

باغبان

خنییر خبر اوچون خوشبخت اول سنی،

بوردا یاتمامیشام بوتون گنجهنی -

آتام آتاسینا باغبان اولوبدو،

آتابی ائلده نیز اینسان اولوبدو.

یاد آدام

ابوشر، توغرول بی گوروشهن زامان،

نیزه نی سانجارسان دوز آرخاسیندان.

ابوشر

اصفهاندان گلیر، احتیاط گرک.

یاد آدام

اوردا اولدوروبدو، بوردا اولجک.

(گنڈیرلر)

باغبان

نامردلر، اونلارین مرامینا باخ،

ایلاهی، کیم کیمه ال قال دیر اجاق؟!

اوندا همه داندا قالخار بیر عصیان،

نه توغرول بی قالار، نه باغ، نه باغبان.

(گنڈیر. قیزیل آرسلانین شرفینه آلفیش سسلری ائشیدیلیر)

یاد آدام

(ابوشرله کناردان موشاهی ده اندیرلر).

گلیز ، توغرول بیه تزیم ائدرک .

سسلر

- هؤکمدار !

- عشق اولسون !

- وار اول !

- موبارک !

یاد آدام

بیری فیکیرلی دیر ، بیری مئهریبان ،

اصل قهرمان دی او قیزیل آرسلان .

هدیه پایلابیر اؤزو... نه قدر...

امیرلر ، ایانلار ، قوللار ، کنیزلر .

گنبنیر توغرول بی... خلت ، زر-زیبا .

داش-قاش دی ، قیمتی گلمز حسابا .

سالنامه چی

(داخیل اولور)

آتابی قیزیل آرسلانلا سلطان توغرول بیین بو تنته نه ملی

گؤروش مراسمی اصلینده امیرلرین دؤولته موناسیبتینی آی-

دینلاش دیرماق مقصدی گودوردو .

یاد آدام

اونلار قوجاقلاشیب ایندی اؤپوشور ،

هازیرلاش ، ابوشر ، باخ ، مقام دوشور .

باغبان

(داخیل اولور)

ساخلا اللرینی یاراماز آلچاق !

سنه قنیم اولسون بو سو ، بو تورپاق !

یاد آدام

ابوشر ، باغبان دی .

باغبان

تانیدیم ، یاسسار !

سنی قیزیل آرسلان دیلیندن آسار !

بایاق اصفهان دان ، قیزیل آرسلان دان

دانشان سن ایدین...

ياد آدم
 دانیشما، باغبان!
 بیز ده توغرول بیین آداملاریبیق،
 مرام باش توتماسا...
 باغبان
 دور، زاتیقیریق!
 (باغبانی خنجرله وورماق ایستیر.
 قیزیل آرسلان توغرول بیله داخیل اولور)
 باغبان
 هؤکمدار!
 قیزیل آرسلان
 (ایکیمه‌نالی)
 تانیدیم، گل، قوجا باغبان.
 (ابوشری توتورلار)
 باغبان
 بیر الله ساخالاسین سنی خاتادان.
 قیزیل آرسلان
 (کنارا)
 سارایدا اوزسیز بیر باغبان ایدی،
 من اوشاق اولاندا او جاوان ایدی.
 ایندی یئریشه باخ... آهیلاشیبدی.
 ساققال چاللاشیبدی، بیغ چاللاشیبدی.
 آتام چوخ رازی‌دی سداقتیندن،
 سونرا... گیلنیله‌ندی اوز سههتیندن.
 آتام همهدانا گؤندردی او واخت،
 ساغالیب قاییت‌سین... تصادفه باخ!
 توغرول بی
 (کنارا)
 باغبان ناخچیوانین ساغ علی ایدی،
 باغبان همهداندا شوبه‌لی ایدی.
 قیزیل آرسلان
 (بیر آز اسبی)

ھەر شئىيى بو حىيات اۇيرەدېر بېزە.
 تەقئىبلەر احتىياپ اۇيرەدېر بېزە.
 مەنە تانىش گلدى او اوز، او صورت.
 كۆلگەلەر ھەرلنېر...
 توغروپ بى
 (حىرنلە)
 بوردا، خىانت؟!
 قىزىل آرسلان
 سفەرە چىخانا احتىياپ گرگ،
 گۆتور احتىياپى بېر آزوقتك.
 باغىبان
 آتان انلەنيزىن سخاوتىن دن،
 قارداشىن جاھانىن شجاعتىن دن
 اوغول، بو تورپاقدا انلەر-اوبالار،
 ھلە مېن ايل سونرا دانىشاجاقلار.
 وارسا قوى انشىتسىن قولاغى يۇرىن.
 قىزىل آرسلان
 بابا، ياخىنا گل.
 (قوجاقلابىر)
 خلت گتېرىن.

۲-جى شكىل
 قىزىل آرسلانين چادىرى.
 قىزىل آرسلان
 آران، آذربايجان، بوتون مملكت
 بېر بايراق آلتىن دا بېرلشسىن، فقط.
 وطن بۇلونمەسىن... حۆكم قىلىدىر -
 جاھان پھلوانىن وسىتىدىر.
 ابوبىكر

(داخيل اولور)

اسير گتير بيلر، هۆكمدار.

قىزىل آرسلان

بو يور.

(او گندير)

منده ابوبكر اينام دو غورور،

اغلى، دوشونجهسى، فيكرى، زكاسى

پاددان قوروياجاق تورپاغمىزى.

قىلىنچ دويوشونده چوخدان آد آليب،

من دن ده بير قىلىنچ موکافات آليب.

لاکين اينانچ خاتين ساراي دا هر دن

شوبههلى دانىشير ابوبكر دن.

اوزه وورماسا دا اوزو آرابير،

مليکه، گورورهم خنىلى چکينير.

ابوبكر

(داخيل اولور)

گتيرين... اسير لر قوی دیندیریل سین.

هر شئى هۆكمدار قوی اوزو بيل سين.

قىزىل آرسلان

اسير لر هاردان دى، کيم دى دئ گورک؟

ابوبكر

جاسوس داها چوخ دو، شير وان دان.

قىزىل آرسلان

دئمک،

هار داسا ايشليير يئنه الالنتدان

شير وانشاه سارايى... جناب اھسيتان.

ابوبكر

جاسوس يالوارير كى، رحم اندسينيز.

قىزىل آرسلان

دويوش ميدانين دا گوروشريك بيز.

سونرا، ابوبكر؟

ابوبكر

شفايلردى.
 قيزيل آرسلان
 اوردا آياق آلتدا قالان شھردى.
 من ايندى بيلديم كى، اوياقدى دوشمەن،
 جاھان اولوبدوسە، باشايير آرسلان.
 اصفھان ايستمير آتابيلرى،
 بابام انلەنيزين واختيندان برى.
 اصفھان عصيانى بير تھلوكىدى،
 ياخود، ابوشرين نيتى نىدى؟
 (ابوشرى كئيريرلر)
 اوو جونا توك دورون اونون گوزونو،
 ابدى گورمەسەن اوزو-اوزونو.
 ابوشر
 نانكورام، ھۆكمدار... ابلھەم، داشام...
 قيزيل آرسلان
 قالديرين او داشى!
 ابوشر
 من يانيلميشام.
 ابوبكر
 نيە، دوز گليبسەن.
 قيزيل آرسلان
 دوز كئيريبيلر.
 ابوشر
 توغرول بى، مليكە... منى بير قدر
 اوپرتدى.
 قيزيل آرسلان
 ابوشر، سنى بير زامان،
 من اوزوم كئيردیم توركمينيستاندان.
 آتابى يوردونا صادق اول دئديم،
 منى وورماق اوچون نيزە وئرمديم.
 ابوشر
 ھۆكمدار، رحم اندين.

ابوبکر

خاین، باری سوس!

سوفرلر باشین دا یالمانان جاسوس.

ابوشر

هؤکمدار، مکتوب وار... سیزه خیانت،

اؤزوم کؤچورموشهم اوزونو خلوت.

مزمونو بؤیوکدو، هجمی چوخ قیسا،

منی باغیشلایین درگاهینیزا.

افو ائدین... قوران دان بیر آیه دئییم.

آیاقبالین گئدیم مککویه، شاهیم!

قیزیل آرسلان

خیانت؟ دوغروسا بو تزه خبر،

اینسان دا اینسانلیق توکمه بیلر.

من بونو اولدن دویموشدوم... غرض.

هریسالر توخلاری آلدادا بیلمز.

سالنامهچی

(داخیل اولوب مکتوبو اوخویور)

«توغرول بیه، آیبایا، روزا!»

...عادی بیر هره مین او غلو ابوبکرین منیم او غلوم-

دان آرتیق اولماسینی و داها یوکسک مؤقع توتما-

سینی، سیزین اوریینیز نجه گؤتورور؟!»

ابوبکر

(برک توتولور)

شاهیم... منیم آنام، شاهیم، اینانین،

ان گؤزل قیزی دیر آذربایجانین.

آنام... سیرداشیی دی آتام جاهانین.

قیزیل آرسلان

(تمکین لی)

دایان، ابوبکر، سوسان آپارار،

سؤزون هر آغیزدا بیر قیمتی وار.

سؤز وار، او دیلله آغیزدان دوشور،

آغیز وار، سؤز اوردا نفوذدان دوشور.

سالنامه‌چی

(داوام ائدیر)

«...من ده ائله میقداردا پول، سروت، دینار و دیرهم وار کی، سیزی ساخلاماق اوچون اوزون ایللر کیفایت ائلیر. من ایسته- بیرهم سبز منیم او غلوم ماهمودو بیر آتا ایلشدیریب، اؤزو- نوز ده اونونلا بیرلیکده یانیم، سارایا گل سینیز. سیزین ها- مینیزی، کیم سیزینله بیرلیکده گل سه، من بورادا یئر بیئر ائلیرهم و نه قدر لازیم دیرسا، او قدر پول خرچلیرهم کی، اؤز آغانیز آتابی پهلو انین قوشونلارینی موز ففرد- دین قیزیل آرسلانین علییهه بیرلشدیر سینیز... ملیکه اینانچ خاتین».

قیزیل آرسلان

(فیکیرلی)

آخر بیر درهیه بیئرالتی سولار،
هاردا گونش دوغور، اوردا بولود وار.

ابوشر

ملیکه وئر میشدی... مکتوبو حؤکمه
تجلی چاتدیرام توغورول بیه من.

قیزیل آرسلان

گؤزونه دیمین سیز او نانکورون،
بیر ده گؤرونمه سین بوردا... آپارین.

(ابوشری آپاریر لار)

هازیر لاشین یوروشه!

قیران

یننی، شانلی دؤیوشه!

بیخان

شاهیم، سیز های دنسه نیز...

ساتماز

های وئرهن بیر اوردو وار.

تورال

خاین، نامرد اوستونه!

آیدوغدو

هر ایگیدین آدی وار!

ابوبکر

آیدوغدو، سن قاباغا!

قیزیل آرسلان

آذربایجان تورپاغی

قالخیر ایندی آیاغا!

۳-جو شکل

توغرول بیین چادیری. اوزاقدان تبیل سسلری،

آت کیشنرتیسی انشیدیلیر.

روز

(داخیل اولور)

علیمده بو قیلینج، چینیمده کفن،

بیر ویجدان سسی دیر منی سؤیلمدن.

کیمسه اوسونلادی منی ائله بیل،

آلداندم... آلدانماق ساتیلماق دئییل.

اؤزوم محو ائلدیم اؤز حیاتی می،

ابدی سیندیردیم قول-قانادی می.

(توغرول بی قولاق آسیر)

جاهان پهلو انین ساغ علی ایکن،

اویدوم ملیکهمیه... روز، سنه اهسن!

بو کی، خیانتدی اصل خیانت!

کیمین خیدمتینه؟! روز، سنه لعنت!

توغرول بی

گۆر نلر دانیشیر بو قارادینمز،

او، قیزیل آرسلانلا دؤیوشه گیرمز.

(گئدیر)

چوبان بایاتیسی

(اوزاقدان انشیدیلیر)

داغلارا دولو دوشدو،

پالیدین قولو دوشدو.

هسرتین گوزارینا

یاریمین یولو دوشدو.

ياريم بير سسه گنتدى،
دوش دو هوهسه، گنتدى.
گليرم دئيه-دئيه،
گندر-گلمزه گنتدى.
يوللارا ايزيم دوشوب،
داش آلتدا ديزيم دوشوب.
ائشيتمير ياريم منى،
دونيايا سسيم دوشوب.

روز

(هيهجانلى)

آه، كؤنول ديلداريم، سن هاردا قالدین؟!
من بوردا، سن اوردا اودلاردا قالدین.
سنين سؤزلرينه محل قويماديم،
سن اورك قوياندا، من ال قويماديم.
ايندى اؤز جزامى چكيم من گرک.
اؤلوم، يالئيز اؤلوم!
(قيلينجلا اؤزونو وورماق ايستيبير. آيبا داخيل اولور
و بيليين دن توتور)
آيبا
تلمسه گؤرك.

سن كى، پهلو انين خيدمتين دهسەن.

روز

ايتيل گؤزلريم دن!

آيبا

روز، سنه اهسەن!...

روز

جاهان پهلو انا خيانت؟! افسوس!

بوردا اؤلملهلى دير آيبا و روز.

كيمين قايى سينا سن داش آتيرسان،

آغرييان اوركدن خبرين وارمى؟

كيمين سوفره سينه ال اوزاديرسان،

كسدیین چؤركدن خبرين وارمى؟

آييا
 قوشونا رھبر ليک تاپشيريپ بيزه
 مليکەنن اوزو... هر ايکيميزه.
 روز
 ايتيل... قيزيل آرسلان قاليب گلەجک.
 بوردا آييا دا، روز دا اولجک.
 آييا
 بوتون قورخاقلاری من خاين کيمي
 اوزوم محو اندرديم...
 روز
 قورخاق؟ او، من مي؟!
 آييا!
 (قيلنجلاشيرلار)
 قورخورسان؟
 آييا
 ايندى برک داين.
 روز
 (ايستنهزا ايله)
 چاغير توغرول بي.
 آييا
 اسمە قورخودان.
 (توغرول بي، محمود و ياد ادام داخيل اولور)
 محمود
 بيزيم تاريخيميز اولوم دو، قان دي،
 اولدورەن قوھوم دو، اولن قوھوم دو.
 توغرول بي
 هئيف... روز قهرەمان، قورخماز بير اردی،
 ايگيدلر دؤنمورلر - بو دا هونردی،
 بو دا سداقتدی... باشقا شئی دئييل،
 هئچ کس... بو ايتگييه جاو ابدئە دئييل.
 (ياد اداما ايشاره انديپ محمودلا گندير.
 او، روزو آرخادان وورور.)

روز
كفن اينيمدهدير، گوردون، ياراماز،
اولونو اولدورمك هونر سايبيلماز.

(بيخيلير)

آيا

(داخيل اولور)

روز او جور اولومه لاييق دئييلدير.
آه، نامرد! بو كيمين فيتنه-فئلىدير؟!
خاين، بو لكهدير شرفيميزه.

(ياد آدمي تعقيب ائدير)

توغرول بي

آيا تهلوكه اولاجاق بيزه.

(دبيلقئلى عسگرلر كنچير)

سالنامهچي

(داخيل اولور)

توغرول بي اميرلريني ياخشى تانيبيردى، باشا دوشوردو
كى، قيزيل آرس لانا خيانت ائديكلرى كيمي، بير گون ده اونا
خيانت ائدجكلر. او، آياني يانينا چاغيريب قيزيل آرس-
لانين قوشونونا هوجوم ائتمى امر ائتدى.
آيا امرى يئرینه يئتير مكدن بويون قاچيردى.

(گئدير)

توغرول بي

(گلن محمودا)

آيا هار دادى؟

محمود

ميوس دور تامام.

منه بو باره ده دئميشدى آنام.

سوله واختى ساكيتدى، سنگرده مغرور.

ايندى ياد آدمي تاپ! - دئييب دورور.

روزو تنتنيله دفن ائدين دئيير.

سيزى سوروشوردو... گورمك ايستيير،

توغرول بي، دوز دئيير، منجه، آيا

اصل قهره مان دیر...

توغرول بی

محمود، مرهابا!..

آیبا مغروردو، بیز داها مغرور،

جبهده دؤیوشمک اونون بورجودور.

آیبا

(داخیل اولور)

توغرول بی!

توغرول بی

آیبا!

آیبا

قان یئرده قالماز!

توغرول بی، سیز منی ائشیدین بیر آز.

توغرول بی

صحبته باشلاساق دوشمن واخت اودار،

منیم سنگری می او گلیب توتار.

آیبا

من ایندی بیلدیم کی، زمانه پیس دیر،

دوشمن دندینیز اؤز عمینیز دیر!

(دبیلقلی عسگرلر کنچیر)

توغرول بی

آیبا... سنگره!

سن دؤیوش چوسهن،

قیزیل آرسلان ایله اوز-اوزه گل سهن -

گرک ووروشاسان، طلبیم بودور!

جبهده تردود شوپهه دوغورور.

آیبا

منه شوپهلهنهن هر کیمسه، حؤکمهن،

اؤزو شوپهلهن سبن اؤز تالئین دن.

خاین اولمامیشام من، الاهزرت،

خاینلر ایچینه دوشموشهم البت.

توغرول بی، تانیدیم... او، روزو ووران

ہمین یاد آدمی... گوردوم آرخادان.
 سیزی موشاییت ائلیمن آچاق،
 تعریف اندیردینیز... ساری دا بیر واخت.
 توغرول بی
 سن قیساس دئییر سن!
 آییا
 توغرول بی، قیساس!
 ایگیدین شرفی یئرده قویولماز!
 توغرول بی
 تالئی گولمهدی روزا دوغرودان،
 سنگرده جان قوی دو... اما ناهاق دان.
 آییا
 توغرول بی، گورونور قیسمتی بودور،
 بیر ده کی، اولوملر سنگرسیز اولمور.
 (اسبی گئدیر)
 توغرول بی
 (یاد آداما)
 ندیر، هر سؤزونده بیر شوبه-غرض،
 جبهچی سنگرده بئله دوشونمز.
 ,,اؤر محمود هار دادیر، گوزومه دیمیر.
 او دا آیبانین طرفینده دیر.
 اونون قورورون دان، شجاعتین دن،
 جاهان پهلوانا سداقتین دن
 افسانه دانی شیر بایاق دان... غرض،
 یوخ، منیم اوربیم داشدی، او بیلمز.
 اول آیبانی، سونرا ماهمودو...
 سنه تاپشیریر ام، قراریم بودو!
 (,,اندیر)
 یاد آدم
 (اونون دالینجا)
 توغرول بی، منیم ده داشدی اوربیم،
 اما قیمت انمیر هله امیم.

من ایکی امیری، بیر شاهزهدنی،
اؤلدورسه... سادت گۆزلیبر سنی.
(چوبان بایاتیسی انشیدیلیر)
منیم اؤز نغمه وار، منیم اؤز هاوام.
(آیبا داخیل اولور)
آها، اله دوشمز بئله بیر مقام.
(اونو نیشان آلیر)

آیبا

اودور کی، سلجوقلار خانهدانیندان،
بیر همدهم تاپمادی جاهاں پهلوان.
من اونون آدینا گلدیم، ایناندیم،
بوردا خیانتی گؤروب اویاندیم.

یاد آدام

(کنارا)

خیانت ساخلابیر مووازیاتی،
بئله درک ائدیرم من ده حیاتی.
(محمود داخیل اولور)

آیبا

محمود، اؤلدوردولر قهره مان روزو،
گؤر هاردا باش توتدو خاین قورغوسو.

یاد آدام

(کنارا)

نامردلر مردلره حیاتدا هر گون
احتیاط اویره دیر یاشاماق اوچون.
تدبیرله باش ایشلت، عقل لی ترپهن،
یوخ سا بیر دفعه لیک بادا گندر سن.
یوخ! هله بونلاری آیبا گؤرمور،
اینسانی اینسانین گؤزو گؤتور مور.

محمود

(کنارا)

منه تو غرول ببین سمیمیتی
شوبه هلی گؤرونور... ندیر نیتی؟!

آييا
قاچ بوردان، يازيق سان... بو دونيا شردى،
حياتين اولومله قاباق-قنشردى!
ياد آدم
اونو فلاكتدن قاچيردير، آنجاق
اوزو فلاكته دوچار اولاجاق.
وارليقلا يوخلوغون آراسين دادير،
آييا اولولر سيراسين دادير.
(نیشان آليز)

آييا
من اوز كن ديري مي علمله كسديم،
بيلسيديم، من بئله سهو ائلمزديم.
هاردا آند ايچيلير، اوردا يالان وار،
قصدين - اولينده وفا، اعتبار،
قصدين آخيريندا جيناييت دورور.
توغرول بي هار داسا بير هيله قورور...
(ياد آدم وورور)
نامرد!.. آختايرديم سنى، آه، قيساس!
باغبان

(داخيل اولور و ياد آدمي تانييب دالينجا قاچير)
دايان، تانيميشام سنى، يار اماز!
آييا

(محمودون قوللاري اوسته جان وئير)
قاچ، محمود، گوزليير سنى فلاكت:
توغرول بي نامرددى، مليكه نامرد!

۴-جو شكل
بيرينجي شكل دهكي وضعيت.
اينانچ خاتين
(تكدير)
يوخوما كفهن سيز اولولر گلير،

قورخودان يوز مورام، بيرتھر گلير.
،، اوردوم بير دره وار، قورخونج بير دره،
روز اوردا يالوارير اوزو گؤيلره،
ايبا اوز انيب يانين دا چيلپاق.

ماهمودو ديندير مير... بو ندير، الله!
قاچير توغرول بيين آتى يويهن سيز.
كيم ايسه قيشقيرير، هارايى - سس سيز!
بيرينجى كنيز

خانيم، درد چك ميبن، هر شئى دوز ملر:
محمود ساغ-سالامات قاييديب گلر.
(گندير)

ايكينجى كنيز
سيزين هوسنونوزه ياراشمير بو قم،
خانيم، من خودايا داخيل* دوشموشم.

---

* ميننت چى دوشمك (رئد).

اوچونجو كنيز
محمود، الله قوى سا، يوكله جكدير،
جاهاتين يئرينه او گلجهكدير.
اينانچ خاتين

بير فال چى چاغيرين، منى قم اوزدو،
گوردويم يوخونو يوزسون الوستو.
مونججيم هار دادير، گل سين او حؤكمن،
دئسين اولدوز لارين وضعيتين دن!

بيرينجى كنيز

(داخيل اولور)

مليكه، محمود دور!

اينانچ خاتين

بير شئى وار البت؟!

بيرينجى كنيز

يوخ، گوزونوز آيدين!

(محمود داخيل اولور)

اینانج خاتین
ایلاهی رحم ائت!
(او غلنو قوجاقلاییر)

محمود
آنا... قیزیل آرسلان باسیلدی، آنا،
چربهلر انندییر توغروول بی اونا.
اینانج خاتین
بو، خئییر خبردی محمود، جبهه‌دن،
من اما قورخورام، بیلمیرم ندن...
محمود

روزو، آیبانی وروش دور اراق،
توغروول بی آرادان گو‌توردو...
اینانج خاتین
الله!

دنمک، قتل اولون دو ایکی قهرمان؟!
اونلاری سئویردی جاهان پهلوان.
منیم طرفیمه کئچدی کی، اونلار،
محمودوم تاخت-تاجدا اولسون برقرار.
محمود

توغروول بی فیکرینی دایم دییشمن،
اؤلکهمیه حاکم‌لیک عشقینه دوشمن
سلجوق سلطانینین او غلودور، آنا.
سنه دئیجیم سوز بودور، آنا.
اوردا باش‌سبز قالیب ایندی اوردولار،
من قاجیب گل‌میشم... تجلی قرار...
(پاوزا)

اؤزون اؤز علیبله قیزیل آرس لانا،
نه قدر گنج دنییل، مکتوب یاز، آنا.
یئنی دن بیرلش سین بیزیم اوردولار،
بیز اؤزوموز گنتسک، داها دوز اولار.
اینانج خاتین
(تمکین‌لی)

توغرول بى يئرىدىب اوز مرامىنى،
آلير آتاسىنىن اينتىقامىنى.
قوى اولسون، او منى آدادا بىلمز،
آدانير، آداتماق اىستەيمەن ھەر كەس!
(گۇدىرلر)

بىرىنجى كنىز
اونون گولوشون دە توفان گىزلنير،
قفس دە بىر دىشى پلنگ بس لنير.
ايكىنجى كنىز
جاھان پهلوانىن يئرئىنە گرک،
او غلو محمود اولسون اولكەدە موطلق.
بىر دە برک قىسقانىر ابوبكر دن،
بۇيوك منسلرە چاتار او بىر دن.
آران گۇزەلى دىر اونون آناسى،
ھە دە ھەرم اولوب... بودور داواسى.
او چونجو كنىز
تاخت-تاج اىستىير اصلين دە، غرض،
انلە ايناددىر كى، آند اىچدى - دۇنمز.
اينانچ خاتىن

(او غلو ايله داخىل اولور)
نە اوزلە من گندىم، محمود، نە اوزلە؟
نۇجە شاخ يىرىيم دريله، دوزلە؟
ساراي دان - سنگرە،
اىستى دن - سويو غا...
نە سو، نە كۇلگە!

دونيانىن ان اوزاق يولودور بلکہ؟!
كۇچىلمز تىلسىم دى - من دن اۇترى،
اصلين دە تسليم دى - من دن اۇترى.
ايندى مليكەيمەم، بىر آزادان كنىز.
آغلاسىن نسلیمیز، نجابتیمیز.
آغلاسىن رعیت ایندی سارایا،
بوخ، قادین قوروروم قالسىن سونرايا،

اؤلچوب بیچمه اییه م سؤزو صحبتی:
دئییر لر باشقادیر کیشی اولفتی.
دئییرم، بیرلش سین بیزیم قوشونلار،
من دئسم، ائشیر منی هؤکمدار.
نه قدر گوج لودور، نه قدر هسساس،
،، اوجلو کیشیلرده غرض، کین اولماز.
قاران لیق ایشیق دان گورونمور هئچ واخت،
ایشیق قاران لیق دان گورونور آنجاق.
بیر مکتوب یاز میشام، اوخویار البت،
ایلاهی، رحم ائت!

(گئدی لر)

۵-جی شکیل

داغلاردا قیزیل آرسلانین چادیری. دبیلقه لی عسگر لر کئچیر.
قیزیل آرسلان

هر قاریش تورپاق دا شهید اولان وار،
جاوانشیر قالاسی، بابک قالاسی!
جاهانین قانین دان قانیم دا قان وار.
چالین، بو داغلارین جنگی سوسماسین!
(گئدی ر)

باغبان

(داخیل اولور)

او غول، نیشان وئرین قیزیل آرسلانی،
هار دادی داغلارین او پهلوانی؟

(عسگر لر کئچیر)

قیزیل آرسلان

شانلی ایگی دیریم، گوج آلین یئردن،
داغ سیزه سؤیکه ن سین، سیز داغا حؤکمه ن!

تورال، درمدن!

ساتماز، قالخ داغا!

بیخان، قاباغا!

قیران، یولو کس!

آیدوغ دو، تلس!

(حۆكملر وئره-وئره گلير)

باغبان

او غول، قيزيل آرسلان، آدينا قوربان،
من قوجا باغبانام.

قيزيل آرسلان

گل، قوجا باغبان.

بابا، نئجه گلدين، قورخولوی دو یول؟

باغبان

منی گنیر ديلر، گلديم، او غول.

قيزيل آرسلان

نئجه، کيم گنیردی... من نیگار انام.

او کيمدی؟

باغبان

بیر ساتقین، آدی یاد آدام.

اینانان آلدانیر حیاتدا، او غول، -

گرک هئج چيخماسین بو یاددان، او غول.

توغرول بی نامردلیک ائلدی، افسوس،

اؤزوم گنیرمیشهم بوردادی جاسوس،

یالواریب، یالاییر ایندی تورپاغی.

قيزيل آرسلان

گنیرین.

باغبان

خاینلر چوخ دو جاهاندا.

قيزيل آرسلان

(تانیبیر)

علیمدن قاچمیشدی او، اصفهاندا

منه دئمیش ديلر بئله بیر آدام

گیزلینده ایشلییر...

بابا، چوخ شادام.

دونیانین قریبه تزدالاری وار، -

کیم کیمدن قاچارسا، اونا توش اولار.

باغبان

روزو، آيبانى ووردو آرخادان،
سنه ال قالديريپ اول او نادان.
بيز توتوب گنيرديك، سونرا بيرتھر،
سنين طرفينه كنجديك اون نفر،
اونلار گوزلييرلر.

قيزيل آرسلان

گل سينلر، بابا.

(پاوزا)

بيزه نامرد چيخدى روزلا آيبا.

ياد آدام

(يئريندن)

پنشىمان اولموش دو اونلار سونرادان،
توغرول بي دئدى كي، گوتور آرادان.

قيزيل آرسلان

لاكين جنگاوري آرخادان وورماق،

خاينين ايشى دير.

باغبان

خاين دير آچاق.

ابوبكر

(داخيل اولور)

شاهيم، يارالانيب بير جاوان عسگر

قيزيل فان ايچينده...

قيزيل آرسلان

يوخسا بد خبر؟..

ابوبكر

قويمور ياراسيني آچيب ساريياق،

نيزه پيس ديبيدى.

قيزيل آرسلان

نه دئيير قوچاق؟

ابوبكر

سيزي طلب اندير، گورمك ايستيبير،

منيم هوكمدارا سوزوم وار دئيير.

اما وضعیتى آغیردى بیر آز.
قىزىل آرسلان
گنیرین عسگرى، گۆزله مک اولماز.
(باغبانا)
بابا، او اسیرین آچین قولونو
باغبان

او غلوم، بو دوشمه ندى.
قىزىل آرسلان
بیلیرم اونو،
بوردا قانادسیزدى، او اوچا بیلمز.
باغبان

(کنارا)
مردلره جان قوربان، اوزئدیلمز.
(یارالی عسگرى گنیریرلر، سینه سی باغلى دیر)

قىزىل آرسلان
آچین، ساری سینلار...
یارالی عسگر
آغیردی یارام،
منی باغیشلايین...
قىزىل آرسلان
نىدی اهدینیز؟

سیز دئیین، یئرینه یئتیرریک بیز.
کۆینى ترسینه گنئیب سمن، قوچاق؟
یارالی عسگر
بیر اهد ائلمیشدیم من سنگرده، شاه!
روزا یئتیشسىدی اللریم منیم،
کۆینى راستینا گنئینسیدیم.
او منه ود وئریب قاچدی آرخابین...
باغبان

او غول، او خابنى ووردو بو خابن!
(یاد آدمی نیشان وئریر)
قىزىل آرسلان

(باغبانا)

آپارين! نه دئسه، اوزون قولاق آس،
من اولان مجلسده نامرد اوتورماز.

يارالی عسگر

نه، ووردو؟

روز اولدو؟

وفاسيز اينسان!

قىزىل آرسلان

او غلوم، آدين ندير؟

يارالی عسگر

آه، قىزىل آرسلان!

سيزه ابدى بير سداقتيم وار،

روزا مهبنتيم... آديم، ,,اولاچار!

(باشين دان ديبلقه دوشور، ساچلارى چينينه داغيلير، اولور.

او غلان پالتارين دا قيز هاميني سارسىدير)

باغبان

اولن گولاچاردى، قالان بو داغلار،

گوى ده گونش سؤنسون، يئرده اوجاقلار.

قبرستان يئريميش دونيا ازلدن،

بو نئجه سيررىدير، بيلميشم من.

گولاچار، آچمادين، بسلديم سنى،

گوللرين ايچينده گيزلديم سنى.

آ قيزيم، عليندن توتان بو اللر،

تابوتونو نئجه دفن انده بيلر،

سنه لايلاى دئيهن بو ديبلر، قيزيم،

ايندى آغى دئييب اينيلدر، قيزيم.

قىزىل آرسلان

عشقى گوجلو اولدو سداقتيندن،

قىزا رهمت دئيين - بو عشقه اhesen!

اونو دفن انليين او غولا لاييق:

يئردن بايراق كيمي قالدير ماليبيق.

بير قلبين آندينا شاهيددى داغلار،

وار اولسون دونيادا بيزيم آنالار!
 قهرمان بير خالقي محو ائتمك اولماز.
 تاريخ گلجهيه بويلان سين بير آز!
 (چوبان باياتى سى ائشيديلير)
 داغلارا دولو دوش دو،
 پاليدين قولو دوش دو.
 هسرتين گوزارينا
 ياريمين يولو دوش دو.
 قم گلدى، سيرالاندى،
 من سن دن آرانديم.
 سنى نیشان آلديلار،
 من يانديم يارانديم.
 فلک، سن داردا قويدون،
 گوزو بوللاردا قويدون.
 عليم خينالى قالدى،
 يارى مى هاردا قويدون؟!
 (عسگر لر قيلينجلاشا-قيلينجلاشا كنجير لر)
 ابوبكر
 (داخيل اولور)
 هؤكمدار، مکتوب وار اينانچ خاتين دان.
 قيزيل آرسلان
 (معنالى)
 هله چيخار ماييب بيزى يادين دان؟!
 (مکتوبو آچيب اوخويور)
 چوخ گوزل... قوشونلار بيرلش سين دنبيير.
 مليکه منى ده گورمك ايستبيير.
 اما بير تکليفى چوخ ماراقلى دير.
 ابوبكر
 شاهيم، نه تکليفدى؟
 قيزيل آرسلان
 بلکه حاقلى دير؟
 يازير كى، توغرو ل بى ساپدير دى بيزى،

شؤ هرت دوشگونودور، قادین هری سی.
بلکه او دوز دئییر، بیرلشسک اگر،
آزالار وطنه دین زربه لر.
منیم ده ایستیم بو اولوب هر واخت،
محمودا روتبه ده ایستیر آنجاق،
ونردیی شئی لرین او، اوزینه.
یازیر کی، سیزین دی داش-قاش، خزینه.
منه کنیز اولماق آرزوسون دادیر،
گلشین نیتی بلکه بون دادیر؟
او غول باغیشلاماق ایستیر منه،
قیز دا باغیشلاسا بیس دئییل منه.
اوشاق سیز یاشاماق دونیادا قمدیر،
بلکه ده بو، منیم اوز فاجعه م دیر.

ابوبکر

(کنارا)

ملیکه اینانجلا؟.. سانج دی اوریم،
گور هاردا یانلیب آلدانیر عمیم.

قیزیل آرسلان

ننجه، ابوبکر، مرام باش توتار؟

ابوبکر

سیز هوکمدار سینیز، سیزین دی قرار.

قیزیل آرسلان

او غلوم، مورککبدی دنیا ازلدن،

قال دیران ال گرک دوشه نی یئردن:

اینانج بیز طرفده ووروش سا اگر،

قوشون دا، اولکه ده تامام بیرلشر.

دوشمه نلر آریا تفریقه سالماز،

بو انله تکلیف دی، یوخ دنمک اولماز.

بلکه محکمیه وئرک سونرادان؟

(پاوزا)

اما شنیمیزه سیغماز هنج زامان.

جاهان پهلو انین آدی اوسته دیر.

او دوشمەن اولسا دا، ایندی اوز دەدیر.
آختار ملیکەنی، اۆیرەن هار دادیر؟

ابوبکر

او غلو محمود ایله بیر چادیر دادیر،
ایجازە ایستییر گۆروشمک اوچون.

قیزیل آرسلان

دی گل سین،

گل سینلر.

آچیل سین دویون.

ابوبکر

(کنارا)

قدیم دن، شاه اندیپ فاجعه سین دن،

عمیم سۆز دوشمەن دە دانیشیر هردن.

دئییر بیر چوبانین سهو حرکتی،

تۆرتدی بیر ائوده مین فلاکتی.

کورینف داغیلمازدی بلکه ده او واخت.

اۆز و ملیکەده یانلییر آنجاق.

من دئسه م اونسوز دا ائشیتمه یه جک.

اوریی یومشاق دی، رحم ائل یه جک.

(گئدیر)

قیزیل آرسلان

ملیکه وطنی بۆلمزدن قابق،

قوشونو بۆلدولر... او بوی دا تاماه!

اینانچ خاتین

(ابوبکر و او غلو محمودلا داخیل اولور)

شاهیم، حاصل اولسون هر مورادینیز،

حۆرمته لاییق دی سیزین آدینیز.

گلمیشه م سیزین آیاغینیزا،

گۆزوم کۆلگه لی دیر، دلیلم لاپ قیسا.

گیروو گتیر میشه م او غلوم ماهمودو،

جاهان پهلو انین دوغما او غلودو.

قیزیل آرسلان

قارداشيم او غلودور.
 اينانچ خاتين
 اسپيريك سيزه
 پناه گتير ميشيك اورينيزه.
 قيزيل آرسلان
 محمود – ابوبكر و نرسين ال-اله،
 گندك پهلو انين مرامى ايله.
 (ابوبكر و محمود چيخيرلار)
 اما توغرو ل بيله گيزلى قصدينيز
 بيزه اغير اولدو...
 اينانچ خاتين
 دوغرو دندينيز،
 بير سهودى، گلديم كى، رحم اندسينيز.
 اوردو قاباغين دا سيز گندسينيز.
 فلک شربتيمه زهر قاتيبدى،
 اوزوم اوياق ايكن، بختيم ياتيبدى.
 قيزيل آرسلان
 دينجلين، اغيردى بو هيهجانلار.
 (كنارا)
 دونيانين قريبه توهفملى وار،
 حياتدا ان اغير جزانى بزمن،
 كيمين سه يئرینه اوزون چكيرسن.
 اينانچ خاتين
 جزادان اغيردى، شاهيم، مرهمت،
 سيز ده داتماز سينيز بو هيس سى البت.
 قادينى جبرله دئييل، هوكمدار،
 بزمن نزاكتله محو ائتمك اولار.
 سيزدهكى بو قورور اوميد دوغورور،
 نئيلىيم، منيم ده تالئيم بودور.
 يولا چيخماميشام دوزسوز، چورك سيز،
 اوريم ديل سيزدى، ديليم اورك سيز.
 اوزوم اغيرلىق دا شاهيم، دونيادا

ایکی کیریپیم وار... قالخماییر او دا.
 قیزیل آرسلان
 بوردا نه گوناھی کیریپینیزین،
 من کی، خترینیزه دیمدیم سیزین.
 اینانج خاتین
 گرک دیدینیز بوردا، هوکمدار،
 چور سئویر، گوج سئویر بوتون قادینلار.
 قیزیل آرسلان
 (کنارا)
 اینانجین مگری وار، گؤزل لیگی وار،
 خزینه اوستونده یاتیر ایلانلار.
 (،، اولومسییر)
 منجه، بو یالان دیر.
 اینانج خاتین
 حقیقتدی، شاه.
 قادینا یالان دا یاراشیر، آنجاق
 کیشیه یاراشمیر.
 قیزیل آرسلان
 کیشیه اولماز.
 یولدان گلیسینیز، دینجالین بیر آز.
 (پاوزا)
 اینانج خاتین
 اوزوم گتیرمیشم... دنیادا مشهور
 ناخچیوان اوزومو.
 قیزیل آرسلان
 سیزه تشککور.
 شرور دوزلرینین دادی، شیرهسی.
 ان یاخشى شفادیر عادى گیلهسى.
 اینانج خاتین
 اصفهان آلماسی... آلین، هوکمدار:
 نعمت دیر، بوردا دا یئمەلى اولار...
 (پاوزا)

بو دا «خوسروو-شیرین»، تانیس اولون سیز،
 بیر وخت اؤزونوز ده ایستمشیدینیز.
 جبهده، سنگرده وخت تاپیب هر دن،
 اوخویون سئهرلی صحیفه لر دن.
 شاعر پهلو انا باغیشلامیش دی.
 قیزیل آرسلان
 بیلیرم، نظامی منه تانیس دی،
 من سیزی بیلیرم، منجه نظامی
 بو یوک سنتکار دی فیردوسی کیمی.
 اینانج خاتین
 فیردوسی دئدینیز؟
 قیزیل آرسلان
 بیر از دا آرتیق،
 بیز هله بو خالق تانیتمامیشیق.
 هله قاباق دادیر ان واجیب ایشر،
 قاتیر باشیمیزی حربی یوروشلر.
 سؤزو بیز قیلینجلا دئییریک، آنجاق،
 سؤز ده قیلینجیمیز اولاجاق بیر وخت.
 صاباح تار یخیمیز وراق لانا جاق،
 ،،ال جک کئچمیشله ماراق لانا جاق.
 اینانج خاتین
 ،،اؤرونور.
 هر سئی اؤز وختین دا دبیشیر، دؤنور،
 اوزاق کئچمیشینی بیلیمه ین بیر خالق،
 ،،اؤزوباغلی گندیر صابا حا آنجاق.
 قیزیل آرسلان
 خالقین تالئینی دوشوننن بیر ار،
 اولماسا، البته، خالق ایته بیلر.
 اینانج خاتین
 خیال دیر دونیادا سیزی یاشادان.
 قیزیل آرسلان
 منجه، موقو وادیر خیال سیز اینسان.

اينانچ خاتين
 خياللا منيم ده قليم دولودور .
 اما نه اولسون كي، قيسمتيم بودور .
 قيزيل آرسلان
 سيزدهدير گوزل ليك، هوسن-لطف،
 هوسنون دوشمەني دير اما بو خيفت .
 اينانچ خاتين
 كيشي قارشى سين دا بزهن بير ادا،
 اويادير قادين دا قادين ليغي دا .
 ،، اؤرونور قادين دا هوسن-لطف،
 اونو سيز گوردونوز، هؤكمدار فقط .
 قيزيل آرسلان
 بو سنگر، بو هوجوم، بو دؤيوش حؤكمن،
 هيس سي مي، دويغومو آير عليمدن .
 اينانچ خاتين
 سيزه كنيز اولماق سادتميدي،
 آسان بيلديم شئي نئجه چتيندي!
 قيزيل آرسلان
 چريف قلوبنيزي آقيشلاييرام،
 سيزه اوز ويومو باغيشلاييرام .
 (بار ماغين دان چيخاريب وئير)
 ابوبكر
 (داخيل اولور)
 توغرول فيل گوندريب بيزي چاشديرير،
 فيل اوسته گوز گولر گوز قاماشديرير .
 قيزيل آرسلان
 فيلين قاباغيني كسير پيادا،
 شاهمات اويونونو كتير سن يادا .
 چيخارت پياداني، بير مقام آختار .
 اينانچ خاتين
 دوغرو بويوردونوز، بؤيوك هؤكمدار .
 قيزيل آرسلان

،،اوزگو شوشەندى، دۇيوش چو - آلماز،
آلمازين آغزينا شوشە دايناماز .

ابوبكر

ھۆكمدار، اوچكونچلو دمير تيكانلار
يوللارا تۇكولوب... قاندى او يوللار .

كارىخىب دوشمەنين آتى، دوهسى .

قىزىل آرسلان

ان بۇيوك قوهدير دۇيوش ھيلهسى .

ابوبكر

(اوزويو اينانچ خاتىنين بارماغين دا گۇرور)

عميم اوزويونو وئريب يادىگار،

بۇيوك سھو انليير بۇيوك، ھۆكمدار .

(گۇدير)

محمود

(داخيل اولور)

توغرول بى تكلنيب، سرخوش دو موردار،

سۇيور، تحقير اندير سيزى ھۆكمدار .

قىزىل آرسلان

(فيكىرلى)

نھايت، سنگرده گلديك اوز-اوزه،

،،السين، قىلينچ چالاق اوز كۆكوموزه .

قىلينجلار شيمشكدى، قالخانلار بولود،

ايلديرىم چاخاجاق بير آزدان، محمود .

(،،اندير)

محمود

بيزدن ابوبكر شوبهلىنىبدى،

انله بيل اوستونه اود النيبدى .

بير آز اسبىدى، بير آز دا محزون .

توغرولا يازيلان مکتوبونوزون

اوزونو خلوتى كۆچوروب، آنا،

ابوشر چاتديريب قىزىل آرسلانا .

اينانچ خاتين

دهشت! هلال اولسون قيزيل آرس لانا،
اوزومه وورمادی.

محمود

من گتندیم، آنا.

اوز-اوزه دایانیب ایندی اوردولار،

قیلینج دویوشونه گیریپ هؤکمدار.

اینانج خاتین

(تک)

قاینا بیر قانیمدا بیئه بیر قیساس،

بوزا باسدیریل سام، اودوم سویوماز.

قادین درک ائل سه اؤزونو اگر،

قورخودان بلکه ده اؤزون دن هورکر.

آغرییا دؤزمن دی، تحقیره هسساس.

قوی گل سین توغرول بی... او بونو دویماز.

منی باغیشلادی بوردا هؤکمدار،

آه، اونون نه بؤیوک مرهمتی وار!

تانری اورک وئریپ قیزیل آرس لانا،

»اؤزل لیک، بوی-بوخون وئریب دی اونا.

(باغبان گلیب قولاق اسپر)

توغرول قالیب گل سه، کنیزی منم،

توغرول مغلوب اولسا، اونا دوشمه منم.

بیر یان دان احتیاط، بیر یان دان ایستک،

سئوگیم نیفر تیمله اکیزدیر، دئمک.

دیلمده سداقت، اوربیمده کین،

نه کینین قولویام، نه سداقتین.

(»اندیر)

باغبان

بو قادین بزکلی ایلانا بنزر،

سسین ده بال اتری، دیلین ده زهر.

ان درین قویودور، قادین قوجاگی،

دوشدون مو، گؤرونمز اوجو-بوجاگی،

فارس قیزی اینانجین مگری، نیتی.

خارا با قويا جاق بو مملكتى.

(،، اندير)

ابوشر

(داخيل اولور)

مليكه اينانجا سوزوم يوخ داها،

،، اور هار ايا گليب... دوز قرار گاه.

،، اوزونه گوزون ستم - يننه تور قرار،

،، اوزون دن يابين سام - گوزوم دن وورار.

(پاوزا)

ابوشر، مقامدى، حرکت ائيله،

بیر خنجر ياراسى كيفايت ائيلر...

(خنجرى سيگيريب گندير)

اينانچ خاتين

(داخيل اولور)

دايان! قورخولودور بنله جسارت.

نه موکافات دوشور سنه، نه خلت.

تلمسه.

ابوشر

گنجيک ستم، ايندى بير قدر،

منه رحم ائلمز او اولو گويلر.

سادت تاختينا چيخار فلاکت.

اينانچ خاتين

فلاکت دئييل مى بس بو جينايت؟

ابوشر

سنين گوزلرينده جينايتدى بو،

منيم گوزومله باخ - بير خيدمتدى بو.

اينانچ خاتين

گوز هاردا قادينال قالديريرسان؟

ابوشر

تک قادين اولسايدين، ديمزديم، اينان.

اينانچ خاتين

علينده تيتريير خنجر انله بيل؟

ابوش
تیترمهین دونیادیر، بو خنجر دئییل،
سنین نظرینده اسیر بو حیات،
منیم نظریمده دونوب او یوز قات.
اینانج خاتین
روزا، آبیایا قصد ائل دیلر،
جانینی قورتاردی محمود بیرتهر،
اونوتدو ودینی توغرول بی، افسوس.
ابوش

سن منی چاش دیرما!
(هوجوم اندیر، اینانج خاتین قیشقیریر)
محمود

(داخیل اولور)
ترپهنمه، جاسوس!
قیلینج سانجیلاجاق موردار سینهن دن.
(ابوش چاشیر، علین دن خنجر دوشور، اینانج خاتین گوتوروب
اونون کؤکسونه سانجیر)
اینانج خاتین
آل!

ابوش
جانیم قور... تاردی، ایف... ریته..، سن دن.
(اولور)
توغرول بی
(داخیل اولور)

قیلینج زربه سینی دادسین قوی عمیم،
بیلیم سنگرده برکیگیر منیم.
گل سین، من سلجوقام، او آتابیلر،
بیزیم حاقیمیزدا باشقادی ریلر.
بیزیم توریاقلاری من آمالییم،
آتامین یوردوندا من قالمالییم.
اونا کؤمک دوردو موجتهید خالص،
باغداد قوشونونو محو ائلدیگ بیز.

ايراق حاکمينين قصدى-غرضى،
 بىر ده اينانچ خاتين... قادين هيلهسى!
 قيزيل آرسلان
 (داخيل اولور)
 من ال قالديرمازديم بلکه ده هنج واخت.
 توغرول بى
 من طلب انديرهم!
 قيزيل آرسلان
 دى برک دور، قوچاق!
 توغرول بى
 قيلينجين اوزون دور.
 قيزيل آرسلان
 عؤمور گؤدلدير.
 توغرول بى
 منيم قيلينجيمين دستىي للدير.
 قيزيل آرسلان
 دستىي هرلهدن ال اولسون گرک.
 توغرول بى
 ال منده.
 (بيخيلير)
 قيزيل آرسلان
 توغرول بى!
 توغرول بى
 دايان!
 قيزيل آرسلان
 قالخ گورک،
 دؤيوشور سنگرده پولاد ايله لل.
 (توغرولون قيلينجى دوشور)
 للين سوله ايستيبير، پولاديم اجل!
 جاهان پهلواندان قاليب ياديگار.
 (اينانچ خاتين قيلينجى گوتوروب توغرولا وئرير)
 توغرول بى

بو، سلجوق بابامدان...
 قيزيل آرسلان
 (اينانجى گۆسترير)
 سن اونا يالوار.
 (دؤيوشورلر)
 قىلينجى منە دە او وئردى، — اينانج،
 سنە دە!
 بىر الدەن ھر ايكى قىلينج.
 اينانج خاتىن
 (كنارا)
 ايكى قىلينج ايله ووروشور آرسلان،
 سۆزۈ دە قىلينج دىر، كئچىر اورتادان.
 (قىزىل آرسلان توغرىلون قىلينجىنى ووروب سالىر و آياغىنى
 قىلينجىن اوستونە قويور).
 قىزىل آرسلان
 بو قدر قىرغىنلار، قانلار، اولوملر،
 خيانت، ايفتيرا... توغرىل بى، يئتر!
 خويو، اورمىيائى، اوشنو، سلماسى
 ويرانا قويدونوز... سۆزون قىساسى.
 بوتئو بىر دؤولتى بۆلمك، داغىتماق،
 كىم سنە حاق وئرىب؟!
 قانولار، يا خالق؟!
 محمود
 شاھىم، ووراسىبى دى منى ياد آدام،
 او نامرد آداملا بو نامرد آدام.
 (توغرىل بىي نىشان وئرىر)
 اينانج خاتىن
 بس اھد-پنىماتىن؟!
 توغرىل بى
 بارى، سن دايان،
 سن اولان تورپاق دا نە اھد-پنىمان؟!
 اينانج خاتىن

تابع اول، توغرول بى، عنعنە بودور،
خالينين اوستونە آياق باس، بويور!
باش اى ھۆكمدار!!

محمود

(قىلينجىنى چىخارير)

بىز اولان تورپاقدا؟..

قىزىل ارسلان

بئله ياراماز.

قهرەم قالاسيندا قهر اولسون بىر آز.

(توغرول بىي آپاريرلار)

ايندى لنگىمىين، قوشونا اعلان:

ھىيە وئريل سين منيم آديمدان.

دوز قيرخ گون، قيرخ گنجە مجلس قورولسون،

قوى جنگى چالين سين، كئفلر دورولسون...

باير اقلار اسيل سين، بزەن سين اولكە،

ابدى سولە اولدو، دونيادا بلکہ.

سن دە ابوبکر!

گنجەيە - والى!

قوروب-ياراداندى اوردا اھالى.

سلجوق ھۆكمدارى محمد تاپار،

اوردا قازانمىشدى حورمت، اعتبار.

عقللى رھبردن بىزىم تورپاقدا،

راضىلىق ائلبىب زامان دا، خالق دا.

ائله كى سوزون دە بىر يالان اولوب،

اولكەدە يا قيرغىن، يا تالان اولوب.

گنجە قاپيلارى...

فيكىرلش گورک.

اوزگە قاپيلاردا قالماسين گرک.

(باغبانا مراجعتله)

گنجەدە بىر باغ سال «باغبان» آدين دا،

مين ايل بو ائللرين قال سين يادين دا.

ابوبکر

(جېبىن دن كاغىز چىخارىر)
 ھۆكمدار، ظلمدن قورتاردى انلر،
 قلىبە نامىنە تېرىك اندىرلر.
 باغداد حاكمىنېن ھۆكمو، قرارى:
 خصوصى قىلىنچلا سلطان پالتارى!
 (آقىشلايىرلار)
 چاپارلار گلىبىدى چىن دن، مصر دن،
 ھىند دن، سوريادان، الجزاير دن.
 بوپورون، اوزاق دان گلن قوناقلار
 سىزە مېنننداردى، بۇيوك ھۆكمدار.
 (قىزىل آرس لانا سلطان پالتارى گنى دىرلر)
 اينانچ خاتىن
 (كنارا)
 چاتدى قىزىل آرسلان اوز نىتىنە،
 بىر روتبە وئرمەدى محمودا يىنە.
 دوز باشا دوشمەدى او نىتىمى
 ،، اۇر ھاردا تاپدادى حىثىتىمى.
 (اوزاق انللى انلچىلر عادتە گۇرە ايىلىب ھۆكمدارىن
 قارشى سىن دا تور باغى اۇپورلر)
 قىزىل آرسلان
 ،، اندك، پاي تاختىمىز گۇزلىير بىزى،
 اوردا بايرام اندك قلىبەمىزى.
 يقىن، اينانچ خاتىن، بوتون ناخچىوان
 سن دن نىگار ان دى، من دن نىگار ان.
 (،، اندىرلر)
 باغبان
 (اوزو بو اينانچ خاتىنېن بار ماغىن دا گۇرور)
 قالىب ھۆكمدارا، انى تانرى، يول آچ!
 اونو اسىر اندىب آپارىر اينانچ.

۱-جی شکیل

آتابیلر سارایی. توی مجلی سین دن قاباق.

سالنامهچی

(داخیل اولور)

قیزیل آرسلان ایراق سلطنتینین تکباشینا حاکمی اولدو. او، آذربایجان، آرائی، همهدانی، اصفهانی حاکمیتینه قات-دی، بوتون ویلایتلریله بیرلیکده رئیه بیهلن دی. فارسین و خو-زیستانین حاکملری ده اوز نؤویه سین ده اونا تابع ایدی لر. ملیکه اینانج خاتین قیزیل آرسلان دان نارازی اولانلارین ها-میسینی اولجه دن اله آلماق نیتینه دوش دو. او دندی کی، بیز توغرو ل بیه قارشی ووروشماق دا حاق سیزلیق ائلمیشیک. ایندی هنج کس داها بیزه اینانماز. قیبلئی-عالم قیزیل آرسلانین اوزو بی-زیمله علاقه سین کیسه نه قدر بیز اونونلا علاقه نی کسملیگیک. او آرتیق موخالیف دؤولت وظیفه لرین ده بیزیم آداملاری اوز آداملاری ایله اوز ائتمیه باشلایب.

(،، ائدیر)

اینانج خاتین

(محمودلا داخیل اولور)

من سنه دندیم کی، امین یاد دئییل، اما تالئین دن ناراحات دئییل. آخیردا او تامام اونوت دو سنی، یئنه ابوبکر آلدی ،، انجه نی. آران تورپاغین دا او حاکم اولدو، اولی کیم ایدی، سونو کیم اولدو. گل دیلر، قالخ دیلار، دؤولت اولدولار، شانینی ایتیردی شانلی اوردولار. سنین آتا بابان قول ایدی، آغ قول، شمسددین ائلده نیز... او آج و یوخسول! ساتین آلب دیلار قول بازارین دان، قور تاریب دونیانین درد-آزارین دان. مؤمنه خاتینی آلدیغی گون دن، سلجوقلار چکین دی آتابیلر دن.

قوى اولسون، باشقادير ھۆكمو حياتين،
او مؤمنه خاتين... من اينانچ خاتين!
فارس قیزی اينانجام، قانيم ترتميز،
اصليميز، نسلیميز، نجابتیميز!
سنين آتا بابان آنا بابامی
اۆلدوروب... قويمارام يئرده بو قانی.
محمود

عميله تويونوز باشلاير، آنا،
،، انديب خبر چاتار قيزيل آرس لانا.
اينانچ خاتين
قهرم قالاسينا... ايندى بير باشا.
اياغين يوللاردا ديمه سين داشا.
،، اؤتور.

(پول كيسهسى وئير)
وئر، سونرادان ايسته آچارى،
اؤزون بو مکتوبو آپار ايچرى.
دئ كى، داريخماسين... گنت دئديگيمتك،
امين دن گۆر مديك، توغرول دان گۆرك.
محمود

(،، انده گنده)
توغرول بى اۆلدورتمك ايسته دى منى،
منيم اوز تالنييم گۆزلهدى منى.
ايندى اره گندير عميمه انام،
اونا مکتوب يازير...
هنچ باش آچميرام.
اينانچ خاتين
(تك)

من ايندى قايبديب بزمنهجهيم،
ايندى من هاميا كوسه نهجهيم.
جاواهير ياناجاق بارماقلاريمدا،
ايپك سورونهجك آياقلاريمدا.
اتير بدمنى مى، سورمه گۆزومو...

،، ارک تانیماییم اوزوم-اوزومو .
تانین سا عادی دیر... تنز سینار قادین،
تانینماز اولان دا تانینار قادین.
اکیز باجی دیلار قادینلا تورپاق،
قادین اوشاق دوغور،
هر شئی دن قاباق

قادین دوغمالی دیر اوز-اوزونو ده،
،، اوزل جمالینی، اوز هوسنونو ده.
(بارماغین داکی اوزویونو گؤستریر)
اوزویون اودونا گیزلی یانمیشام،
آیاق دان یوخ، الدن قانداللانمیشام.

۱- جی کنیز

ملیکه، هؤکمدار سوروشور سیزی.

۲- جی کنیز

،، اوزلییر موبارک قدهمینیزی.

باغبان

(داخیل اولور)

تویونا چاغیریب منی هؤکمدار،
اوندان حورمت گوردوم، بیر ده اعتبار.
،، ارک هئچ بو نیکاه باش توتمایایدی،
جاهانین روحونو اونوتمایایدی.
جیر توتلا خار توتون پئیوهن دی توتماز،
قارتال یوواسین دان قارغا اوچورتماز.
ایگید کونول وئرسه نامرده اگر،
آخیردا قیلینجی اوزونه دیر.

بوردا یا جاهانین وسیتی وار،
یا قیزیل آرسلانین اوز نیتی وار.
یا باشقا بیر دویون... بیر ده مثل دیر،
تاج باشدا اولسا دا، ساخالیان الدیر.
ملیکه اینانجین تویونا آنجاق،
ایکینجی دفعه دیر گلیرم، الله!
اوچونجو تویونا یا اینانج، یا من!

اورك گۆزدن چكپر، گۆز گۆردويون دن.
اينانچ خاتين
هه... ,,ارك بو گنجه، بو گنجه حوكمەن،
مهپس ده گۆر وشەم توغرو ل بيله من.
(,,اندير. رققاسەر گلير لر. رقص.
بیر آزدان قيزيل آرسلان و اينانچ خاتين داخيل اولور لار.
شربت وئريلير).

اوزان

(اونلاری قارشيلايير)

تورپاغينين آلتی واردی،
اوستو دؤولت، بهره-باردی.
انلده نيز دن ياديگاردی
آتابيلر دؤولتيميز.

جاهان پهلوان - آرسلان دی،
قيزيل آرسلان - پهلوان دی،
ابوبکر - قهره مان دی.

وار اولسون بو قئير تيميز،
آتابيلر دؤولتيميز!

آذربايجان، ,,انجباسار،
اوزان دئير، تاريخ بازار،
چامان بيزه قولاق آسار،
اونودولماز خيدمتيميز،

آتابيلر دؤولتيميز

آذربايجان دؤولتيميز.

قيزيل آرسلان

بو بؤيوک صنعتە هئيرانام، دوزو
اوزان اووسونلايير هر عادى سوزو.

اجمى

کيمين سينه سين ده بئله نفس وار؟!

نه بئله نغمه وار، نه بئله سس وار.

باغبان

من ده بير سوز دئيم شاهين يانين دا،

،، اونشېن اودو وار اونون قانين دا .
 قيزيل آرسلان
 بويور، قوجا باغبان، سۆز سنينكى دېر .
 باغبان
 من ايندى گۆردوم كى، عۆمور ايكي دېر -
 بېرى ساغليغين دا، بېرى سونرادان .
 ،، ارک چىخارماسين هنج سنى ياددان
 بوتون آنر بايجان، آران تورپاغى؛
 سۆنمەدى بو يوردون اودو-اوجاغى .
 دئميشدين باغ سالىم «باغبان» آدين دا
 مين ايل بو انلارين قالسين يادين دا .
 سو ايچيب گۆيردى تورپاق علين دن،
 او غول، باغ سنين دى، باغبانى سن سەن .
 (آلتىشلايىر لار)
 اينانچ خاتين
 (كنيز لره مراجعتله)
 شيرين شراب وئرين الهازرتە،
 او هئيران قاليب دى سۆزە، صنعتە .
 ۱-جى كنيز
 قىيلئىي-عالمە گۆز قويورام من،
 پيالە بايقادان دوشمور علين دن .
 ۲-جى كنيز
 مليكە ايچير دېر... گرک آز ايچسين .
 ۳-جو كنيز
 يئنه بېر دويون وار ساراي دا يقين .
 ۱-جى كنيز
 مليكە دويون دو باشدان-آياغا،
 يوز ايل آزليق اندر اونو آچماغا .
 ۲-جى كنيز
 يقين بيهنمەدى اوزان بابانى .
 اجمى
 (اونو ائشى دېر)

هر اورک درک ائتمز سازدا هاوانی.
دوغما آنانی دا دویماق اوچون سن،
،،ارک سود امسهن اونون دوشون دن.
آنا لایلا سینا یاتاسان گرک،
آتا نفه سینه او یان دیغینتک.

دیلمیز یارانیر سودن، سومو کدن،
بون سوز اوژ- اوژونه مؤهتاج دیر وطن.
قیزیل آرسلان

نظامی هار دادیر، گوزومه دیمیر؟
ابوبکر

خسته دیر، هوکمدار، او گله بیلیمیر.
دننیر باغیشلا سین شان لی هوکمدار،
بیر قزل گوندرب، قوی اوخوسونلار.
اوزان

«آی اوزلو نیگاریم، کیمه منهمان اولاجاق سان؟
بیر سوئله، کیمین شنینه شایان اولاجاق سان؟
شاهلیق چتیری وار باشین اوستون ده بو آخشام،
انیر چتیرینله کیمه سلطان اولاجاق سان؟
شکرک دنمیرم من سنه، اوندان دا شیرین سمن،
دیلبیر، نجه بیر بختوره جان اولاجاق سان؟
چولمت گنجه، سن نورلو چیراق، بد گوزه گلمه،
ائی آبی-حیات، سن کیمه جانان اولاجاق سان؟
،، ائندین، نجه بس تاب ائل سین هیجره نظامی،
او خسته ایکن، سن کیمه درمان اولاجاق سان؟»
قیزیل آرسلان

نه قدر اینجه دیر سوژو، رویابی،
او سوال وئیرسه، یوخ دور جاوابی.
اونسوز دا ،، انجهیه سفریمیز وار،
اوردا گوروشریک، اونا خوش اولار.
بوردا اجمینی گوزوروم، اهسن!
بیزی سن توربيله سئهرله می سمن.
انامیز مؤمنه خاتینین آدی،

سنين صنعتينله تارىخده قالدى.
 اجمى... نظامى... دۇورون مشەلى!
 سن قوران على سەن، او يازان على.
 بو ايكى سنتكار بوردا دوغول دو،
 داشيميز، سۇزوموز قيميتلى اولدو.
 (هامى باش ايير، موسيقى چالينير)
 اينانچ خاتين
 (قىزىل آرس لانا شراب وئير)
 بيزى باغيشلاسين مجلس ده كيلر،
 دىنجلەك ايسنتيير شاهيم بير قدر.
 ,,اۋرونور چوخ ايجيب، ياتسا آييلار.
 اجمى
 ,,اىچ نيز خئيره...
 (داغليشير لار)
 اينانچ خاتين
 خئيير-دعالار.
 (هۇكمدار ياتاغا گئدير، ايشيق سۇنور)
 قىزىل آرسلان
 (قاران ليق سەنەده)
 او غول باغيشلاماق نيتين دەسەن،
 بو منيم آرزوم دو، مليكه، اھسەن!
 اۋز قانيم، اۋز سسيم، اۋز آديم اولسون
 منيم من دن سونرا حياتيم اولسون.
 اوشاق سيز بير اوتاق، بير ائو دونيادا
 بوش دور،
 او نه قدر زنگين اولسا دا.
 لاکين بير ايستک وار، بير ده ناموس، آر.
 ناموسا سسلەيبب بيزى بابالار.
 بوخ، جاھان پهلوان، شانلى هۇكمدار،
 تۆكولوب ال نسين اوستومه داغلار،
 قوربت اولکەلره دوشسون گوزاريم،
 آياقلار آلتين دا قال سين مزاريم،

سنين قاديئينا توخون سا علم.
سنين قياينجيندى علمده منيم.
بو نيكاه بامباشقا بير نيكاه ايدى -
وطنى بيرلييه چاغيرماق ايدى.

۲-جى شكيل

هيسخانا

توغرول بى

بوردا ترسينهدير قاي-داقانونلار،
،، انجه آييلير لار، گوندوز ياتيرلار.
دونيا بير دنيزدير، مهيس بير آدا.
(ايستئها ايله)

منى قورويورلار مهيسخانادا.

يقين ازادليقدا اولدوررديلر؟!

(على ايله دورد ديوارا ايشاره ائدير)

عميمين قايجى سى منه... بو قدر!

او بوى دا سلجوقلار سلطنتين دن

منه مهيس بوى دا بو يئردى دوشمن.

بودور توغرول بيين تنها قبيري -

حياتدا اولويهم، قبيرده ديري!

بوخ... هله اوزومهم كول-لو-ايختيار،

تاج سلجوق بابامدان قاليب ياديگار.

اينانچ خاتين

(داخيل اولور)

،،الديم من، توغرول بى، آدين ديليمده،

حياتيم، اولوموم سنين علمنده.

۱۴۵

اوردا باتيزديرديم قيزيل آرسلانى،

بوردا اوياتميشام بير پهلوانى.

اوردا اسير ايديم، بوردا دا اسير.

اسيرليک سنينله نجه گوزلدير.

كاش دونيا ابدى مهيس اولادى،

يا مهيس دونيايلا اوز اولادى.

توغرول بى...
 توغرول بى
 مليكه، بو، معجزهدير.
 اينانچ خاتين
 قادين اولان بئرده معجزه ندير!
 ,,اؤزونده شوبهه وار، گورونمور سونو.
 قاديندان شوبههلمن، اما سئو اونو،
 شوبهه دوغورمورسا او، قادين دئييل،
 قادين سيز بير حيات حياتين دئييل.
 (پاوزا)
 سنين قوللارينين آراسى حؤكمهن،
 ,,اننیشدى سلجوقلار اراضى سيندن.
 آچ، اوردا دينجليم، يوخدو قراريم!
 ايستى ياتاغيم اول، سويوق مزاريم!
 داش-قاشى پايلاديم، آلديلار، توغرول.
 يئگانه سروتيم سنيندى... جلد اول!
 (سينه سيني آچيب اونون قوللارى اوسته بيخيلير)

۱۴۶

توغرول بى
 (كنارا)
 مليكه ايستير تاخت ايله تاجى،
 لاکين قيزيل آرسلان قويماز اينانچى.
 مليكه سلجوقلار ترفيندهدير،
 اوندا دا بيليرم مرامى ندير.
 اينانچ خاتين
 محمودا وئرديين سوزو اونوتما،
 قالخاندا بوداقدان تک اللى توتما.
 صاباح قيزيل آرسلان سفر اوستهدير،
 اوزو يوخ، تالئى يهر اوستهدير.
 اونون چاديريندا گوروشمليگيك،
 بيز يا قالخالبييق، يا دوشمليگيك.
 توغرول بى

(اونو قوجاقلاییر)

هئیر انام، ایلاهی، من بو خیلقته،

هم عشقه چاغیریر، هم خیانتته!

۳-جو شکل

آران تورپاغیندا قیزیل آرسلانین چادیری.

قیزیل آرسلان

آچین آذربایجان خریتهسینی،

دویدوقجا تورپاغین یاز نفهسینی،

دنئیرم، خوش گلیر بو یوردا باهار.

منیم آرزولاریم، دیلکلریم وار،

آرخلار - سهرالارا، زمیلر - دوزه،

حیات اینسان کیمی قوی گولسون اوزه.

اینانج خاتین

قلبی فرهلنئیب اوشاق قلبیتک،

ان خوشبخت چاغی دیر آذربایجانین.

قیزیل آرسلان

قیزیل سیککه لره هکک اولسون گرک،

ایندی قیزیل دؤورو آذربایجانین.

او غلوم، ابوبکر، توهفه ائت بیزه.

شاعری دعوت ائت مجلسیمیزه.

„انجهده، بیز اونون تورپاغیندا بیق،

چوخدان نیزامینین سوراغیندا بیق.

ابوبکر

باش اوسته، دعوتی چاتدیرار چاپار،

بو گؤروش شاعره داها خوش اولار.

(چاپار گؤندریرلر)

قیزیل آرسلان

گنجهدن نه خبر؟

ابوبکر

شان لی هوکمدار،

سیزه دعاچی دیر انلر-اوبالار.

سیزدهکی بو اورک، بو قابیغی، هونر

آران تور پاغینین دلیلینده ازیر!
شاهیم، اوزه گولور ایندی کوچهلر،
قیرمیزی کر پیجله بزنیر شهر.
تیکیلیر،، انجده یئی،، انجه میز،
داغا یول چکیریک، شهره کهریز.
آیرجا بیر شاهمات مدره سه میز وار،
، اوللردن، اوللاردان در مانخانالار.
شاهیم، الیز ماسی توپلایر شهر،
پومپنین واختین دان بو واختا قدر.
عزیز او غلو کیمی سئویرلر سیزی،
تاریخه یازیریق تالئییمیزی.

قیزیل آرسلان

وئرگی لی، رومالی بؤیوک سنتکار
آر ازدان بحث ائدیپ... اونو دا آختار.
منجه، ابوبکر، ناخچیوان گرک
کر پیج دن تیکیل سین،، انجدکیتک.
شهر تاماملان سین بو گون دن بئله،
مؤمنه خاتینین مقبره سیله.

ابوبکر

اجمی بیزه ده قول-قاناد وئریب،
گنجه خالی سینا ترتیبات وئریب.
شاهیم، اجمی دن خاهیشیمیز وار، -
بیر عابده تیک سین،، انجده مئمار.

قیزیل آرسلان

اجمی بینر نیتینیزی،
اونا چاتدیر ارام دعوتینیزی.
گنجه خالصی دا عابده نیز دیر.

ابوبکر

هؤکمدار، بو سیزین خیدمتینیز دیر.
قیزیل آرسلان

بؤیوک سنتکار دی، هئیر انام اونا.
گلین مقبره نین اچیلیشینا.

گلین، لنگیمین، سیز ده گنجهدن،
اوستاد اجمیه سوز وئر میشم من.
یاخشی، ابوبکر، نجهدی باغبان؟
ابوبکر
باغینا آد قویوب او، «قیزیل آرسلان».

(پاوزا)

شاهیم، بیر شئی ده چاتدیریم سیزه -
قاسید گؤندر میشدیم اوزوم تیفلی سه.
گنجه قاپیلاری قالیر او واختدان.

قیزیل آرسلان

(فیکیرلی)

گنجه زلزلهسی باش وئرمن زامان،
گلیب، جاماتا قصد ائل بیبلر،
بیر ماته مغمهسی بسته له بیبلر.
داش قاش، جاوا هیرات آختاریب دیلار،
گنجهده وار-دؤولت آختاریب دیلار.
نه خاهش، نه مینت، نه یالوار یاخار،
گندن ده قاپینی آپاریب دیلار.

ابوبکر

شاهیم، بیر حکایه نقل ائل دیلر،
باتیب زلزلهدن او گنجه شهر.
اوردولار،، انجهدن قایی دان زامان،
بیر گنج ال چکمه ییب او داروازدان.
آر ادا شهرین زلزله سیندن،
مؤهکهم زده آلیب او، سینه سیندن.
قانی آخا-آخا قالخیب آیاغا،
تزه دن بیخیلار اونو تورپاغا...

قیزیل آرسلان

(برک توتولور)

دانیشیق آپارین قونشولار لا سیز،
گرک تاپ دانماسین حیثیتیمیز.
حورمت، مدنیت خترینه گرک،

كېمەسە باش ايىب، تزيىم انئىمىك .
 ياشايىر دونيادا خئىير دە، شر دە،
 حىكىمتلە اويوشمور هئىچ واخت اداوت .
 تاريخە حورمت وار حياتدا، بير دە
 حورمتە تاريخى بير موناسىيت .
 اما قونشولار لا گرک دىل تاپاق .
 نىفاق يوخ، اتفاق –
 هر شئى دن قاباق!
 (كئشىكىچى ايچرى گيرير و ابوبكره نه ايسه دئيبير .)
 ابوبكر
 هؤكمدار، نظامى تشرىف بويورور .
 قيزيل آرسلان
 تالئيبين ان بويوك توههسى بودور،
 آران گوروشوموز هر شئيه دير،
 بير آز ساكيت اولسون مجلس دهكيلر .
 نه كئف، نه موسيقى، نه شراب، نه سس،
 بويوك نيزامينين باشى گوتورمز .
 (شاعر اوزانلا بيرليكدە داخيل اولور)
 شاعرله بير گوروش، يا عادى صحبت،
 اللها خيدمتدى، بندهيه حورمت .
 (پاوزا . نيزامينين اوز شئيرين دن دئيبير)
 «بير اوركدە اولسا ايكي سئوگىلى .
 ايكيوركلينين دوز اولماز دىلى .
 ايكي بورج لو اولسا، اوتاريد يانار،
 گونش سەن، گونشئين بيرجه بورجو وار...»
 نظامى
 من دە دعاچيبام سيزه، هؤكمدار،
 «قاپين دا سوتون دو سارايلى شاهلار» .
 اينانچ خاتين
 شاعر ه انئتيرام عادتيميزدى،
 هر سوزو – سوزوموز، صحبتيميزدى .
 بوياورون، ايلشين .

قىزىل آرسلان

نظامى، بويور.

جاھان پهلوانىن فرمانى دورور.

اونو، بۇيوك شاعر، گتيرميشەم من،

بودا تقدیم اندیم اوزونە، شخصاً .

(فرمانى گتيريرلر)

ھمدونيان آديندا بو كندە، بو خلت،

سنە مھببەتدى، اثرە قىمت.

«خوسروو-شېرىن» اوچون موکافاتين دېر.

چامانىن شۇھرتى، سنين آدين دېر.

سنگردە اوخودوم اليازماسىنى،

دويدوم من اورين عشق ھاواسىنى.

كلاملار ايشلىير ايليە، قانا.

اينانچ خاتين

من اونو آپارديم قىزىل آرس لانا.

من دن ايستميش دى اوخويوم دئيه،

جاھان دان يادىگار، سيز دن ھديە.

نظامى

ھۆكمدار، بۇيوك دور سخاوتينيز،

ان بۇيوك دؤولت دېر بو حور متينيز.

سيز دەكى ھونرى، قودرتى گرک،

بيز صنعت ديليله گؤسترە بيلک.

قىزىل آرسلان

اوندا... ياراتديغين يئنى اثر دن،

بيزە پارچا اوخو، ستوين سين وطن.

شاعرين ديلين دن شعر انشيتمک،

اوز سيز بير نعمت سايبيل سين گرک.

نظامى

(اوخويور)

«ائى كؤنول، بۇيوكلوك آلمادان اله،

بۇيوكلر يانين دا اوتورما ھلە.

دين دېرەن اولماسا، دانيشما ھدر،

كسرى يواش وور ، سىنماسىن گۇوهر .
گوز سوزە ياراماز گۇسترمك چىراق ،
گور مەيەن بىر گوزە نە پىلتە، نە ياغ؟!
ائى اينجى ، اوزە چىخ سوز دىنيزىن دن ،
سلطانين تاجين دا گنت انلە مسكەن .
يئرلرە ، گۇيلرە اودور جان وئرنە ،
بۇيوك جاھانگىر دىر ، دوشمەن دئويرەن .
جاھان پهلوان دىر ، نوسر تددىن دىر ،
ھۆكمو دوشمەنلرە قىلىنچ تكىن دىر .
شاھلىق انت ، وئرىلمىش سەنە اولكەلر ،
كۆمك انت خالقلارا ، عدالت گۇستر .
شاھدان بىر دىللىم وار منىم آنجاق ،
منىم داستانىما نظر سالاراق ،
سۇنوك بىر افسانە گۇررسە ، آرتىق ،
اوستونە نە كۆلگە سالسىن ، نە ايشىق .
راست گل سە دالغالى اينجى ، گۇوهرە ،
باشىمى اوجالتسىن اوجا گۇيلرە .
قارالسىن ياغىنين آغزى داغ كىمى ،
يانسىن دوشمەن دىللر بىر چىراق كىمى .
اوجا دۇولت كىمى قونسون ائىوانا ،
نظامى آفرىن اوخوسون اونا» .

(آلقيشلايىرلار)

قىزىل آرسلان

(فىكىرلى)

قىلىنچدا گوج اولور ، قلمدە ھىكىمت ،
بىرلشسە ، باسىلماز بو ايكى قوت .
ھۆكمدار دا قىلىنچ ، شاعر دە قلم...
نظامى

بۇيوك فضىلت دىر ، قىيلىنى-عالم!

قىزىل آرسلان

شاعرسىز مىللتين الاجى يوخ دور ،
دئمك او مىللتين دىلمانجى يوخ دور .

سۆزون قىمتىنى وئره بىلمەيەن
 باش وارسا، او باشى رد انديرەم من.
 اينانچ خاتىن
 اصفهان مشهوردو سۆزدە، صنعتدە.
 قىزىل آرسلان
 او دا نظامىيە بورج لودور حتى،
 بىزىم دىلېمىزىن شەدى، شىرەسى -
 نظامى شەرىن دە صنعت زىروەسى.
 لايلامىز، ياسىمىز دىلېمىز دەدىر،
 گۈزل روایتلر، منجە، بىز دەدىر.
 نظامى
 شاھىم، قوی بىر شئىى من خاتىر لادىم، -
 من دە فارس دىلېن دە يازدىم، ياراتدىم.
 اونا حور مېتىمىز، سداقتىمىز،
 اوستاد فىر دووسىنېن دىلى دى، شك سىز.
 شىفاھى دانىشېق، گۈستريش، فىلان،
 يازىيا كۈچمورسە، ياشاتمىر زامان.
 فارسىن دىلېن دەدى دقتر خانالار،
 انا دىلېمىز دە بىر يازى آختار؟
 يوخ دور.
 سوروشاچاق تارىخ بىر زامان،
 بىزە مات قالاچاق بىزى اوخويان.
 سىزىن واختىنېزدا اۈز دىلېنېز يوخ،
 فارس دىلى يايىلدى، چېچكلەندى، شاه!
 گندىب سۆز سوروش سان بىرىن دن اگر،
 يالنىز فارس دىلېن دە جاواب وئرىرلر.
 نە قان قار الدىرام، قىلېنې-عالم،
 نە قانىم قار الير... گوشنىشىنەم.
 قىزىل آرسلان
 (فىكىرلى)
 شاعر، اينانېرام بىر گون گلەجك،
 آذربايجان دىلى چېچكلەنەجك.

يۇڭگانه سروتىدى بو دۇولت، بو وار -
نسپلدىن-نسىله قالىب يادىگار .

اۋز بۇيوك او غلونو يىنئير مچك خالق،
بىز ده گلجىيك دونيايا او واخت .
نظامى، اۋلمز دىر سنىن صنعتنى،
جانلى بىر او غلوسان او سلطنتىن .
باشقادىر شاعرىن عشقى، اورىي،
چاتان عصرلره سۇزون سسى دىر .
وطن، وطن دئىهن شاعر اورىي،
وطنىن ان بۇيوك اراضىسى دىر .
دئمه بو صحبىتىم بىر تسلى دىر،
تارىخدىن مثاللار سنه بللى دىر .

اينانچ خاتىن

ھۆكمدار، انلچىلر گلەجك ھۆكمن،
چىن دن، ھىندىستان دان، بىر ده يمەن دن .
شاعر ده خوش گلىب مجلىسىمىزە،
شاهىم، دىنچلمك ده لازىم دىر سىزە .

قىزىل آرسلان

سىزى يولا سالىم .

نظامى

بۇيوك ھۆكمدار،

اۋزوموز گندرىك .

(گندىرلر)

قىزىل آرسلان

بۇيوك سنتكار ...

بلكە اونوداجاق منى گلەجك ...

بلكە بو گۇر وشوم يادا دوشەجك!؟

شاعرىن اۋز سسى، اۋز عالمى وار .

قلىبنه گاه اىستى، گاه شاختا دوشور .

نه واخت يىتئىشپىرسە بۇيوك سنتكار،

هر خالقىن شۇ ھرتى او واختا دوشور .

اينانچ خاتىن

(پاوزا)

سيزين يانينيز دا، شاهيم، سيز سيز هم،
نه بيليم، بلکه ده من سبیر سيز هم.
گورور هم گنت-گنده آرتیر ایشینیز،
آزالیر اولکی نوازشینیز.
من گوزه دیمیرم گوز قاباغین دا،
ایتیرهم سارایین ال-آیاغین دا.
سیخیر من لیگی می شرفیم، هیام،
ملیکه اولسام دا، شاهیم، قادینام، -
کیشی نفه سینه احتیاجیم وار،
سيزه دئیله سی آغریم-آجیم وار.
سیغال ایستیرم سيزدن ار کیمی،
عادی قادین کیمی، بیر بشر کیمی،
شاهیم، باغیشلايين، بیرتهر اولور،
قادین - ضعیف ایکدن حیلر اولور.
یئگانه گوجو وار - گوز یاشین دادیر.
یئنه توفانلاری اوز باشین دادیر.
قیزیل آرسلان
ملیکه، گوزل دیر سنی دینله مک،
گوزل دیر - قادین دا قادینی گورمک.
قادیلا ایله نمک اوزو صنعت دیر،
عائله آیریجا بیر جمعیت دیر.
اونون دا آیریجا اوز قانونلاری،
سن ایندی آنلاتدین منه بونلاری.
لاکین... گوروله سی چوخ ایشیمیز وار،
او اولو تانری دان خاهیشیمیز وار،
گرک شوهر تیمیز گز سین هر یعنی،
چکامیز تانیت سین آذربایجانی.
بوتون اولکلرله آرت سین تیجارت،
تیجارت - ان بویوک بیر مدنیت!
آداملار سنجیرم... صاباح دان گرک
شرق ایله قره بیز ائلچی گون دهرک.

علاقه يار اداق گرک بو آرا،
 باشلاياق سياسي يازيشمالارا.
 آذربايجان ديلي - آنا ديليميز،
 دونيانين ان گوزل ديلي دي، شک سيز.
 دو يوش ده، سئوگي ده، سياست ده
 بو ديل اوز سيز دي،
 نازاكت ده ده.
 من گنديم دنجليم.
 اينانچ خاتين
 شان لي هوکمدار،
 آرزونوز بؤيوک دور، هوکمونوز ده وار.
 (قيز يل آرسلان گندير)
 مني ده بو ديلله سيز آلداتدينيز،
 اول نيگاهلاييب، سونرا آتدينيز.
 علينيز ديمه دي منه، هوکمدار،
 قادينى نيگاهلا اسير آلمازلار.
 ايجازه وئر ميش دي سيزه شريعت.
 سيز ناموس اسيري، من عشق، مهببت!
 بونو بير من بيلديم، بير سيز، بير الله.
 لاکين قيساسيني اينانچ آلاچاق!
 (پاوزا)
 ايندى نه هيس سي وار، نه هييجانى،
 او، سئوير مني يوخ، آذربايجانى.
 نه سيغال گوردوم من، نه اوپوش، نه ار،
 بو شرطده اودوزور بوتون کيشيلر.
 خلوت گيزلميشم بوردا خنجري،
 ايلاهي، اوزون سال مني ايجري.
 اوزون عليم دن توت، منه کؤمک اول،
 گرک گنجيکمه سين محمودلا توغرول.
 (گندير)
 محمود
 (داخيل اولور)

انلچيلار گل ديلر... توغرول بى و من،
 چين دن، هينديستان دان، بير ده يمن دن.
 آلداتديم بير تهر كئشيك چيلرى.
 (ايستئهزا ايله گولور)
 قوى ايندى توغرول بى گل سين ايچرى.
 بيزيم تالنيميز حل اولوناجاق،
 ابدى سؤنهجك ايندى بو اوجاق.
 توغرول بى
 (داخيل اولور)
 قهرم قالاسين دا من ايديم ياتان،
 چاديردا او ياتير.
 اويagam، اويان!
 بو گوروش ابدى بير آيرى ليق دى،
 هؤكمدار، بو قيليق باشقا قيليق دى!
 (فيكىرلى)
 محمود، هئچ قالخمايبر علم يوخارى،
 عميمين گور هاردا يئتيب آخيري؟
 منى حبس ائل ييب او، اولدور مهدى،
 بلكه ده اوزونه روا بيلمهدى.
 اونون اوريينه بلهدم... بو، دوز!
 اينانچ خاتين ايله سوزدو-سوزوموز!
 گرک من اؤسكورهم...
 محمود، هازير لاش!
 قيزيل آرسلان
 (هؤولانك چيخير)
 توغرول بى؟!
 توغرول بى
 هؤكمدار...
 قيزيل آرسلان
 بو ندير، اينانچ؟!
 (توغرولون على قالخمير. اينانچ خاتين آرخادان بير نئجه دفعه
 خنجرله وورور)

آه، اینانج!

آه، توغرول!

آه، محمود!

دایان!..

منه آرخا دوران ووردو آرخادان.

(بیخیلییر)

(اینانج خاتین و توغرول بی گندییرلر)

محمود

(تک)

آتامین یوردوندا تکهم ایندی من،

بیز قیساس آلاریق ابوبکردن.

کنچدی الیمیزه ایندی تاخت-تاج،

یاشاسین، توغرول بی!

ملیکه اینانج!

سس

(ملیکه اینانجین سسی. محمود دینلییر)

یئتر آرخالاندین دوغما وطنه،

وطن آرخالان سین قوی ایندی سنه.

جاهانین تاختیندا سن اوزون ایلش،

قانونی اوغوسان...

محمود، فیکیرلش!

اینانج خاتین

(داخیل اولور)

قاچ، محمود! قاچ قورتار ایندی بیرتهر،

توغرول فرمان وئردی - حبس ائل سینلر.

گوئتور بو خنجری، طلب ائدییره،

توغرولون قانینا بویان سین عالم!

محمود

(ترددود ائدییر)

آنا، توغرول بیین وئردیی ودی؟

اینانج خاتین

وعدهلر، اومیدلر یالنیز تلهدی!

تئز محمود! او سنى برک حدهلهدى!
 (محمود خنجرى سيگىريب گندىر)
 انله بيل آيىلدى توغرول سونرادان،
 سارسىليب سوروشدو قىزىل آرسلانى.
 او طلب ائلدى گوزلرينده قان،
 منيم اللريمده گورهنده قانى.
 توغرول بى
 (داخىل اولور. اينانچ خاتىنين بارماغىندا قىزىل آرسلانىن
 اوزويونو گورور)
 اوزوك بارماغىندا بولاشمىش قانا،
 قىزىل يالان ساتدىن قىزىل آرسلانا!
 منه ائولنمىي تكليف ائلدىن،
 آل بو، اوزاغليغىن... تانيدىن يقين؟
 اينانچ خاتىن
 آه، محمود! آه، محمود!
 توغرول بى
 آل، سنىن اولسون!
 بو قانلى كوينىي كفهنىن اولسون!
 اوستومه گوندردين علينده خنجر،
 او هوجوم ائتسه ده، چاشمىشدى... لجر!
 گونشىن اودونو كولك سويوتماز،
 ببيرله تولكونون اويونو توتماز!
 سن تهريك ائلدىن...
 اينانچ خاتىن
 آه، محمود، اوغول!
 (قانلى كوينىي بوغازىنا دولايير و دلى وضعيتده
 اوزونو بوغور)
 سالنامهچى
 (داخىل اولور)
 نهايت، او غلنون قانيندا بوغول!
 (تاماشاچىلارا)
 اوغول ايستىيردى شاه، مليكهدن،

او غلونو ايتيردى آخبردا وطن.
مؤمنه خاتين دان اينانج خاتينا،
بیر اولکه مات قالدی ایکی قادینا.
بیر قادین عشقیله قورولان دؤولت:
بیر قادین مکريله اوچدو، نهايت.

اجمی

(نظامی ایله داخیل اولور)
زمانه خاتیرلار قیزیل آرسلائی،
شؤهرته چاتدیردی آذربایجانى.
اؤز بؤیوک او غلونو ايتيريرسه خالق -
اؤزو باش سیز قالیر هر شئى دن قاباق.

نظامی

میللتین شعورو اویان سین گرك،
قوروسون وطنی گۆز بیییتک.

باغبان

چیخیب ابوبکر آغ یولون اوسته،
گنجه دن یئریگیر توغرولون اوسته!
(ابوبکر و دؤیوش چولر سیگیر مقیلینج سهنهیه داخیل اولورلار.
بیرینجی شکیل ده اولدوغو کیمی، سالنامه چی و ساغ قالان
پئرسوناژلار قاییدیپ مؤمنه خاتین توربه سینین
قابیلارین دان ایچری کئچیرلر)

سون

باکی-زاقاتالا

میدیا سارایی

ایشتیراک اندیرلر:

ماندانا

ارتاپار

باش کاهین

آستیاق

چرینه

قارپاق

باش چوبان

قاسید

آشپاز

«آستیاق» افسانهسی اساسیندا ایشلمیش دیر...

شاعرین واختیلہ تاریخی اثرلرہ منیالیلینہ جدی

ایراد توتول دوونا گۆرہ، بیر مدت بو ساحہدن

اوز افلاشمیش، سونرا ایسه یئنی دن بو مؤوضوعدا «آتا-

بیلر» و «پومپئین قافقازا یوروشو» منزوم

پینسلرینی یازمیش دیر.

«میدیا سارایی» پیئسینه بیر ده قاییتماق آرزو-

سوندا اولدوونو بیلدیریر...

ترتیب چی

ماندانا

(داخیل اولور)

ایلاهی، رحم انله بیز قادیلارا،

گوی دن کۆمک گۆندر اوزون اونلارا.

یئرده ناله میزی یوخ دور ائشی دن،

بیزال اوزادیریق،

سن چکیلیر سن.

سن قادین اولماغی اؤیرتدین بیزه،

سن اوشاق دووماغى اۇيرتدين بيزه .
 بيزه صبر وئردين عذاب-اذيت ،
 بيزه دۇزوم وئردين – بو داها دەشت .
 يۇگانە اوولوم وار بو دونيادا – كير ،
 ميدىيا تاختينا او تهلوكەدير؟!
 چوبانين علين دە ساو قاليب اوشاق ،
 اۇلدورتمك ايسىتير ايندى استياق .
 آتامين هر ھۆكمو اۇلوم دىمكدير ،
 ان بۇيوك اجيزليك ھۆكم ائل مكدير .
 ايلاهى ، اناھيد ، اللھيميز سان ،
 شاھ يۇردە ، سن گۇى دە پناھيميز سان .
 ائى چردوشت ديارى ، ائى اودلو توپراق ،
 سن چينار ، بيز چينار اوستون دە ياپراق .
 قوى بوتون قادينلار ، بوتون آنالار
 منە كۆمك دورسون ...
 شانلى ھۆكمدار ،
 سيزسە تاختينيزدا مۇھكەم اوتورون ،
 كۆرپە بير اوشاغين بوينونو وورون .
 دىمك ، ميلليونلارين پوچدو نيتى ،
 شوبھەلى گۇرونور سمىمىتى .
 بير باش دوشونورسە اولكەدە يالنىز ،
 بس نيە لازىمدى بيزىم باشىمىز؟!
 بيزە يالوارماغى اۇيردير سىنيز ،
 طلب ائل يەن دە رد اندير سىنيز .
 ميدىيا تاختينين قيز بيام من دە ،
 ميدىيا تاختين دان زيان چكەن دە
 منەم .
 سارايلاردا دووولماق ايلە ،
 سارايدا ياشاماق بير دئيبىل ھلە .
 آتام ھۆكمداردى ، بۇيوك استياق ،
 آتام مرھمتدە كيچىكدير آنجاق .
 (گۇندير)

(آستياق، باش كاهين، ارتاپار و باشقا ايانلار
داخيل اولورلار)

ارتاپار

هۆكمدار، آند اولسون تاخت ايله تاجا،
آنله سارينميشدى اوشاق آواج،
علينى قولونو كندير كسیردى،
دؤيولمن اسیردى، دؤيەن اسیردى.
اوشاقلار ايچينده گوردوم بير اوشاق
حۆكم اندير.

سوروشدوم، سن كيم سەن، قوچاق؟
منه جاواب وئردى، دئدى: هۆكمدار،
دئدى كى، شاه سئچيب منى اوشاقلار.
دئديم: او اوشاغين گوناھى ندير؟

– سؤزومه باخماير، – دئدى، – جزامدير،
آياغى باشيندان خبر سيز گندير،

شاه اولان مجلسده بو، اينتيزامدير.
من چوبان اولويام، دئدى او اوشاق،
يئرده بير هۆكمدار، گۆىده بير الله.

من اونا سوس، دئديم، ياييلار بو سس،
دئدى: هۆكمداردا گيزلى سؤز اولماز.
دئديم: بدن سنين، باش سنين دئييل،
دئدى: اوزومون دو، بو يقين دئييل.

دئدى: باش كيچيكدى، بدن بؤيوكدو،
باش بؤيوك اولاندا بدنە يوكدو.

ياشيندان چوخ ايدى باشيندا فيكير.
آدينى سوروشدوم، شستله دئدى: كير.
بيلمديم بو نئجه جدى-جهد ايدى،
چوبان پالتاريندا وليهد ايدى.

(آستياقا)

بو ديل، بو دانيشيق، يا دا بو حكمت،
قائين صاف ليغينى گؤسترير البت.

باش كاهين

(کنارا)

کاهینلر دئیمیشدی شاها قاباقلار،
بیر آز آییق اولسون گرک هؤکمدار.
قیزی مان دانادان دووولان اوشاق،
میدییا تاختینا حاکم اولاجاق.
آستیاق قارپاوا امر انلمیشدی،
اوشاق دووولانتک اولدورت دئیمیشدی.
شانلی هؤکمدارا صادق قالاراق،
هؤکمو یئتیرمیشدی یئرینه قارپاق.
ایندی چوبان اولو شوبهه دووورور،
تصادف دئییلهن حقیقت بودور.
قارپاق قوهومودور، هم ده ساو علی،
اوزون دن شوبههلی، اوندان شوبههلی.

(آستیاقا)

اوشاق ساو قالیب سا اوتوب فلاکت،
اوشاق اولوب دوسه، آرتیق دی خیفقت.
یوخونون قورخوسو یوخ دور، هؤکمدار،
اونو شاه سنجیب دی داها اوشاقلار.
آستیاق

منجه، او اوشاق دی، ساو و سالامات،
گرک قارپاق گل سین، بیر ده میتیریدات.

(ارتاپار گندیر)

اوشاغی گؤسترین منه اوزاق دان،
کاهین، اوزون گؤز اول سونرا اوشاق دان.

(اوشاغی گؤستریرلر،

فیکیرلی نظر لرله باخیر)

منیم گؤز لریمدی، اونون گؤز لری،
منیم دی سؤزونون هؤکمو، کسری.

باخیشی، دوروشو، هله سسی ده،

بیر آز یئریشین ده تلمسه سی ده...

(اوجادان)

یوخ، کاهین، دوز اولور اوریه دامان،

اۋنۇ اولدور مەيبىب بىزىم باش چوبان.
 عقل دانىشاندا تىلىسمە بىر آز ،
 اورك دانىشاندا اونا قولاق آس.
 چرىنە
 (داخىل اولور)
 يىننە فىكىردە دىر قىبلىنى-عالم،
 سلام، كاهىن بابا... عزيز، مۇھرىبان.
 آستىياق
 سنىن نومۇلرىن گلېر اوركدن،
 ساراي نومەسىزدى، سن اوخو حۇكمەن.
 زرىنە
 (ماھنى اوخويور)
 آستىياق
 (فىكىرلى)
 مىدىيا تاختىنا گۇز دىكەن آچاق،
 منىم قىلىنچىما قوربان اولاجاق.
 اۋنو باغىشلاماز بو اودلو تورپاق.
 يقىن او اوشاقدى... خايندى قارپاق.
 زرىنە
 ھۇكمدار فىكىرلى، قاىغىلى، ھىسسەس،
 بو قدر فىكىرلە ياشاماق اولماز.
 آستىياق
 فىكىرلر ساراي دان آپارىر منى،
 سسىن بو سارايا قايتارىر منى.
 كاهىن، بختوردى سنىن قىز نومن،
 آزاددىر دونيانىن درد-المىن دن.
 تانرى وئىرگىسى دىر بو مۇھرىبان سس،
 اۋنو ھر بووازا اىلاھى وئىرمز.
 بىلكە بىر موۋەننى، بىر نومە دئىھن،
 خوشبختدى فىكىرلى اوۋمر انلەيەن دن...
 ارتاپار
 (قاسىدلە برابر داخىل اولور)

چوبان مېترېداتدى، يانېن دا قارپاق،
امرە مونترېردى.
آستىاق

نلر، بوراخى الس

(قارپاق و مېترېدات داخېل اولورلار)
قارپاق، دوز دانېش سان، بو اوز اېشىن دى،
بوخ، يالان دانېش سان، سون گلېشىن دى.
خىانت اوستون دە... تاختا خىانت،
قوردا يئم اولاجاق او باش، او جسد.
مېدىيا تاختينا فلاكت اولان
اوشاق دووولموش دو، قارپاق، بېر زامان.
سنە تاپشېر مېشېدېم... يادېن دا اولار.
قارپاق

ھۆكمە عمل اولدو، بۇيوك ھۆكمدار.
مېترېدات، باش چوبان شاھېددى بونا،
اۈزو عمل ائندى شاه بوېرووونا.
آستىاق

باش چوبان، فېكىرلش... يالان دانېش سان،
شېرلرېن اوزېنا آتېلاجاق سان.
باش چوبان
قارپاغېن دئدىى دوز دو، ھۆكمدار.

(پاوزا)

اما...

آستىاق

اما؟!

قارپاق

اما؟!

دى، آچېق-آشكار،

شاھېن حضورون دا «اما» سۆز دئېل،
آند اېچمك اېستەسەن، او دا دوز دئېل.
آچ دانېش ھامسېنى.
آستىاق

چاش دېرما، قارپاق،
چوبان ھامى سىنى دوز دانىشاجاق.
باش چوبان
ھۆكمدار، من سىزىن اوز تېھەنيز،
كىر ھىمىن اوشاق دى، سىزىن نوھنيز.
آستىاق
قارپاق؟!
قارپاق
يوخ، ھۆكمدار، كىر اولاي بىلمز،
اؤلولر تزه دن دووولا بىلمز.
مىترىدات، بو ندىر؟!
باش چوبان
شان لى ھۆكمدار،
قارپاق گتيردى كى، اوشاغى آپار،
اؤلدور، كۆينىنى گتير سونرادان.
قارپاق
سن آخى گتيردىن كۆينى، چوبان!
چوبان

نكى اما او كۆي دىم، باشقاي ردى ات

ئوده دىشمىش دى آروادىم...
قارپاق
دئمك...
باش چوبان
او، اؤلو دووموش دو.
آستىاق
بئله دى، اھسەن.
قارپاق
ھۆكمدار...
آستىاق
كوس آنجاق اوز تالئىن دن.
باش چوبان
علیمده گۆرەن دە آرواد اوشاغى،

اۋزو دە اولادى اوشاقساياعى.
دېرىبە ياس توتدو ائوده، ھۆكمدار،
اۋلونو بوكدو كى، ساراي ايار.
استىاق

قريبە اويوندو – قارپاق و چوبان.
قارپاق

(چوبانا)

منيم تالئيمله سن اوينامى سان.
استىاق

ميتريدات، جاواب وئر، سوال ائديرەم، –
كىر سنين اولوندو، يا منيم نوهم؟!
باش چوبان

سيزىن دى بو اولكە، بو اوجا داولار،
بىز دە سيزىنكىگىك، شانلى ھۆكمدار.
يئدويمىز چۆرك، ايچدويمىز سو،
اوددوووموز ھاوا، گونش...
استىاق

داھا سوس!

دونيا منيم اولدو... بوتون كاينات،
كىر منيم اولمادى، اما، ميتريدات.
لەنتە لايىق دى سيزىن آدينىز،
دونيانى وئردىنىز... كىرى آلدىنىز.
(فيكىرلى)

بىر ياندا تاخت-تاج، بىر ياندا اوشاق،
بىر ياندا ھۆكمدار، بىر ياندا چوبان.

– ر، آنجاقىرى فلاكت گۈزلىب ىزلىي

ميتريداتى ايندى، منى سونرادان.

(پاوزا)

اغىردى تالئين بو ايستئھزاسى.
قاسيد

(داخيل اولور)

قىزىنىز ماندانا، كىرىن اناسى

گۆرۈشمك ايسىتىپ، گلب، ھۆكمدار.
استىاق

او، كىرلە گۆرۈش سە داھا دوز اولار.
سارای دا بۇدو... بئلمىش حیات،
قىز ايكن دوومای دی، آنا ايكن یاد.
اۆزگە اوجاغىنى قالاپير قىزلار،
آنا اوجاغىنا قىزىنمير اولار.

مان دانا

(داخيل اولور)

آنا!

ارتاپار

ھۆكمدار دی.

مان دانا

قىلئى - عالم،

يئرلرە، گۆيلرە من آند وئيرىم.

بيليرم، سىزىن دی كوللو-ايختيار،

سىزىن قىزىنيزام من دە، ھۆكمدار.

دەشتلى گۆرونەن سىزە اوشاق دی،

كىرە قارشى دوران شاه استىاق دی.

استىاق

مىدييا تاختىنا او تهلوكەدير،

اونو خاھىش ائتمك سەنە لكەدير.

مان دانا

اوشاغىن ياشىنا گل سىن رحىمىز؛

اونون آناسى من، باباسى دا سىز.

استىاق

تالئىن بو گىزلين اويونو قدر،

منى سىخمامىش دی ھلە شوبهەلر.

بوردا گوناھكار دی قارپاقلا چوبان.

مان دانا

منە باغىشلاپىن.

استىاق

سن اولاییرسان، -
میدییا تاختینین تالئینه‌دیر،
یا کیره؟!
بو یاشین معناسی ندیر؟!
مان‌دانا

سیز شاه آتامسینیز، کیر دووما اولوم،
اونا آنا بورجوم، سیزه قیز بورجوم.
سیزه قصد ائدیل‌سه، دوزه بیل‌مهم،
اونا قصد ائدیل‌سه، جاوایدنه منم.
من آنا اولسام دا، قیبلئی-عالم،
لایلا چالمیشام، سود وئر ممیشم،
اونو آپاریبلار بلکده ایکن،
سیزین امرینیزله...
آستیاق

(مات قالیر)

سن ده بیلیرسن؟!
مان‌دانا

ایندی کی، ساو قالیب، دیمین اونا،
پناه گتیر می‌شیک اووول و آنا.
بلکه ده بو منیم سون خواهیشیم‌دی.
(اوریی گندیر، هوشونو ایتیریر)
آستیاق

سو سپین، آیل‌سین.

(کنارا)

!؟ی‌دمی اونا‌هاکار ک‌ی

میدییا تاختینین دوشمنی آنجاق،
سارای‌دا قاریق‌دی... خاین‌دی قاریق.
قاسید

(داخیل اولور)

بیر قادین گلیب‌دی... او، بالوار-پاخار،
دننیر رحم ائل‌سین بیزه هؤکمدار.
بیر اودور گۆزومون آغی-قاراسی،

چوبانين آروادى، كيرين اناسى.

آستياق

(معنالى)

قاسيد، بير آنادان دووولور اينسان،

اما كير دووولوب ايكي آنادان.

بير چوبان آروادى، بير ده شاه قيزى.

دئمك، بير اوشاغين ايكي اناسى.

ساراي دا گوز آجدى دونيايا اوشاق،

چوبانين ائوينى گوردو او آجاق.

بير آنا بتنين ده ايزلنيبدى،

بير آنا سودويله او بسلنيبدى.

دئمك، معجزهدير ميدييادا كير،

بلكه ده بو، اونون اوز تالئىدير...

باش كاهين

هوكمدار...

آستياق

قالخ، قارپاق، قالخ سن ده، چوبان.

(معنالى)

ياخشى كى، اوشاغى ساو ساخلا مى سان.

دوزو، ممنون اولدوم حركتين دن،

سنين حيكمتيني اونوتماز وطن.

صاباح بير زياقت وئريل سين گرگ،

كيرين شرفينه... بيز از سؤينك.

باش حاكم

(كنارا)

اوزو اوز عكسینه گنتدى هوكمدار،

يقين بو قراردا فلاكت ده وار.

فيكرين دن دؤنميش هله آستياق،

بير ساكيتليك اولور توفان دان قاباق.

اود سؤنور، كول آلتدا قالير ايستى سى.

پلنگين يولو وار، ايلانين ايزى.

،دننى سشمه يى ن دى ده اولدوز لارى اؤي

بئردە دە دېشىر و ضعيت حۇكمن .
شیر شیکار اوستونه گلیر تمکینه،
دار تیلیب آچیلیر سونرا دا کینه .
دایم درین اولور لال آخان سولار،
سوکوتا قرق اولوب یئنه هؤکمدار ...
قارپاق

وزیر یوخ، قاپین دا قولام، هؤکمدار،
شیرلره یئم اولسام، عدالت اولار .
هر نه اویرنمیشدیم ایندییه قدر،
گوردوم کی، بیر شئی دی - هئچه برابر .
مصلحت وئر مکده یا نادان، یا من!
منه مصلحت چی اولدو بیر چوبان .
بو خاتا چیخیبدی اصلینی گزسن،
اونون علین دن یوخ، منیم علیم دن .
قارپاغی اویون دا اودوب دو چوبان،
گرک درس وئر مییم، درس الیم اوندان .
باش کاهین

(کنارا)

بیخیلان تزه دن قالماق ایستییر،
قارپاغی سارای دا قارپاق پیسلیر .
یا قارپاق اوزودو بونا گونا هکار،
یا شاهین باشین دا بیر معجزه وار .

،دن یتین وضعی ده اولدوز لاری اؤی

هله خبر سیزدی خبر گنیر من .

آستیاق

قوربان لبق کسبل سین ... قوی بو زیافت
کیره توهفه اولسون، قارپاوا دقت .
آت چاپماق، اوخ آتماق، دوورو دانیشماق،
کیرین تربیه سی بو اولسون آنجاق .
آشپازا خصوصی تاپشیر یغیم وار،
قوی گل سین ...
قاسید

باش اوسته، بۇيوك ھۆكمدار.

(رىئىدۇ)

آستىياق

داىر اۈز اولونو، قارپاق، سارايات

كبرى ايلەن دىرسىن صاباحدان او دا.
(ھامى گندىر)
من اۈز تالئىمىلە البىباخايم،
قارشىب دونيادا منىم دە دونىام.
آسان گۇرونمەسىن تاختدا اوتورماق،
منە قصد ائلدى آخىردا قارپاق.
دۇولتىن آيرىجا قانولارى وار،
بوتون قانولاردان او، اوستون دورار.
دۇولت تهلوكەدە اولدووو زامان،
گرک او كئچىدى اۈز حىياتىن دان.
من اونا امر انتدیم، او باشقاسىنا،
قوى ايندى اولونون گل سىن ياسىنا.

شماقى الان دانى، ر اوىند، ياورسون ك

گرک درك اندىدى بونلارى قارپاق.

(رىئىدۇ)

آشپاز

(پرىشان حالدا داخىل اولور)

،وخوسوزام منى، شامى اتمامى انجه

اما بو بارەدە گرک سوسام من.

ساراي خبر سىزدى...

بىچارە قارپاق،

اولونو بو گنجه شاققالاتدى شاه.

،دننى اونون ات، يك يش وئردى اۈستر

خۇرك ھازىرلايم قارپاوا حۇكمەن.

اولونون اتىن دن بئسىن قوى آتا،

على مى كسميشەم ات دورايان دا.

،نەى دوز اوزى دبىم آخىشى اۈز

شاه زىافت وئرىر اۈز نوسىنە.

او خۇرك بېشىدىكىجە بېشىدىمىن ئۈزۈم،
قوورولدىم ايچىمىدە... ئوف، نىجە دۈزۈم.
خوشبختلىك گىلن دە لىنگىگىر حۈكمەن،
بىدبختلىك گىلن دە گىلر قىلدىن.
بىر آدىمىم ئو ياندا خوشبختىدى قارىپاق،
بىر آدىمىم ئو ياندا بىدبخت اولاجاق.
قارىپاق

(داخىل اولور)

آشپاز، بامباشقاردى بوگونكو، اولفت،
كىرىن شرفىنە بىزە زىافت؟!
توكدىن آسىلىدى اينسان حياتدا،
بىزەن بىر تصادف چاتىر ايمدادا.
چوبان اولدورسىدى او واخت اوشاغى،
قالمىشدىق اولكەدە باشباشاغى،

(كنارا)

اوشاوا دىمدىمىم ئۈزۈم دوورودان،
آستىپاق قوجادى، ماندانا جاوان.
قورخدوم كى، شاه اولر، ماندانا قالار،
كىرىن قىساسىنى او مىن دىن آلا.
ئوردىم باش چوبانا...
اونون اليله،

دندىم كى، باش توتسون گرک بو هيله.
ايندى گۈر... نه ياخشى راحتام، الله!
بوخسا... رحم سىزدى بۈيۈك آستىپاق!
آشپاز

خصوصى تاپشېرىپ منە ھۈكمدار،
گرک راضى قالسىن گىلن قوناقلار.

قارىپاق

دوزو، برک آچمىشام... منە قولاق آس،
گرک شراب ايچىپ كئفانم، بىر آز!
شاهىن شرفىنە يوز سۈز دىيك بىز،
سۈزلە بىيان اولور سداقتىمىز.

آشپاز
(ايكيمه نالى)
على مى كسميشم ات دوور ايان دا.
قارپاق

من اۆپوم اوندا ىنىر، اللرى ات ۆ

(اۆپمك ايسىتير)

آشپاز
يوخ، يوخ...
من دۆزورم، من اوريى داش،
الريم بيلكدن كسىلىدى كاش.
قارپاق

(سنوین جک)

آشپاز، بو اللرله منه بىر آزادان،
خۇرك وئر مچك سەن...

آشپاز

قارپاق...

قارپاق

يوخ، دايان.

(اونون اللرىنى اۆپور)

من ده بىليرسن مى، آشپاز، بىر آخشام
آغير بلالاردان خلاص اولموشام.
ان بۆيوك بايرامدى باخ بو زىافت.

آشپاز

(كنارا)

ان بۆيوك ماتهمدى.

قارپاق

ان بۆيوك حۇرمت!

ان بۆيوك حۇرمت ده بو ايميش دئمك.

آشپاز

(كنارا)

ان بۆيوك قددارلىق!

قارپاق

ان بۇيوك اورك!
(بیر آن آیلمیش كیمی)
آشپاز، من اولومو سوروشدوم باياق،
اونو آختاریردیم...
(ایکیمه نالی)
م، قارپاقی اؤرمد
قارپاق
کیری ایلندی ریر، سارایدا یقین...
(ری ئد)
آشپاز
(اونون آرخاسینجا)
او ان بدبختی دی بیز بدبختلرین.

نابات خالانین چۆری

...بزهن آنامین حاقیندا دوشونورم. منه
انله گلیر دونیادا بیر یازی چی یاشاییر – یازا بیلمیر.
دونیادا بیر قادین زیالیمیز وار – کورسولر اونو
تانیمیر. ان بۇيوك مجلسلری او اؤز صحبتلری ایله
اسیر اتلیه بیلر. اما اؤزو ساوادسیز لیغین اسیری اولوب
قالیب دی. هامی منیم آنامی نابات خالا کیمی تانی-
بیر. هامی انله بیلیر، او یالیز یاخشی چۆرک بیشیریر...
۸ آپرئل، ۱۹۷۲، ۱۱۵
آنا اوریی، آنا چۆری
اویوک ادیب Ordubadi.S.M دئمش دیر کی، هر اینسان اؤمر و
یازیلماش بیر رومان دیر. اونو نجه یازماق ایسه یازی چی-
نین قلمیندن آسلی دیر. بو دا طبیعی دیر کی، یازی چیلار چوخ زامان
یارادیلغینین و یاشینین معین بیلله سینده اؤمر ونون به-

نۆۋشە چاغلارينا قايىدېر، ماسوم اوشاقليغين بوللور گۆز ياشلارين-
دان، داغ چايى كيمي جوشغون قهقههسيندن شيرين، تميز نغمه-
لر آرايپير.

نریمان هسنزادنين ليريك شعرلری، خصوصاً اوشاقليق و ته-
ليهليك ايللری ايله باغلى نغمه لری اوخوجولارا ياخشى تانيشدير. لا-
كين اونون نسر اثرينى ايلك دفعهدير كى، اوخويوروق: «نابات خالانين
چۆرىي» («آذربايجان» ژورنالى، ۱۹۷۰، ن ۱۰؛ ۱۹۷۱، ن ۹). نغمه-
لردهكى خاطرهلرله پوئستدهكى حادثهلر آراسيندا بير دوغماليق
واردير. شعرلريندهكى پوئتيك هيسس و دوغولار اونون نسرينه ده
هوشموش دور.

كورون ساحلینده پویلو قصبه سینده دمیریولچو آلمهم-
مد كيشی دونيادان كۆچمنده «بودكاسيندا» اؤزون دن چوخ-چوخ
جاوان آروادى نابات، كۆرپه بالاسى قيام، بير ده الدن-اله كى-
چه-كئجه گليب قياما چاتان بير مکتوبون يارىسى قالميشدير. ۶۲
ايل عؤمور سورموش بو قوجامان فهلهنين حاقيندا نه نابات خا-
لا دانيشير، نه ده قيام.

ياريمچيق مکتوبدان ناتمام بير رومانين قيغيلجيملاريني
گۆروروك. بو رومانين بيزه ياديگار قالان سونراكى فيسللری آنا
و بالا - نابات خالا و قيامين حيات يولو اولدو.

قيامين دوغما آناسيندان باشقا كيمسهسى يوخ دور (اؤگنى
باجىسى دا هلهليك يادلاشيبدير). آتاسى كيمي بو رومانتيك طبيعتلى
اوشاغين فيكرينده دومانلى آرزولار دولانسا دا، هلهليك او، بونلار-
دان چوخ-چوخ اوزاقدير. قيام اوچون حيات آتادان قالما داخ-
ما، ايستى آنا قوينو و ايستى آنا چۆربيندن عبارتدير.

طبيعىدير كى، قيام آتاسى نابات خالانين منشهدين گنيرديى
اودون شله سينين اودوندا ايسينير، آخشامدان خامرا قويوب سارى اول-
دوز دوغاندا ساچ آسيب بيشيرديى چۆركله بؤيويور. لاکين قيا-
مين معنوى احتياجينا و زنهنى اينكيشافينا قيدا و نرنه، اونو
حيكمت و فيكىر عالمينده بؤيودن شرايط داها طبيعى و بديعى
ايفاده اولونموش دور. شاعر مادى احتياجلا معنوى احتياجلا بير
بدنهين ايکى عضوو كيمي باخميشدير. انله بونا گۆره ده اترده هر
بير بؤلمه ايکى حيسهدين عبارتدير. اگر بيرينجى ده بيز قيامين

حياتين دان بىر ائىبۇدلا تانىش اولوروق سا، ايكىنجى ده بو ائىبۇدلا مووافق «سۇزە قوت» آدى ايله بىزى حىكىمت دونياسىنا آپاران «يىنى بىر اثرله» قارشىلاشيريقي. بو حىكىمتامىز حكايهلرين بىر قىسمى نابات خانىن سىنەسىن دن قوپوب گلمىش، بىر قىسمى ايسه قىيامىن گۇروب شاهی دی اولدوغو حادثه لردير. دنمک، قىيام يالنىز مکتبده معلمين دن آلدیغى تحصيلله دنئیل، آناسين- دان، دونياگۇرموش اتالاردان، آغساجلى آنالاردان آلدیغى «درس- لر» ايله بۇيويور، اينكىشاف اندير. مؤلف ايجرىسىن ده بۇيويويو، پروزالاندىغى شرايطه مووافق حادثه لرى سنچىب بىزه گۇستىرير، ايبىرت ألماغا چاغىرير.

«نابات خانىن چۇرى» پوئىستىن اوزونو ده اصلين ده ايكى هيس- سیه بۇلمک اولار. بىرىنجى حيسه كورون قىراغىنا ياخين پولىو كندىن ده بالاجا بىر ائوده انا و بالانىن - نابات خالا ايله كى- چىك قىيامىن حيات يولونو عكس انديرير. بو كۇورك حيات يولو- نون شىرىنى آز، آجىسى چوخ، فرحى آز، كدرى چوخ، بوساتى آز، سوکو-

تو چوخ دور. بوتون بونلاردان داها چوخو اينسانى سارسى دان انا حكايه لرى- ارلرى جبهه دن قايتىتمامىش، واخت سىز ساچى آغارمىش سلطان، قىزبس، باللى، مس مى، فاطمانى سه خالالارين كۇورك لو دا بىر افسانه، بىر حكايه دير. بونولا بئله، بىز اونلارين با- خيشلارين دا، داوارنىشلارين دا، صحبتلارين ده حياتا باغلى لىق، اوز مقدس منلىينى قورويوب ساخالان اصیل انا سىماسىنى گۇرو- روک. اونلارين كوسكونلويو ده، گىلنى- گوزارى دا ارکيانا دير.

پوئىستىن ايكىنجى حيسه سىن ده قىيام ه.ب. چردابى آدىنا پى- داقورۇ اىنستىتوتون طلبه سى دير. بورادا قىيام باجىسى اونين ده قا- لىر. يىنى موحيظه آليشديقجا «بادلاشان» باجىسى ايله دوغمالاشير، باجىسى اونين ده باشايان فرحه ايسنىشديكجه قىيامىن قلبينه ايليق دويغولار آخىر، طلبه حياتى، فرحله بىرلىكده هازىرلاشماق، تئز- تئز كوسوب بارىشماق... قىيام گون ده بىر آرپا دنه سى بوى دا بۇيودوكجه حياتى دا، حياتا موناسىبتى ده تزه لنير، آرزولا- رى بۇيويور. ايندى بىز قىيامىن حاقين دا فرحين دويغولارنى، فيكىر و دوشونجه لرىنى دىنليبيرىك. داها چوخ فرح دانىشير. بىر

واخت قیاما سویوققانلی، ائتیناسیز مونا سبیت بسله یمن فرح
ایندی اونسوز داریخیر. قیام اولمایاندا، اونون ایلشدیی ایستوللا
دانی شیر، حتی کوسنده فالچینین آرخاسینجا یویوروب فالو آچدی ریر،
اؤزو کوسوب، اؤزو باریشماغا تلسیر. قیام فرحین ده حیاتینا
فرح گتیرمیش دیر. حیات فرح اوچون ده معنالی دیر.
باهارین ایلیق نفه سیندن پرواز لانان چیچکلر کیمی قیام
دا، فرح ده مهببتین هر ارتیندن ایسینیب پرواز لانیرلار.
خوشبخت لیکدن اورتادا قاراتیکان کولو یوخ دور.
لاکین صاباها نیکبین گؤزله باخان بو قاینار گنجلیین پوی-
تیک ترجومئی-حالی بورادا بیتیر. بیز ایسه اونلاری یالینز اینستیتوت ته-
لیهسی کیمی گؤرمک ایستمز دیک. بو اولسا-اولسا اونلارین گنجلیگی-
نین ایلک مرحله سی دیر. آخی، نابات خالانین، ممد امینین
زحمتی سایه سینده قیام دا، فرح ده آرزو لارینا داها چوخ
یاخینلاشمیشلار. آخی، والیدئینلر اؤولادلارینی صنعت صاحبی، ائل-
اوبا اوچون یارارلی، خئییرلی بیر اینسان کیمی گؤرمک ایستیریلر. هت-
تا بیز اونلارین شخ سینده گلچیین اودلو، آوولو، هومانیست وطن-
پرور ضیالیلارینی گؤروروک.
ائو صاحب لری ممد عمی و سربیه بیبی اونلارین گونده لیک
قایغی سینا قالیرلار، حتی ممد عمی ماش آلاندا هر ایکی سی-
نه جیب خرچ لیک ده وئیریر. اونلارا اصل آتا کیمی یاناشیر. بیز بو
مسموم بیننی ینتمه لرین آتاسیز بؤیودوکلرینی دویموروق. اثر-
ده ممد امینین و سربیه نین حیاتلارینا آز یئر وئرلسه
ده نوازشکارلیقلاری، اینسانپرورلیکلری خوش بیر خاطره کیمی فیک-
ریمیزده دولانیر، اؤزونه یئر تاپیر.
یای تتیلینده قیاملا فرح نابات خالانین یانیندا ایستیرا-
هت ائدی رلر. یئنه ده نابات خالانین بالاجا ائی، اودون شله سی، ایستی
چؤر یی. یئنه سلطان، قیزبس، باللی، مسمی، فاتمائیسه خالالا-
رین گوزرانی، سینه دولو زرب مثل لری. واختی ایله اونلارا آناخا-
لا گؤزو ایله باخان قیام دا ایندی اونلارا بیر «یازی چی» کیمی باخیر.
«یازی یازا بیلمه یمن یازی چی! منجه، یازی یازا بیلمک هله یا-
زچی لیق دئییل. عقلدان، شعوردان، قلمدن قاباق اورک لازیم دیر،
اورک! منیم انامین اوریی وار. اونون اوشاق لیغی، قیزلیغی، گلینلی-

بى قاباڭقى زامانلاردا دوشوب. اوخويا بىلمەيىب. ايندى يادنىز دا-
 نىشا-دانيشا قاليب... منە ائله گئير كى، دونيادا بىر يازى چى ياشا-
 بىر. يازا بىلمىر. هامى ائله بىلىر. او يالنىز ياخشى چۆرك بيشيرىر،
 سئليونون اوتاقلارنى سوپورور، بىر دە اودون شلەسى گئيره بىلىر...»
 نابات خالانىن هله هنج كيمسەيه، حتى دوغما او غلونا دا
 آچمادىغى بىر قلب ائوى وار. ناغىلاردا بونا «قىرخىنجى اوتاق» دى-
 بىرلر. او، بو قاپىنى گلجىينه گلبنى گۆزو ايله باخدىغى فرحين
 اوزونه آچىر. فرح آنانىن قلبينه ده فرح گئيرىر. ايندى آنانىن
 كۆورك قلبينه ايشىق قىغىلجىملارى دوشور. بو بۆيوك اوركلى آنا
 ايندى اؤلومون گۆزونه ده مغرور و نىكبين باخىر.
 لاكين بو بۆيوك قلبلى، حياتا نىكبين و اوميدله باخان
 آنانىن اؤلوم حاقىندا و جنازه سىنين يىردن قال دىرماسى با-
 رده دوشونجىلرى بىزى ايناندىر مىر. زامان سرت اوزونو اونا ائركەن
 گۆسترسە دە، اصىل حيات هله قاباق دادىر.
 «نابات خالانىن چۆرى» اوسلوب اعتباريله داها چوخ منسور
 شعرە بنزىر. سۆزه قناعت ائدن مؤلف اوزون تصويرچى لىيه، آرتىق
 تفررواتا يىر و ئرممىش دىر. پوئستە شاعرانه هيسسەر، حياتىن
 اوزون دن گلن طبعى حادثىلر و «سۆزه قوت» آدى ايله عمومى-
 لىشدىر يلمىش زرب-مئلر زنجىر كىمى بىر-بىرىنه باغلى دىر.
 قارا نامازو،
 فىلولوگىيا علملر نامىزدى، دوستنت

کیمین سوالی وار؟

۱۰ دئکابر، ۱۹۸۶-جی ایل

تئلئویزییا تاماشاسی

«کیمین سوالی وار؟»

آرزولار، تکلیفلر و ریلر

گؤرکهملی رئژیسسور Meyerxold.E یازمیش دیر: «بیر کئیفی-

یت - جسارت اوچ شخصده اولمالی دیر: گئنرال دا، یازی چی دا

و رئژیسسور دا!» جسارتلی اولماق ایسه صنعتده تاپدنامیش جیغیر-

لا گئنتمک، حیاتیتمیزین ان واحیب و زروری مسئلهلریله سسلشمن

اثرلر یازماق، سهنهنی حیاتین آکتوال پروبلملرینین موزا-

کیره میدانینا چئویرمک دنمک دیر.

بیر حقیقتی ده دنمک ایستردیم کی، بیزیم گونلرین تئاتری -

موداکیره تئاتری دیر. بونا گؤره ده تئاترلاریمیزدا، تلئویزییادا

دا کؤهنلمیش، واختی اؤتموش پینسلره یئر اولمامیش دیر. سوونت تی-

آتری معاصرلییه، سوسیال عدالت پرنسیپلرینین ائتهتیراسلی صنعت

بوی-

لاری ایله تبلیغینه خیدمت ائدیر.

بیز تلئویزییادا گؤستريلمیش شاعر دراماتورق نریمان هه-

سنزادنین «کیمین سوالی وار؟» منزوم-پیئ سنین تاماشاسینا

باخدیق دا نجیب طبیعتلی اینسانلارین اخلاقی گؤزللیگی و معنوی

اوستونلویونو گؤروروک. عدالتین پروفنسسور آتاسینین، هم ده

لشسه ده، بو اونون اوچون درس اولور. او، ایندی حیاتی داها دریندن

درک انتمهیه باشلاپیر.

«کیمین سوالی وار؟» اثرینده حادثهلر چوخ سرعتله اینکیشاف

ائدیر. یوخسول کندلی قیزی اولدوغو اوچون شؤهرت اسپیری اولان

پروفنس-

سور اوز اوغلو عدالتی اونونلا اولهنمهیه قویمور. او، ایکی سئوون

اوریی بیر-بیریندن یاد آاملار کیمی اوزاق سالماقدان اؤترو،

آغگونو سئودیی تحصیل اوجاغیندان اوزاقلاشدیریپ باغچادا ایشله-
 میه وادار اندیر. عدالت آتاسینین هؤکمو ایله سئودیی بیر قیزلا
 اولنیر. ایزتیرابلارا دؤزمهین آغگون بیر مدت دوغما
 کندلرینده یاشامالی اولور. سونرادان بیز اونو یئنه ده باکی دا
 تحصیلینی داوام ائتدیرن گؤروروک.

مؤلف «کیمین سوالی وار؟» اثرینده گؤستریر کی، حیات آسفالتم
 پروسپکت دئییل، اونون بزمن دره-تیپه یوللاری دا اولور. اودور کی،
 هر بیر گنج داخیلمن زنگین، ایرادهلی اولمالی، حیات یوللاریندا جه-
 سارتله ایرلیلمهلی دیر؛ شخصیتینی ایتیرمیش هر جور معنوی کورلا-
 را اولمز جعفر جاببارلینین تعبیرینجه دئمیش اولسچاق «وارانتیکلی
 اودون پارچالاری» نا قارشی موباریزه دن چکینملمیدیرلر.
 تاماشا بولیو آپاریجی-آرتیست الیاس قدیروون بدیعی
 آهنگدارلیقلا سؤیلدی سوزلر مؤلف فیکرینین لئیتموتیوینی
 تشکیل اندیر. آپاریجی بوتون تاماشا عرضینه ده هئج ده حادثهلرین
 شرحچی سی رولونو اوینامیر. عکسینه، او، بیزه سوسیال حقیقتلر، ضد-
 دیتلر حاقیندا، اینسان لیاقتینی شیکست اندن، لکله یمن ایل-
 لوزییلارین، ماسکالارین گنج-تئز داغیلاجاغیندان خبر وئریر.
 «کیمین سوالی وار؟» تاماشاسیندا پوئمادا اولدوغو کیمی، ایش-
 تیراکچی سی آز، لاکین قلبیمیزده بدیعی هیهجان یارادان معنالی فی-
 کیرلر چوخ دور. من ائله بیلیرم کی، تاماشاچیلاریمیز همیشه بی-
 له اثرلرین اینتیزاریندادیر. آخی، تئاتر صنعتی معاصر دؤوروموز-
 دکی سوسیال ضدیتلره بیگانه قالا بیلمز. بو معنادا لوت-

شیرلانمیه هازی سسورلوغو ایووون رئژی ممدب Vi
 ن-سوا می ک»

لیک بیر تاماشا کیمی سنتسورلری سئویندیردی.
 یئری گلمیشکمن دئییم کی، ل. ممدیبوو بوندان اول-
 لرده بیزیم تئلویزییا تئاتریمیز اوچون ماراقلی تاماشالار حاضر-
 لامیش دیر. بو ساحه ده، آر تئق زنگین تجروبهیه مالیک دیر. محض
 بونا گوره ده، اونون یئنی هازیرلادیغی تاماشا تائیرلی آکتیور اویو-
 نو و سریشتملی رئژی سسور ایشی ایله دقتی جلب اندیر. بیر ده اونا گوره
 سئویندیریر کی، «کیمین سوالی وار؟» منزوم تاماشاسی ل. مم-
 مدیبووون «اؤزونونکودور»، اوخوجولار آراسیندا مشهور

اولان بو پوئمايا سهنه حياتى وئرهن او، اؤزودور. اونون تاما-
شادا آنساميل يارادا بيلمهسى، پوئماداكى اخلاقى-پسيخولوژى فى-
كىرلرى رنال بويالارلا عكس انتديرمك قابيليتى اچيق-آيدين اؤزو-
نو گؤسترير.

«كىمين سوالى وار؟» تاماشاسى، سؤزون حقيقى معناسيندا، مو-
زاكىره تاماشاسىدير. رنژيسور دا، مؤلفه بيرليكدە تاماشاچيلا-
را دئمك ايستيريركى، باخين گؤردويونوز بو اداملارا زمانت
وئرین، اونلارين حياتى، معاصر باخيشلارى حاقيندا بير-بيرينيزه
سوال وئرین - «كىمين سوالى وار؟»...

ل.ممدبيوو مؤلفين پوئمادا ايرلى سوردويو اينديايا
صادق قالاراق، قهره مانلارى موسبت و منفى كاتقوروييالارا
بؤلميشدير. هر اوبراز اؤز اوستون و ضعيف اينسانى كنيفيتلرى
ايله تاماشاچيلارى هيجانلانديرير و دوشوندورور. بو باخيمدان
اكتيورلارين اويونو چوخ ماراقلى و جازيبهلىدير. ياخشى بير جهت
ده بودوركى، ايفاجيلار مؤلفين ائهتيراسلى ديالوقلاريني ريتوريكايا
آلوده اولمادان، چوخ طبيعى و جانلى دانئيشيق طرزينده سسلنديير-
لر. اونلار هم ياراتديقلارى كاراكتئرلرين روحونا اويغون
اولاراق، هر كسين اؤز تكلينين، مغلوبيتنين سبيلرينى
نومائيش انتديرمهيه سى گؤستريرلر. بو سؤزلر آغكون - سنوبر
ايسگندرووايا، عدالت - راميز مليكووا، ايلهام - نورددین
قولبئوا و پروفنسسور - رافيق ازيمووا خصوصيله عاييددير.
اهوال-روهيبهنى سوپوتاماق خاطرينه آپاريچينين سؤيلديى
متنى داها لاکونيك وئرتمك مقصده اويغون اولاردى.
تاماشا اوچون سئچيلميش مكانلار قورولوش چو اوپئراتور فر-
مان نبيئوين، گنئيم موسيقى و ميزانلار تئلئويزبيانين رنژيسسو-
رو امير هوسئين مجيدوون سمرهلى آختاريشلارينين نتيجهسىدير.
نتيجه اعتباريله دئمك ايسترديمكى، تئلئويزبيا تاماشاسى ميل-
يونلارين تئاترىدير. ايندى بيزيم بوتون صنعت ساحلريميزده اولدو-
غو كيمي، تئلئويزبيادا گؤستريلهن سهنه اثرلرى ده حيات مون-
دريجهسى، اجتماعى ماهيتى، اوربژينالليغى و آكتوال حيات پروب-
لئلرينه جسارته موداخيله انتمهسييله فرقلهنملىدير. بو ايشده
تئلئويزبياميزين زهمتسؤر امكداشلارينا، او جملهدن، سه-

نه اوستالاریمیزا، داراماتورقلاریمیزا دا کئچلممیش یوللار و یارادیجیلیق اوغورلاری دیلیبریک.

جابیر سفروو،

تئاتر شوناس

دان یغیشیک ای معاصرل یلی بی بی هب.

۷ ..... اناشمای یعی بد

..... «بوتون شرق بیل سین»

۲۱

..... «آتابیلر» ۳۳

..... «بومپنین قافازا یوروشو» ۱۸۵

..... «میدییا سارایی» ۳۱۵

..... «نابات خالانین چۆری» ۳۳۹

..... «کیمین سوالی وار»

۳۴۶

۳۵۳

،یزی مقی براهی اولزار ا

رامین قوربان

کومپوتنر ترتیبات چی سی:

آلییه قابیل قیزی

کومپوتنر بیغی می:

روانه ایلمان قیزی

یاز یلماوا وئر یلمیش دیر: ۱۸.خ. ۱،۲۰۱۰

چاپا ایملالانمیش دیر: ۱۰،۰۳،۲۰۱۱

کاغیذ فورماتی: ۶۰.خ ۹۰/۱۶

هج می: ۲۲،۲۵.چ. ۷.

تیراژی: ۵۰۰

۳۵۵